

Ds. M. BLOK (1956-1960)

8 PREKEN

Biddag, Dankdag, Kerst, Nieuwjaar

Ds. M. Blok

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

1. Enos genaamd. De eerste Adventszondag over Genesis 4 vers 26
En denzelven Seth werd ook een zoon geboren, en hij noemde zijn naam Enos. Toen begon men den Naam des HEEREN aan te roepen.

2. Het geloofsoffer van Noach. Genesis 8 vers 20-22
*En Noach bouwde den HEERE een altaar; en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar.
En de HEERE rook dien lieflijken reuk, en de HEERE zeide in Zijn hart: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil; want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.
Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden.*

3. Henochs geloof. Hebreëën 11 vers 5
Door het geloof is Henoeh weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien; en hij werd niet gevonden, daarom dat hem God weggenomen had; want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.

4. Een krachtig gebed om Israëls verlossing. Biddagpreek over Jeremía 14:8 en 9
*O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid; waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?
Waarom zoudt Gij zijn als een versaagd man, als een held die niet kan verlossen? Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE, en wij zijn naar Uw Naam genoemd; verlaat ons niet.*

5. De geschrevenen ten leven. Kerstpredikatie over Lukas 2:8-12
*En er waren herders in diezelve landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudden.
En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen, en zij vreesden met grote vreze.
En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids. Enz.*

6. Rachels tranen. Preek voor de eerste zondag van het jaar over Matthéüs 2:17-18
Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende: Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweent en veel gekerm; Rachel beweende haar kinderen en wilde niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.

7. **Alzo onze dagen tellen.** Oudejaarsavondpredikatie over Psalm 90 vers 12
Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.

8. Een ontzettende oordeelsaankondiging. Dankdagpreek over Zefánja 1 vers 17
En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden, want zij hebben tegen den HEERE gezondigd; en hun bloed zal vergoten worden als stof, en hun vlees zal worden als drek.

1. Enos genaamd

Predicatie voor de eerste Adventszondag over Genesis 4 vers 26

Zingen: Psalm 90:2

Lezen: Genesis 4

Zingen: Psalm 144:1 en 2

Zingen: Psalm 89:8

Zingen: Psalm 118:8

Geliefden,

Over enkele weken, zo God ons leven spaart, hopen we gelijk als alle andere jaren het heuglijke feit van Christus' komst in het vlees te gedenken. De apostel Johannes heeft het zo treffend in zijn evangelie geschreven: 'En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader), vol van genade en waarheid' (Joh. 1:14). Het wil eigenlijk zeggen: 'Hij heeft onder ons getabernakeld.'

Naar dit heuglijke feit heeft de Kerk van het oude verbond uitgezien. Vanaf het ogenblik dat de Vader de Zoon als Middelaar Gods en der mensen, in de moederbelofte toezeide en openbaarde. Het geloofsleven heeft zich vanaf dat ogenblik gericht naar de komst van Hem, Die alleen het heil volmaken kan. Al staan we nu achter de heilsfeiten, toch laat het geloofsleven tot op de huidige dag zich daaraan kennen, dat het zich richt naar Hem, in Wie al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn. Wat er in het leven van de wedergeborene ook gekend en verklaard wordt door het licht der Schriften, toch blijft er in het hart een holle en lege plaats, die alleen maar vervuld kan worden met de komst van Hem, in Wie alleen de vrede gevonden wordt, vanwege het bloed des kruises.

Zo zien we dus dat de Kerk van het oude verbond verlangend en wachtend uitziet naar Zijn komst in het vlees. Hoevelen hebben Zijn komst wel in het woord der beloften als waarachtig en zeker, maar niet met eigen ogen mogen aanschouwen. Christus, staande in de kring van Zijn discipelen, heeft hen gewezen op het voorrecht dat hun beschoren is. Christus sprak: 'Want voorwaar Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gij ziet, en hebben ze niet gezien; en te horen de dingen die gij hoort, en hebben ze niet gehoord' (Matth. 13:17).

De weken die aan de vervulling der beloften voorafgaan, staan in het teken van Advent. Elk jaar wordt de gemeente van Christus in haar zichtbare openbaring bijeen, daartoe voorbereid.

Vorbereid op Kerstfeest, dat eens waarlijk Kerstfeest worden mocht. Wat is een Kerstfeest met allerlei geschenken en alles wat er gebeurt, zonder Christus? De Persoon des Middelaars mocht door het werk van de Heilige Geest noodzakelijk worden. Buiten Hem is er geen leven en zaligheid, maar een eeuwig zielsverderf.

Met Gods hulp wensen we uw aandacht te bepalen bij de woorden van de tekst die ik u zal lezen uit het eerste boek van Mozes, Genesis, daarvan het 4^e hoofdstuk, het 26^e vers. Genesis 4 vers 26, waar Gods Woord aldus luidt:

En denzelven Seth werd ook een zoon geboren, en hij noemde zijn naam Enos. Toen begon men den Naam des HEEREN aan te roepen.

We willen de inhoud van de tekst noemen: **Enos genoemd.**

Ik ga u bepalen bij:

1. **Zijn geboorte;**
2. **Zijn naam;**
3. **Zijn tijd.**

1. **Zijn geboorte**

Geliefden,

Na des mensen diepe val, beschreven in Genesis 3, gaat Gods Woord verder. Adam en Eva is de moederbelofte gegeven en voor hun geloofsleven, voor zover ze vatbaar waren, verklaard en geopend geworden. ‘En ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen’ (Gen. 3:15).

Daarna gaat de heilige Bijbelschrijver niet naar eigen inzicht, maar door inspiratie en drang van de Heilige Geest verder om te beschrijven wat God in Zijn Woord beschreven wilde hebben. Niet wat menselijke nieuwsgierigheid wilde, welnee. Gods Woord in haar beschrijving is heilsbeschrijving. De heilige Bijbelschrijver gaat verder om de ontwikkeling van tweeërlei zaad voor ogen te stellen. Vanaf het ogenblik dat de moederbelofte – wat ik zei – Adam en Eva gegeven was, zou uit hen het gehele menselijke geslacht voortkomen. Zeker, maar tweeërlei zaad: het Vrouwenzaad, waaruit eenmaal het Woord vlees zal aannemen, maar ook het slangenzaad. Het gehele menselijke geslacht in al haar schakeringen, is slechts in twee groepen te onderscheiden: het zaad der slang en het Zaad der vrouw.

Waarom staan de geslachtsregisters in de Bijbel? Dat is het oogmerk; dat laat de Heilige Geest aan de gemeente zien. De voortschrijding van de verbondslijn, die eenmaal straks in de volheid des tijds Hem zal openbaren als het vleesgeworden Woord, maar ook, mijn hoorders, de ontwikkeling en openbaring van het slangenzaad, die zijn hoogtepunt straks bereiken zal. Ten dage van de zondvloed en aan het einde van de wereld zal die zijn hoogtepunt bereiken in de mens der zonde en deszelfs eeuwige ondergang.

Dat maakt Gods eeuwig Woord ons duidelijk. Eerst de beschrijving van het slangenzaad met Kaïn aan het hoofd; het werd u voorgelezen. We lezen van zijn haat, zijn angst, zijn gedrag en zijn geslacht. Kaïn haat zijn broeder Abel. Dat was Kaïns haat. We lezen ook van zijn angst, zijn gedrag en zijn geslacht. Nee, we gaan dit niet verklaren, want daar kan wel een aparte predicatie over gehouden worden. Over de geruststelling, een teken uit de algemene gratie, waardoor Kaïn leven kon en mocht, wilde hij niet van angst verteren en een einde aan zijn leven maken. Hij blijft wie hij is. Ook de angst, hoe erg die is, brengt de mens nergens. U ziet het: Kaïn gaat uit van het aangezicht des Heeren. Dan wordt er beschreven wie er uit Kaïn zou voortkomen. Zijn levensbeginsel, ziedaar, alles staat hier in het teken van de anti; dat is tegen God en Zijn Zaad. Het Vrouwenzaad openbaart een geheel ander beginsel. Het is ook uit God geboren.

Daarom, tegen het ene wat voorafgaat: Kaïn en zijn zaad of nageslacht, stelt nu de heilige Bijbelschrijver door de Heilige Geest het Vrouwenzaad. Hoor wat we lezen in het 25^e vers van ons teksthooftstuk: ‘En Adam bekende wederom zijn huisvrouw en zij baarde een zoon, en zij noemde hem Seth.’ Met andere woorden gezegd: Die zijn nu uit Kaïn voortgekomen. Zo was hun openbaring. Zo zegt hier de sprake des

Geestes. Zie, de heilige linie gaat door, want Adam bekende zijn huisvrouw en zij baarde een zoon.

Hoe wordt deze zoon genoemd? Met toestemming van haar man Adam is het Eva die dit kind een naam geeft. Ze zegt: Seth. Waarom? Willekeurig? Nee, mijn hoorders. Hierin is het geloof, in het bijzonder van deze moeder, werkzaam. Seth, dat wil zeggen: In de plaats gestelde. Eva licht de betekenis van de naam Seth toe, want, zo vervolgt ze: ‘... God heeft mij, sprak zij, een ander zaad gezet voor Abel, want Kain heeft hem doodgeslagen.’

Ziedaar: in de plaats gestelde. Al is het dat de ziel van Abel in de hemel en zijn lichaam in het graf is, God gaat door om een ander te stellen: Seth. Dan volgt onze tekst, en daarmee besluit dit hoofdstuk: *En denzelven Seth werd ook een zoon geboren, en hij noemde zijn naam Enos. Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen.*

De nadruk valt op het kleine woordje ‘ook’. Stel u voor dat het was opgehouden. Nee, hier ligt alleen de nadruk op Seth. Op hem, die jaren later ook vader wordt. Natuurlijk is hij getrouwd met zijn zuster. Dat kan niet anders, want zo ontwikkelde zich het menselijk geslacht. Wanneer Seth vader wordt van een jongen, noemt hij zijn naam: Enos. Er staat zo kort en eenvoudig bij: *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen.*

Ziedaar, de Schrift gebruikt altijd maar enkele woorden. De verbondslinje gaat gewoon door. Waarom? Mijn hoorders, dat ligt gewaarborgd in God Zelf. Daarom ligt in de geboorte van deze jongen een treffend bewijs dat Gods verbondsbefoete bevestigd wordt. Daar ligt die jongen. Hier is het bewijs. Ten slotte wordt Gods verbondstroost ervaren; Gods verbondsbefoete wordt bevestigd. De belofte des verbonds, voor de Kerk in het bijzonder, wat zijn dat? De befoete van Zijn komst, maar ook de weg door welke Hij komt in het vlees. Adam, Seth, Enos. Volg de geslachtslinie in Genesis 5. De linie gaat na de zondvloed weer door. Ten slotte volgt Abraham. Eerst wordt een van Noachs zonen aangewezen die in dat register een plaats krijgt. Uiteindelijk zien we Abraham. Ziet u de gouden lijn die doorgaat? Abraham, Izak en Jakob. Volgt daarna Ruben? Nee, Juda. Zo is de bepaling van de Almachtige. Uiteindelijk volgt het geslacht van David. Ten slotte is dit alles 4000 jaar voorbereid tot de komst van Hem, Davids Zoon.

De Bijbelschrijver spreekt in onze tekstwoorden: *En denzelven Seth werd ook een zoon geboren ...* Welnu, Hij is toch de inhoud van de moederbefoete? Christus is gegeven tot een verbond des volks. Met Hem heeft de Vader het verbond opgericht. Hij representeerde al degenen die in Hem waren. Daarom is de Heere Jezus het geestelijke Hoofd van Zijn gemeente. Allen, het gehele nieuwe geslacht is in Hem verkoren. Daarom is Hij ook het representerende Verbondshoofd. Hij representeerde ze, gelijk Adam het gehele menselijke geslacht representeerde in de sluiting van het werkverbond. Hij representeerde die in Hem, in Christus waren, bij de sluiting van het verbond der genade. Daarom wordt Hij het geestelijke Hoofd genoemd, het representerende Hoofd, maar ook het besturende Verbondshoofd.

Wie bestuurt Zijn gemeente? Niemand anders toch dan Hij, het Hoofd. Wie bestuurt ons lichaam? Dat doet – om dit beeld maar even vast te houden – ons hoofd. Ons lichaam wordt toch niet door onze vingers bestuurd? Met het hoofd wordt Christus vergeleken. Hij is het Hoofd des verbonds. Hij is het Hoofd van Zijn gemeente. Geestelijk, representerend, besturend maar ook bewarend. In Hem ligt hun bewaring voor eeuwig en altijd verankerd.

Nu bevestigd God daardoor de geboorte van die jongen, aan Seth, maar ook aan Adam en Eva, die daar natuurlijk getuigen van zijn. Gods verbondsbefoeten, die nooit en in

der eeuwigheid hun vervulling zullen missen, al is het dat het door zwakheid van het geloof, en door de kracht van het ongeloof vreselijk kan stormen voor degenen die het geloof mogen oefenen op de aarde, tot op de huidige dag. Immers, Gods volk zijn de kinderen der belofte. Deze beloften in hun leven stellen ze werkzaam en vruchtbaar. Het zijn zwangere beloften. Bijzonder zoals het hier geldt. Wat een zwangerschap is, weten we toch? Welnu, zo is de gehele Kerk dus zwanger geweest tot de komst van de Heere Jezus.

Nu zien we hier die belofte bevestigd. Wanneer wordt die belofte vervuld? Dat heeft God bepaald. Ook dat uur wisselde in het eerste der eeuwen niet.

Gewisselijk, Gods beloften liggen verankerd wat betreft haar vervulling en gewaarborgd in Hem Die in der eeuwigheid nooit liegen kan en zal.

*'k Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken;
't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken.*

Zo is het geloof van deze enkele mensen uit het Vrouwenzaad weer bevestigd in de beloften. Een zaad werd geboren en Gods verbondstrouw werd bewezen. Zij aanschouwen hoe dit kind geboren is door het geloof, en beschouwen en verheffen op het allergruotst de trouw van de Verbondsgod. Ze zien het hier voor ogen.

Seth, in de plaats gestelde, en nu de geboorte van deze zoon. Ja, God is getrouw. Hij schonk een zoon. Alleen maar om het vaderschap en de weelde van het moederschap? Dacht u dat? Nee, het geloof van de ware Israëlieten ging boven al deze dingen uit. Het is niet bepaald verboden, denk daar om. Wanneer een man een vaderschap wil maken en een vrouw naar moederweelde staat, al is het alleen maar om het zaad, om de kinderen, is het uiteindelijk arm. Ik denk, mijn hoorders aan de huwelijkspsalm, Psalm 128: 'Welgelukzalig is een iegelijk die den HEERE vreest, die in Zijn wegen wandelt' (vs.1).

Deze psalm wordt bij elke huwelijksbevestiging gelezen. Het bruidspaar wordt opgewekt. Deze korte psalm wordt besloten met de woorden: 'En gij zult uw kindskinderen zien.' Stil. Wat staat erachter? 'Vrede over Israël.' Als het nu alleen maar is: U zult uw kindskinderen zien en uitbreiden tot een grote menigte, opdat uw naam verheven wordt en dat er niet bij zit en behoort: Vrede over Israël. Wat dan nog? U zult uw kindskinderen zien en dat juist in onlosmakelijk verband met vrede over Israël. Zo leven de gelovigen van het Oude Verbond. Daarvandaan is de geboorte van deze jongen een bevestiging van de verbondsbelofte, maar ook een bewijs van Gods verbondstrouw in Zijn onveranderlijkheid, in Zijn Naam geopenbaard: 'Ik zal zijn Die Ik zijn zal.' De Zichzelf handhavende God Die dwars door de onmogelijkheden heen bewijst. Zo ontvangen Gods kinderen de troost des verbonds.

Hoe meer het geloof zich oefent en ontwikkelt, wordt voor hun zielenvoeten hun fundament gegrondvest. Alle andere dingen, hoe zoet, vervullend en versterkend ze kunnen zijn, ze maken er een grondslag en levensbron van. God brengt ze in de engte en het ontvalt ons.

Dat wordt in hun leven de grondslag. Daar nu reguleert de Heilige Geest het geloof. Hoe gelukkig degenen die mogen instemmen met de dichter:

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.
Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, Zijn vrind,*

Bevestigt Hij van kind tot kind.

Dat geloof krijgt meer en meer krediet op God. Het zalig worden wordt een zaak van God. De komst van Christus wordt een zaak van God. Daar is de geboorte van deze jongen – wat ik al zei – een bevestiging van. Het is, gelijk de Heere wil zeggen tegen deze enkelen, die daar leven te midden van een krom en verdraaid Kaïns geslacht: Zie, het gaat door Adam, Eva en Seth. Hier is een zoon geboren. Onze tweede gedachte bepaalt ons bij:

2. Zijn naam

... en hij noemde zijn naam Enos. In het geven van namen hebben de gelovigen van het Oude Testament dikwijls uitdrukking gegeven van wat ze begeerden en wensten. In onze tijd gebeurt dat meestal niet. Onze kinderen dragen de namen van ouders of grootouders. Sommigen verfraaien het; we willen mooie namen. Onder het Oude Verbond zien we het geloof werkzaam in het geven van namen. Denk bijvoorbeeld maar aan de zonen van Jakob. Denk ook bijvoorbeeld maar aan David toen hem een zoon geboren werd die er heel schoon en lichamelijk aantrekkelijk uitzag. David noemde zijn zoon: Absalom. U weet wat er van hem terechtgekomen is.

Zo gaven ze dus namen, tenzij de Heere het anders bepaalde voor hun geboorte, zoals het geschied is met de naam van de zoon van Jesaja. Hij moest een profetische naam dragen om het volk zichtbaar voor ogen te stellen het oordeel der ballingschap dat door zou gaan, maar ook de terugkeer om des verbonds wil. Zijn naam betekent, wat betreft de inhoud: Het overblijfsel zal wederkeren. Dat is even zo kort als doenlijk toegelicht.

Nu geeft hier Seth, de in de plaats gestelde voor Abel, aan deze jongen een naam: ... en hij noemde zijn naam Enos. Welnu, u moet eens letten op het onderscheid. Let eens op de namen van het slangenzaad. Die namen zijn toch ook gegeven? Kaïn noemde de naam van zijn zoon: Henoeh. Na Henoeh werd Hiraad geboren. Wat betekent zijn naam? Is het een ontboezeming van een mens in het geloof? Welnee. Zijn naam betekent: stedeling. De mensen van beneden, de mensen die de stad hier beneden trachten te vinden en te handhaven. Immers, geheel hun levensopenbaring – ik bedoel van het slangenzaad – komt ook in de benamingen uit. Het beetje godsdienst dat ze overgehouden hebben, camouflerden ze in het geven van enkele namen aan de jongens, die hier vervolgens genoemd worden.

Mechújaël betekent: gereinigde Godswil. Ja, maar dan op een farizeïstische wijze; zelfreiniging. De jongen die daar weer uit geboren wordt, namelijk Methúsaël, wordt genoemd: de Goddelijke man. Als ten slotte Lamech geboren en een naam gegeven wordt, betekent zijn naam: krachtige jongeling. Wat betekenen de namen van de drie jongens die uit Lamech geboren worden? Jabal is de man die zijn leven hier beneden heeft. De zwerver, die nergens rust heeft dan alleen maar in het zwerven. Jubals naam betekent: muzikant. Hij is de man van de kunst. Túbal-Kaïn is de man die zwaarden maakt. Deze man is bekend met het bewerken van metalen; een wapensmid.

Zo zien we dus de ontwikkeling van het slangenzaad, ook in het geven van namen. Tegenover de uitdrukkingen die men geeft in de namen van die jongens, lezen we in het 25^e vers van ons teksthoofdstuk: ‘En Adam bekende wederom zijn huisvrouw en zij baarde een zoon, en zij noemde zijn naam Seth.’ Seth betekent: in de plaats gestelde. Uit Seth wordt een zoon geboren. Hoe noemt hij hem? Enos. Wat betekent de naam Enos? Precies het tegenovergestelde. Enos betekent: zwakke mens. Geen menselijke zwakheid. Nee, zwakke mens. Dat is een geloofsbelijdenis van menselijke

zwakheid. Daartegenover is het ook een belijdenis van Goddelijk vermogen. Daarom staat deze tekst ook in het licht van Advent. Deze naam is ook een bewijs van de genade des Heeren. De zwakke mens.

Op vele plaatsen in de Bijbel wordt deze naam genoemd. Lees het maar in de kanttekening. In de Psalmen 8, 90, 104 en 144. Wat is de mens, wat is in hem te prijzen? Daar leest u het feitelijk: Wat is Enos? Wat is in hem te prijzen? Enos, de zwakke mens.

Mijn hoorders, de zwakke mens zoals hij alleen gekend wordt door degenen die het hier door de Heilige Geest leren. We hebben van nature sterke benen en een buitengewoon goed verstand. We zijn terdege berekend voor onze taak, maar in het geestelijk leven is de wet precies omgekeerd. God breekt, wat we graag hadden behouden. Hij breekt ons in onze vermogens. Daarom heeft Seth deze jongen de naam gegeven van zwakke mens. Wat is de mens na zijn val? Enkel zwakheid in alles. Wat is de ontluisterde, beeldloze, in wezen goddeloze en waardeloze mens? Welnu, door de Heilige Geest leert God dat Zijn gemeente op aarde. Daarin zijn ze te onderscheiden van alle andere godsdiensten, waar de mens van beneden naar boven werkt. God gaat op de puinhopen van onze verlorenheid, waarin Hij alles in en aan ons breekt, plaats bereiden voor de kracht en het Goddelijk vermogen om hier op aarde Zijn kinderen te leren: 'Welgelukzalig is de mens, wiens sterkte in U is, in welker hart de gebaande wegen zijn' (Ps. 84:6).

De uitdrukking: Enos, zwakke mens, staat onlosmakelijk tegenover de heerlijkheid van Zijn Goddelijk en alvermogend Wezen. Die twee dingen worden uit genade hier geleerd en beoefend. Wat blijft er over van een mens, wanneer de Heere genade schenkt? Wat is het kostelijk en onmisbaar als genade, ontsloten en verklaard in de gezegende Christus, hem toerekent en door het geloof één plant met Hem wordt. Genade ontvangen is troostrijk en hartvervullend, maar genade beoefenen is nuttiger; dat is Godverheffender. Daar wordt de begenadigde mens met al zijn genade gebroken en uitgesloten als oorzaak, en dit is profijtelijk, want een en dezelfde weg, mijn hoorders, heeft God in dit opzicht gehouden met al degenen die Hij toebereid heeft tot de zaligheid.

Wat bleef er over van Abraham toen hij belijdenis deed van wat hij was? Abraham, u bent toch een hoog begenadigd mens? U bent toch de vader der gelovigen? Toen hij voor Gods aangezicht boog, welnu, toen werd hij niets anders dan stof en as. Dat heeft de Heilige Geest hem geleerd. Stof, as en waardeloos.

Wanneer Izak langs deze weg geoefend is, hoort u zijn belijdenis, wat hier in Enos verklaard is: de zwakke mens.

We horen Jakob getuigenis geven, na zoveel jaren genade beoefend te hebben. Hij staat tegenover Farao, en zegt niet: Nu moet je toch eens horen wat ik allemaal beleefd heb; opdat Farao, bij wijze van spreken, met groot opzien zou zeggen: Wat een man! Het is om jaloers op te worden! Nee, hij zegt: '... weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen in de dagen hunner vreemdelingschappen' (Gen. 47:9b).

Wanneer u David getuigenis hoort geven, weet u, wat er van hem overbleef? 'O HEERE, wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des mensen, dat Gij het acht?' (Ps. 144:3).

Wat is de mens tegenover de grootheid en majesteit van die onbegrijpelijke God Die Zich neerbuigt naar zulk een aardworm, die geen waarde noch kracht bezit? Wat wordt de apostel Paulus, wanneer hij de genegenheid in zijn ziel had? God geeft hem een doorn in zijn vlees, zodat hij in 2 Korinthe 12 schrijft: '... want als ik zwak ben, dan ben ik machtig' (vs.10b).

Zwakke mens. Enos, het is een doorgaande les.

Hier ontsluit zich de genade van het geloof bij Seth. ... *en hij noemde zijn naam Enos*. Hier is dus het bewijs wat later ook door de apostel Paulus geschreven wordt: '... en het zwakke Gods is sterker dan de mensen' (1 Kor. 1:25b).

Alles wat sterk en machtig in eigen ogen is gaat eraan. Maria heeft ervan gezongen in haar lofzang – de kinderen onder ons kennen haar lofzang: Machtigen in eigen ogen heeft Hij van de tronen afgetrokken en nederigen, zwakken in zichzelf heeft Hij verheerlijkt. Zo handelt de God der genade.

Als nu deze jongen geboren werd, en de genade van het geloof in het hart van Seth heerlijk was, wanneer de bevestiging kwam van Gods trouw die hij aanschouwde, zei hij: ... *en hij noemde zijn naam Enos*. Zwakke mens. Langs deze weg komt straks de Spruit, Die ook voor het natuurlijk oog geen gedaante noch heerlijkheid heeft. Om langs deze weg de heerlijkheid der vrije genade te verhogen. Waarom? Enos, zwakke mens. Aan de ene zijde is het een belijdenis van eigen zwakheid, aan de andere zijde een getuigenis van Gods grootheid, macht en heerlijkheid. Ten laatste ook een getuigenis in deze naam van Gods ondoorgrondelijke genade. Genade, en dat alleen. Gegrondveste en gewortelde genade zal het alles voortbrengen. En toen? Dat brengt ons tot onze derde gedachte:

3. Zijn tijd

Wat ging er toen gebeuren? Het antwoord luidt: *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen*. Het een staat met het ander in verband. Immers, de zonde verbreekt. Er zijn nog natuurlijke banden; het is een vrucht van algemene genade. Geestelijke banden en samenbinding aan God en Christus en aan elkander is een vrucht van genade.

Mensen, die door genade aan God en Christus en ook aan elkander verbonden worden, noemt de Bijbel de gemeente. Dat noemt de Bijbel de Kerk, de gemeente der uitverkorenen. Ze hebben niet alleen zoete banden aan Christus, maar ook aan elkander. Welnu, zie de openbaring ervan.

Wat gebeurde er in de dagen van Enos? Wat was er zo kenmerkend? Het Kaïns geslacht bralde en roemde. Het was feest; er was muziek. Er waren krachtpatsers, want ze zeiden: Kom op, hier is het zwaard. Terwijl de andere zoon de wereld trachtte de annexeren, leefde daar een klein kuddeke. Groot is het niet, maar het is de gemeente van Christus. Het is de Adventsgemeente die leefde in het Adventslicht. Die gemeente, die door het Adventslicht vrijmoedig getuigenis mag geven. *Toen begon ... Begon men kerkje te spelen?* Nee, dat staat er niet. Hoe het alles ging, welk een vorm van eredienst men had? Vanzelfsprekend geen nieuwtestamentische eredienst. Het altaar zal het middelpunt geweest zijn, want er waren geen ambtelijke priesters, profeten en koningen, zoals in de dagen van Israël toen het ontwikkeld was. Het altaar heeft er ongetwijfeld gestaan. Daar bij dat altaar deed men, wat elke eredienst moet kenmerken. Het is niet anders dan het aanroepen van de Naam des Heeren. *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen*.

Begon men alleen? Nee, gemeenschappelijk. Het was dus een gemeenschappelijke en openbare aanroeping. Toen kwam het dus voor de dag. Te midden van de vijandschap die er rondom leefde, zie, daar is de stad op de berg. Daar is dat kleine kerkje, de Kerk van Christus. Zie, wat een gemeenschap.

*Ai ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen
Van 't zelfde huis, als broeders, samenwonen,*

Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd.

Het was een gemeenschappelijk aanroepen. Het leven openbaarde zich in haar gezegende vruchten. De Kerk stond in het licht van Advent. Hebben ze daar psalmen gezongen? Nee, want die waren er nog niet. Hebben ze daar de Bijbel gelezen? Nee, die was er ook nog niet. Het zou nog heel wat jaren duren. Mozes is de eerste Bijbelschrijver naar Goddelijke opdracht. Toen bestond de wereld ruim 2400 jaar. Wat kenden deze mensen, door de genade des geloofs? Ze kenden de Heere. Daarom riepen ze de Naam des Heeren aan. Een gemeenschappelijke aanroeping.

Ziedaar, ze konden zeggen: Is er nog een Kerk op aarde? Ja, zeiden ze, kijk daar: Het is het geslacht dat zich afscheidt van het slangenzaad. Dat uit een ander beginsel leeft, dat met de praktijken niet meekan en niet mee wil. Het was een openbare aanroeping door de Geest der vrijmoedigheid. Ze zagen het: dat zijn nu de samenkomsten. De wereld heeft tot op de huidige dag haar samenkomsten. Verder hoef ik daar niet over uit te weiden. Wat zijn ze onderscheiden. Zo het maar recht is, van de samenkomsten der gemeente, is het aanroepen van de Naam des Heeren. *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen.*

Het was een Godverheffende aanroeping. Daarin is nu de gemeente die samenkomt te kennen in de vruchten. Daarmee zal ik eindigen wat de verklaring van de tekst betreft. Ik zei: Het is een gemeenschappelijk samenkomen. Is dat zo? Of zitten er hier ook met verbeten wraak tegen deze of gene? Kan dat? Mag of moet dat? Het is een openbare aanroeping, maar dan nu ook een Godverheffende aanroeping. De zichtbare kerk, waarin God Zijn bediening verheerlijkt, is te kennen. Waarin? Niet in de dominee. Kunt u begrijpen. Niet in de ouderling. Welnee, waar God op het allerhoogst verheerlijkt wordt. De bekende uitspraak: waar de mens, de zwakke Enos, op het allerdiepste vernederd wordt. Daarin is de openbare samenroeping der gemeente. God alles en de mens niets. Daarin vindt het geloof haar element en blijdschap. Zo verwachtte de gemeente de komst van Hem, Die beloofd was. Wat God bevestigde in het zaad.

Adam, Seth, Enos, de zwakke mens, volgt hier het geslachtsregister en de leeftijd. Seth leefde 105 jaar en gewon Enos. Seth leefde nadat hij Enos gewonnen had 807 jaar. Enos leefde 90 jaar en gewon Kenan. Ziet u dat het doorgaat? Enos leefde, nadat hij Kenan gewonnen had, 815 jaar. Hij gewon zonen en dochteren. Uiteraard de anderen ook. Het komt op die jongen aan. Dat is de bepaling Gods. Seth, Enos, Kenan en uiteindelijk komt de zoon, die door Lamech genoemd werd: Noach. Deze zal ons troosten.

Na de zondvloed gaat het verder. Wij staan er nu al eeuwen achter. 'En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader), vol van genade en waarheid' (Joh. 1:14).

Hij heeft onder ons gewoond. Bij elk Kerstfeest wordt gezongen, en terecht: 'Hij heeft gedacht aan Zijn genade.' Zijn heil. Aan ons? In welk verband staan we met dat heil? Laat ons ervan zingen en met een enkel woord inkeren, uit Psalm 89 vers 8:

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.*

Geliefden,

Wist u dat Psalm 89 een verbondspsalmsalm is? Toen was het heus geen rooskleurige tijd, want de komst van Christus, door de bepaalde lijn en linie die God heeft aangewezen, scheen dikwijls op het nippertje. Daar staat Abel, de jongen, behorende bij de linie. U weet het einde. Van het begin heeft satan zich vergramd geworpen op het Zaad der vrouw en getracht te beletten en te verhinderen dat Christus geboren zou worden. We zien het bij de zondvloed.

Wanneer Abraham de man is, in wie de Heere nu verder de lijn zal voorttrekken, het scheen onmogelijk. Die man is, evenals zijn vrouw, onvruchtbaar. Hij en zijn vrouw zijn te oud; hun lichamen zijn verstorven. Hoe kan dat? Dwars door deze onmogelijkheden heen is de zoon der belofte, Izak, geboren. Izak heeft in tegenwoordigheid van zijn huisvrouw gebeden om de vervulling van wat God beloofd had. Ziedaar, twee jongens: Jakob en Ezau. Uit Jakob komt Juda, wat hij nooit gedacht had. Hij had naar zijn vlees wel een andere naam willen noemen, en gezegd: Benjamin, gij zijt het! Nee, het was Juda.

Dikwijls was het op het nippertje, ook in de dagen van Ethan. Alles was verwoest. Keek hij naar beneden, het was een puinhoop. Was er nog verwachting van beneden? Nee. Als het kind van God, die langs de weg van afbraak geleid wordt, tot de volkomen vereniging en omhelzing van Christus. Ze zeggen: Ik weet het niet meer. Het is, alsof alles naar de afgrond gaat. Er valt niets meer te berekenen en te bekijken. In die ogenblikken dat Hij ze bewaart voor overtollige droefheid, gebeurt het dat de Heere de belofte weer vernieuwt, en de heerlijkheid van het verbond hun weer voor ogen stelt. Ethan sprak in Psalm 89: 'Want ik heb gezegd: Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden' (vs.3a).

Gemeente, we leven in de dagen van Advent. Anders dan de Israëlieten. We kunnen zeggen: Hij is geboren. Wij staan erachter. Sinds Hij geboren en gekomen is langs een weg van de profetie en het bloed. Ziet u de lijnen? Die lijnen lopen op de kribbe uit. Sinds die tijd is de gemeente van het Nieuwe Testament de vervulling gepredikt. De volmaakte vervulling van al deze zaken in Christus. Hoe staan wij nu tegenover Hem, Die de Vader gezalfd, verordineerd en bekwaam gemaakt heeft en in deze wereld gezonden als de van God gezalfde Profeet, Priester en Koning? Hoe staan we daar nu tegenover? Wij, die gedurig leven onder Zijn profetisch Woord, dat zeer vast is? U doet wel, indien u daarop acht geeft. Hebt u daar acht op? Heeft dat Woord als een levend zaad door de Heilige Geest uw ziel geopend en bevrucht? Zijn de vruchten van het zaad des Woords openbaar geworden als gezaaid in een wel toebereide aarde? Zie het zaad, zoals het ook nu valt, valt het op de paden? Nauwelijks hebben we het kerkgebouw verlaten of de vogels zijn alweer geweest. Er blijft van het zaad dat gestrooid is niets over. We gaan weer over tot de orde van de dag. Behoort u tot degenen die bij de weg bezaaid zijn? Vraag het u eens af. Is het zaad, dat gevallen is in de aarde, en dat dus zijn werking gehad heeft op uw zielenakker? Zijn werking en overpeinzing, het nadenken. Het duurde niet lang, of daar rezen de doornen van de zorgvuldigheden des levens, en werd het zaad voor de zoveelste keer weer verstikt.

Bij anderen scheen er aanvankelijk verwachting. Er vielen tranen; er was een openbaring van rouw. Er was ook vreugde en vrijmoedigheid; een opzienbarende verandering. O Heere, zou dat Uw werk zijn? Is dat het zaad dat nu diepte van aarde heeft? Na korte of langere tijd moesten enige indrukken ondergaan worden ter beproeving om des Woords wil. Soms, mijn hoorders, een afkeurend gezicht van een vrouw als het de man, of een man als het de vrouw gold. Van een meisje, dat niet

meer zo aangekeken werd door haar kameraad. Er werd gezegd: ‘O, wil je ook al bekeerd zijn?’ Uiteindelijk keerde men weer terug tot datgene wat men aanvankelijk verlaten had. Bezaaid, maar op steenachtige plaatsen.

Is het gevallen in zielenarde, waar door de wet is toebereid? Het openbaart dadelijk geen vruchten boven de aarde. Wat is het geestelijk leven schroomvallig. Vraag het eens aan zo iemand, welks ziel geopend is. In welks hart de kracht van de zonde is neergeworpen en verbroken. In welks ziel de waarachtige droefheid naar God is. Die leeft onder de indrukken van de waarheid, het oordeel en de dood, die elk ogenblik als een schuldeiser overvallen kan. Vraag het eens aan zo iemand. Laten de ouders het eens vragen aan zulk een jongen of meisje. Wat mankeert eraan? Ze zullen het ontwijken of uiteindelijk zeggen: ‘Och vader en moeder, ik ben onbekeerd. Ik kan zo niet verder leven. Ik ben onbekeerd en moet God ontmoeten.’ Dat werk brengt zijn eigen indrukken mee.

Welnu, dat werk van God zal vruchten dragen. Deze mensen denken niet dat het zo zal gaan. God breekt ze tot het fundament toe af. Sion zal verlost worden. Zeker, ze hebben het ook geloofd en de toezegging omhelsd. Ze zijn getroost, maar Sion zal door recht verlost worden. Nee, dat hebben ze niet kunnen denken dat het langs zulk een weg zou gaan. Om die gezegende, aanbiddelijke Middelaar te leren kennen in de noodzakelijkheid van de voldoening aan het eisende recht van God. Opdat Hij en het bloed voor hun ziel waarde krijgt. Het moet zijn: Advent.

En denzelven Seth werd ook een zoon geboren...

Ook Seth. Hoort u het? Ook Seth.

... en hij noemde zijn naam Enos. Toen begon men den Naam des HEEREN aan te roepen. Daar vindt u die mensen. Al kwamen ze vroeger nooit in de kerk, daar vindt u dezulken. Of ze erbij behoren? Och nee, liever onopgemerkt. Toch gebonden, gebonden aan God en Zijn dienst, Zijn dag en Zijn Woord. De aanroeping van de Naam des Heeren. Ja, soms zitten ze te staren op degenen van wie ze vertrouwen dat God ze verzoening en genade gaf. Ze speuren ze na, en denken: Och, was ik toch ook zo gelukkig. Was ik toch ook bekeerd. De eredienst, die wellicht bij velen een last was, gedwongen, wordt een lust.

Neem het ter harte. Jong en oud, we leven in de Adventstijd, maar dan in zulk een Adventstijd: ‘Hij komt, Hij komt om de aarde te richten.’ Dat is Zijn laatste komst. Naar die komst ziet het geloofsleven bij tijden uit. Dan komt Hij om te oordelen de levenden en de doden. Dan valt de grote en ontzaglijke beslissing. Hij zal de schapen aan Zijn rechterhand en de bokken aan Zijn linkerhand stellen. Het heden der genade is ons gegeven. Er moet een beslissing komen, voordat het straks te laat is en de deur op het nachtslot geworpen wordt.

Kinderen van God: Advent. *... en hij noemde zijn naam Enos.*

De Heere heeft Ezechiël bij voorbaat zo genoemd: mensenkind. Tot zijn grijsheid toe heeft hij dit moeten leren: mens, de Enos, de zwakke mens.

Wie is aan onze God gelijk? Daartegenover:

*Die armen opricht uit het slijk?
Nooddruftigen, van elk verstoten,
Goedgunstig opheft uit het stof?
En hen, verrijkt met eer en lof,
Naast prinses plaatst en wereldgroten?*

Adventskinderen, ‘... zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.’

Amen.

Dankgebed

Zingen we tot slot uit Psalm 118 vers 8:

*Gods rechterhand is hoogverheven;
Des HEEREN sterke rechterhand
Doet door haar daân de wereld beven;
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven, en des HEEREN daân,
Waardoor wij zoveel heil verwerven,
Elk, tot Zijn eer, doen gadeslaan.*

2. Het geloofsoffer van Noach

Predicatie over Genesis 8 vers 20-22

Zingen: Psalm 65:1
 Lezen: Psalm 65
 Zingen: Psalm 66:6 en 7
 Zingen: Psalm 89:14
 Zingen: Psalm 51:9

Geliefden,

De profeet, wiens naam ons onbekend is, heeft Psalm 66, door ons opgezongen, geschreven. De Heilige Geest heeft hem in het schrijven in al de waarheid geleid en also is het een betrouwbaar getuigenis van de Geest der profetie, dat is de Geest van Christus. Het schijnt uit de inhoud van deze psalm dat Gods Kerk in die dagen in grote beroering, gevaar en verdrukking geweest is. De Heere heeft het volk op een wonderbare wijze verlost.

Sommigen denken dat Psalm 66 gedicht is op de gebeurtenis ten tijde van koning Jósafat, toen het bijna ontelbare leger van verschillende volken, die zich samen verenigd hadden, om de strijd aan te binden tegen de koning van Juda, Jósafat, optrok. Het scheen niet anders of het koninkrijk van Juda zou ten onder gaan.

Op een wonderlijke wijze, op het gebed van deze koning, heeft God verlossing gezonden, hetzij het geschied is, gelijk ten tijde van Debora, dat de elementen der natuur, zelfs de sterren streden in hun woonplaatsen. Het is geschied door donder en bliksem. De Heere heeft van de handen der vijanden verlost. Het gebed van Jósafat is reeds in 2 Kronieken 20 vers 12 opgetekend. Hoor slechts wat hij zegt. ‘O, onze God, zult Gij geen recht tegen hen oefenen? Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte die tegen ons komt, en wij weten niet wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U.’

Nu, hij heeft niet tevergeefs zijn smekende ogen geslagen op Hem, Die al zo dikwijls bewezen had, ook in het verleden, dat Hij Israël door wegen heen geleid heeft, waar ook deze profeet aan herinnert. Hij dacht aan dat strijdbare leger, aan de uittocht van Israël uit Egypte, de doortocht door de Rode Zee. Daar doelde hij op, wanneer hij zong:

*God baande, door de woeste baren
 En brede stromen, ons een pad.*

Nu waren er weer zulke gevaren, nu was het weer in zulke omstandigheden dat er van geen vluchten sprake kon zijn. Israël was als het ware ingesloten. Doch de Heere heeft ze verlost uit de klauwen van hun haters. Dit staat ervan opgetekend:

*Gij hebt ons voor een tijd bedroefd,
 En ons gelouterd door het lijden,
 Gelijk het silver wordt beproefd.*

Dan is de uitkomst zoveel Gode te verheerlijken, zoals het hier dan ook lijkt.

U kunt enigszins bevatten, dat ook dit opgedragen lied aan de opperzangmeester begint met: ‘Juicht Gode, gij ganse aarde. Psalmzingt de eer Zijns Naams; geeft eer

Zijn lof. Zegt tot God: Hoe vreselijk zijt Gij in Uw werken! Om de grootheid Uwer sterkte zullen zich Uw vijanden geveinsdelijk aan U onderwerpen. De ganse aarde aanbidde U en psalmzinge U, zij psalmzinge Uw Naam. Sela. Komt en ziet Gods daden; Hij is vreselijk van werking aan de mensenkinderen' (vs.1b-5). Welnu dan, toen ze terugkeerden zijn ze vol eerbied genaderd met de priesterscharen. Zowel bij de priesters als het volk leefde het in hun harten:

*Ik zal het brandaltaar doen roken
Van 't edelst' vee uit kooi en stal;
Zo worden vet en merg ontstoken,
Bij 't lieflijk rijzend lofgeschal.*

We weten dan meteen de aanleiding en betekenis waaruit dit lied is voortgesproken.

*Het rookwerk zal zijn geur verspreiden,
Daar ram bij ram wordt aangebracht;
'k Zal bok en rund ten offer leiden,
Opdat men z' U ter ere slacht.*

Welnu, dat is een Gode welriekend brandoffer. We hadden gedacht ook in deze ure u daarop te gaan wijzen. Ik lees u dan de woorden van de tekst uit het eerste boek van Mozes, Genesis, en daarvan het 8^e hoofdstuk, de verzen 20 tot en met 22:

En Noach bouwde den HEERE een altaar; en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar.

En de HEERE rook dien lieflijken reuk, en de HEERE zeide in Zijn hart: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil; want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.

Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden.

In deze tekstwoorden wordt ons gewezen op: **Het geloofsoffer van Noach.**

We gaan kort een viertal gedachten overwegen. Dit offer wil ik noemen:

1. **Een dankoffer;**
2. **Een rein offer;**
3. **Een welriekend offer;**
4. **Een gezegend offer.**

1. **Een dankoffer.** *En Noach bouwde den HEERE een altaar.* Het oogmerk dat hij met offeren en het altaar had, dat hij dit stelde als een dankoffer.
2. **Een rein offer.** *...en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar.*
3. **Een welriekend offer.** *En de HEERE rook dien lieflijken reuk...*
4. **Een gezegend offer.** *...en de HEERE zeide in Zijn hart: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil; want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb. Voortaan al de dagen der aarde zullen*

zaaiing en oogst, koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden.

Ziedaar deze vier gedachten.

1. Een dankoffer

Geliefden,

Vrije genade maakt en openbaart onderscheid. Daar wil ik mee beginnen, en wat ik daarmee bedoel is dit: Zie het in Noach. Wanneer alle andere mensen in de vloed naar Gods rechtvaardig oordeel omkomen, blijft hij met zijn achten behouden. En wat nu de uiterste oorzaak is, dat Noach behouden is gebleven, kunt u vinden in Genesis 6. Daarmee worden tegelijkertijd alle andere oorzaken uit de mens weggenomen. We lezen: ‘Maar Noach vond genade in de ogen des HEEREN’ (Gen. 6:8). Genade maakt dus onderscheid. Niet alleen *maakt* genade onderscheid, maar genade *openbaart* ook onderscheid. Wanneer God genade verheerlijkt in een mens, zoals dit ook geschied is in Noach, komt die genade, die in het hart verheerlijkt wordt, openbaar in zijn wandel. We lezen in Genesis 6 vers 9b: ‘Noach wandelde met God.’

Daarom zei ik: Begin daar nu eens mee, mijn hoorders: vrije genade is verkiezende genade. Dat is wederbarende genade, herstellende en verzoenende genade. Waarom? Dat maakt onderscheid. Krachtens zijn natuurlijk bestaan, dus dat wil eigenlijk zeggen: krachtens zijn geboorte, is ook deze man in zonden ontvangen en geboren. Hij is mede de verdoemenis in Adam deelachtig. Hij is niet behouden geworden, omdat hij zulk een braaf mens was. Anders zouden we wat in een mens gaan brengen wat er niet in is en er ook nooit, buiten genade, in komt. Dat staat nu even van tevoren vast. Onthoud het, geliefden, genade maakt onderscheid en openbaart onderscheid.

Wanneer we nu verder gaan, om deze zaken toe te lichten, ziedaar, deze begenadigde man Noach heeft door het geloof gewandeld. Dat is dus een wandel des geloofs. Hij heeft door het geloof gepredikt, want de prediking des Woords werd gedragen door de kracht van zijn geloofsleven. Hij heeft ook de ark door het geloof gebouwd. Zeker, want het is toch niet zomaar, dat de apostel Paulus in Hebrëen 11 ook deze gelovige aanhaalt. ‘Door het geloof heeft Noach, door Goddelijke aanspraak vermaand zijnde van de dingen die nog niet gezien werden, en bevreesd geworden zijnde, de ark toebereid tot behoudenis van zijn huisgezin; door welke ark hij de wereld heeft veroordeeld, en is geworden een erfgenaam der rechtvaardigheid die naar het geloof is’ (Hebr. 11:7). Hij heeft dus door het geloof gepredikt.

Hoeveel predikers prediken wat ze zelf niet weten; wat ze zelf niet kennen. Ze worden niet gedragen door het waarachtig geloofsleven. Ze staan er persoonlijk dus buiten. Noach niet. Noach heeft gewandeld, gepredikt, de ark gebouwd en een jaar en tien dagen door het geloof in de ark gewoond. Ik stip het maar heel kort aan. Toen heeft Noach door het geloof aanschouwd het vreselijke, doch rechtvaardige toornen en schelden Gods – want zo wordt het oordeel in de zondvloed door Jesaja genoemd, dat God getoornd en gescholden heeft. Als God dat doet, zijn het geen woorden, maar tegelijkertijd daden. Hij heeft dit in ogeschouw gehad: toen de donder en de bliksem, de stormen en de wind het gehele menselijke geslacht hebben verdelgd, door de zondvloed.

Doch, toen het Goddelijk vonnis was uitgevoerd, toen Hij uitgetoornd en uitgescholden was naar Zijn rechtvaardigheid, begonnen de wateren weer te zakken. Ze gingen weer naar de plaats waar God ze heeft geweest. Toen rustte de ark op de

toppen van de berg Ararát. Ziedaar, een behoorlijke diepgang had dat schip. Is Noach toen de ark uitgegaan? Nee, mijn hoorders. Hij heeft gewacht. Ook dat wachten werd door het geloof gedragen. Nee, niet bepaald uit een verkeerde haast, maar uit innerlijke geloofsbelangstelling heeft hij eerst de raaf uitgezonden. Dat beest komt niet terug. Toen heeft hij de duif uitgezonden. Uiteindelijk komt de duif terug. Zijn geloof en hoop zijn zeer versterkt, want het schiet al op. Het is een olijfbblad. Uiteindelijk wachtte hij, ook toen de aarde droog was, op het bevel van God: ‘Ga uit de ark, gij en uw huisvrouw en uw zonen en de vrouwen uwer zonen met u’ (Gen. 8:16). Eerder niet. God heeft de deur achter hem dichtgedaan. Noach heeft hem zelf niet opengedaan. Hij heeft gewacht, totdat God die deur opendeed. ‘Toen sprak God tot Noach, zeggende: Ga uit de ark, gij en uw huisgezin en uw zonen en de vrouwen uwer zonen met u’ (Gen. 8:15-16).

Gemeente, ziet u deze man daar staan? Terwijl de dieren uit zichzelf deze ark gaan verlaten en elk zijn plaats opzoekend, waar de Goddelijke voorzienigheid ze heenleidde, staat Noach in het midden van een verwoeste wereld. Wat zal zijn eerste werk zijn? Is hij gedrongen en gedreven door eigenbelang? Hoewel eigenbelang in dezen ook belangrijk is, want zeker, hij zal toch moeten gaan zorgen dat er een dak boven zijn hoofd komt. Hij zal toch moeten gaan zorgen, ook voor een akker; zijn handwerk dat hij gaat beoefenen. Heeft hij daar nimmer één zorg over gedragen? Nee, dat stond op nummer twee, maar nummer één was dit: nauwelijks heeft hij de ark verlaten of hij staat op de wereld. Geen huis, maar een altaar.

Zo zijn we nu bij onze tekst. We lezen: ‘En Noach bouwde den HEERE een altaar.’

Daar staat wat bij, en dat is nu juist het aller belangrijkste: ‘En Noach bouwde den HEERE een altaar.’ Altaren zijn er altijd veel gevonden. Die worden er nog veel gebouwd, al zijn ze anders van vorm. U vindt in de roomse kerk ook een altaar. Bij de heidense volken vindt u ook volop altaren. U vond onder Israël onder het tienstammenrijk, eeuwen later bij de kalverendienst, altaren volop. Zijn het altaren die gebouwd zijn met het oogmerk, een altaar de Heere bouwend?

Dit staat er hier nu zeer treffend. Daarom hebben we nu dat altaar en dat offer in de eerste plaats willen noemen een dankoffer. Zo staat het ons hier in de Bijbel, geliefden. Op dat altaar heeft hij het offer geofferd, dat Gode welbehaaglijk was, wijl God straks over zijn offer getuigenis gaat geven.

Eenieder weet wat er in Hebréeën 11 staat: dat het zonder geloof onmogelijk is. Want om Gode te behagen moet men immers geloof hebben. Uit het geloof werken, want zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Daarom zette ik boven deze tekst, als hoofdinhoud: ‘Het geloofsoffer van Noach.’ Al wat uit het geloof niet is, is zonde. Al wordt het door mensen geprezen, waarlijk, en al zeggen de mensen: ‘O, wat een keurige man.’ Dat zeiden ze van de apostel Paulus vóór zijn bekering ook, maar u voelt wel het grote verschil: het werd niet gedragen door het werk van God; door het geloof dat in zijn hart verheerlijkt is. Daarover gaat het.

We gaan nu kort onze aandacht besteden aan het offer zelf, want ik heb dit genoemd een dankoffer. Weet u wat de eigenschappen van een dankoffer zijn? Een dankoffer is ten eerste een verheven offer. Het is ten tweede een vrijwillig offer. Anders is het geen dankoffer. Ten laatste is het een ootmoedig offer. Deze drie zaken horen bij elkander. Een dankoffer wordt opgeheven. Een dankoffer is ook vrijwillig. Een dankoffer is ook ootmoedig. Van elk zomaar een heel kort woord.

Is het u opgevallen, geliefden, dat hier voor de eerste maal gesproken wordt van een altaar? We weten dat Kaïn offerde; we weten dat Abel offerde; we weten gewis en zeker dat alle oudtestamentische heiligen gestaan hebben bij het offer, maar wat we niet lezen is dat ze een altaar hadden. Zij hebben dus op aarde geofferd. Daar hebben

zij het vuur ontstoken, waarop de offeranden zijn verbrand en verteerd. Van een altaar leest u hier voor de eerste keer. Of dat wat zeggen wil? Wat is nu eigenlijk een altaar? Dat is dit, gemeente. Een altaar kan men bouwen. Allereerst van aarde, die opgehoogd is. Een verhevenheid dus. Daarom heet het in de Bijbel: een altaar bouwen, een altaar oprichten, een altaar stellen. Een altaar kan ook zijn van stenen die men alzo schikte dat er een verhevenheid kwam. Zie, nu was het offer niet op de aarde, maar gelegd op een bepaalde verhevenheid; een plaats die men daar bijzonder voor gebouwd had.

Wat wil dat nu zeggen? Wat betekende dat nu? Bracht dat meerder waarde aan? In dit opzicht dan, aangaande het uitwendige? Of moest dat altaar iets te zeggen hebben? Was dat een zichtbaar teken, een zichtbare spraak? Natuurlijk, vanzelfsprekend. Een altaar werd opgeheven van de aarde. We zouden haast zeggen: dat offer was tussen de hemel en de aarde, aangaande deze verhevenheid. Dat is nu de heenwijzing van een altaar.

Dat altaar is toch gedurig op Gods bevel gebouwd. Ook de eredienst onder Israël concentreerde zich alleen om het altaar. Het brandofferaltaar wees op dat altaar, waar alle offers gebracht werden. Daarom zal ik straks wellicht een enkel woord spreken, omdat er verscheidenheid van offers was. Zie hier, als ik u zeg: een dankoffer is een verheven offer. De offeraar hief, om het zo eens uit te drukken, dat offerdier op dat altaar op tot Jehova. Daarin lag nu verklaard de ootmoedige en dankbare geloofserkenning.

Wanneer Noach nu dit offer bracht, dat verheven offer dat hij door het altaar ophief tot God, lag daar door het geloof een erkenning in dat alleen de oorzaak in genade was, dat alleen de oorzaak was, mijn hoorders, in een Goddelijke verschoning, dat het gehele geslacht der mensen rechtvaardig was ondergegaan, maar dat hij ook uit genade rechtvaardig behouden geworden was, vanwege dat offer. Ziedaar, dat is de prediking ervan.

Daarom ziet u dat Noach er dwars doorheen keek. Dat hij niet alleen de oorzaak wist, waarom God hem begenadigd had, en hij niet in de wateren was omgekomen, maar deze Noach wist ook op welke grond dat gebeurd was. Mijn hoorder, dat vindt geen andere grond, want de grond van de behoudenis van Gods kinderen is niemand anders dan Hij, Die Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, Gode tot een welriekende reuk. Daar leidt het geloofsleven nu Gods kinderen heen. Eerst de oorzaak. Dat is de genade des welbehagens.. Maar genade heeft ook een grond. Dat is het offer van Christus. De vrucht zien we nu hier in het leven van Noach. Hij eindigt dus met dat alles in God.

Om kort te zijn: het is een verheven offer. Het is ook een vrijwillig offer dat hij brengt. Christus werkt in het hart ten opzichte van deze dingen vrijwillig. Of dacht u dat het bepaald gedwongen was? Iets doen op het terrein der religie met godsdienst, we kunnen er niet buiten. We doen het, maar het is eigenlijk meer gedwongen. Nee, u vindt hier een dankoffer, gedragen door vrijwilligheid van de geestelijke liefde in het hart. Geestelijke liefde, mijn hoorders, is in dezen vrijwillig. Zo volkomen vrijwillig, dat is onberekenend. Het is een zalige vanzelfsheid, wanneer het in het hart door het geloof gedragen wordt. Er is niets gedwongen in. Nee, zo leeft het in het hart van zulk een offeraar. Vrijwillig, want de Heere heeft Zijn volk vrijwillig lief. Zeker, ook niet gedwongen. Wat dacht u? Als Hij de liefde in het hart uitstort van een mens, kom, daarvan zingt de dichter:

*God heb ik lief; want die getrouwe HEER'
Hoort mijne stem, mijn smekingen, mijn klagen.*

Niet om iets van God, maar om Hem Zelf. Wanneer deze liefde in het hart hoogtij viert, werkt ze in ons binnenste een zoete en zalige gewilligheid. Er is een volk op aarde dat God vrijwillig liefheeft. Niet om de hemel en niet om de hel of bijoorzaken. Wanneer zij dan hun offerande brengen, offeranden Godes: een verbroken hart, vloeit het uit vrijwilligheid. Dat is een dankoffer. Vrijwillig. Daar hoort u, om het zo eens uit te drukken, wat de dichter eeuwen later heeft gezongen, die vertolkt heeft, wat er dan in het hart van zo iemand omgaat. We vinden het in Psalm 103:

*Loof, loof den HEER', mijn ziel, met alle krachten;
Verhef Zijn Naam, zo groot, zo heilig t' achten;
Och, of nu al wat in mij is, Hem prees!*

Dat na de vloed, na zulk een verlossing. U weet de rest wel:

*Die van 't verderf uw leven wil verschonen,
Met goedheid en barmhartigheên u kronen;
Die in den nood uw Redder is geweest.*

Dan hoort u ook in Psalm 16 vertolkt worden wat er leeft in het hart van een vrijwillig volk. Wanneer God ze verlost heeft, wanneer God ze hersteld heeft na een ernstige krankheid, wanneer God ze verlost heeft uit banden. O, zoete en zalige vrijwilligheid. Is het in ons hart niet aanwezig, kom, dan is het ook een eeuwige onmogelijkheid. Krijgen we dat hart niet mee, dan gevoelen we het in onze ziel, mijn hoorders, dat we al onze pogingen en alles wat wij aanwenden, om dat hart aan de zijde Gods te krijgen, niet slagen.

Wat kan het zo schielijk gebeuren, alleen door de druipingen van die ingestorte, druipende liefde Gods. Zo wordt onze ziel dan in de dadelijkheid bestemd om God vrijwillig te beminnen. Om God vrijwillig te dienen; om God vrijwillig te offeren. Het is een vrijwillig offer.

Wat is er nog meer aan zulk een dankoffer verbonden? Mijn hoorders, dit: ootmoed. Wanneer dat ontbreekt, ach, dan kan het voorafgaande wel even in onderzoek worden genomen. Een dankoffer wordt ten eerste opgeheven. Een dankoffer is vrijwillig. Wie is de kostelijkste metgezel? Dat is de ootmoed. Dat is de kleinheid, de nederigheid en onwaardigheid. Als Noach, zoals het leeft in zijn ziel, denkt aan dat menselijk geslacht, dat onder Gods rechtvaardigheid ten onder ging, en dat hij als de enkeling, hij en de achten dus, behouden zijn, kom, hij heeft het niet klein kunnen krijgen. Wat heeft diepe ootmoed zijn ziel vervuld. Dan gevoelen we het diepst onze onwaardigheid. God komt juist in deze weg aan Zijn eer. Noach vernedert zich onder de krachtige hand en hij is ootmoedig. Zo leeft het in een dankoffer.

*Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân,
Dien trouwen HEER' voor Zijn genâ vergelden?*

Dan kon de hoofdman over honderd het niet nalaten om te zeggen dat hij deze weldaad, dat Christus in zijn woning wil komen, zo diep onwaardig is, dat hij zegt: 'Ik ben niet waardig dat U onder mijn dak wilt inkomen.' Ruth, die aanvankelijk begenadigd werd, werd de mond opengedaan en zij heeft gezegd: 'Heere, wat is het dat U naar mij omgezien hebt, terwijl ik een vreemde ben?' Dan hoort u een Mefiboseth aan Davids tafel in ootmoed belijden: Wat is het dat hem dit te beurt viel, terwijl hij als een dode hond was?

Let eens op wat genade toch meebrengt. Ach, die kostelijke, niet verdienstelijke ootmoed. Ootmoed is niet verdienstelijk, maar het is een kostelijke trek van het leven des Geestes, in het hart van een mens die God erkent voor de weldaden. Nu, dat was onze eerste gedachte, die ik maar kort als doenlijk aanstip. Dat was het dankoffer. In de tweede plaats staan we stil bij:

2. Een rein offer

‘En Noach bouwde den HEERE een altaar; en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar.’ Wat is dat nu weer? Een rein offer. Dat is ten eerste een volkomen offer. Daar mankeert totaal niets aan. Er mag niets aan mankeren. Een rein offer is ook een heilig offer. Een rein offer is ook een brandoffer. Ook maar weer heel kort.

We lezen van het reine vee en van al het rein gevogelte. Hoe zit dat? Mensen hebben dit onderscheid niet gesteld. Dit is rein, en dat is onrein gevogelte. Nee, God heeft dat gedaan. Wij vermogen dat niet, maar de Heere deed het. Hij heeft van tevoren gezegd, vóór de zondvloed, hoeveel er van het reine en onreine gedierte in de ark zou komen. Toen was dat onderscheid er dus al. Waar zit dat eigenlijk in? Zijn die beesten dan onrein geschapen? Ach, welnee. Die dieren zijn door God geschapen. God schiep niets onreins. Dat kan nooit uit Zijn heilige handen voortvloeien. Waar zit het hem dan in? Wat is dat dan toch met dat reine en onreine? Mijn hoorders, u weet: sinds de zondeval is ook de aard van de beesten veranderd. Een leeuw was natuurlijk in de staat der rechtheid niet bloeddorstig. Een tijger evenmin. De leeuw at plantaardig voedsel, gelijk al de wilde dieren. Dat is na de zondeval omgekeerd. De dieren keren zich nu tegen de mens. Ze wensen niet meer onder het gezag van de mens te buigen. Behalve dan die getemd kunnen worden, door Gods goedheid nog tot nut en zegen van de mens.

Nu is er wel onderscheid door God gesteld. Rein en onrein betekent eigenlijk dit: Het onreine vee of dieren zijn de beesten die het meest nuttig zijn en de minste waarde hebben voor de mensen. Het reine vee heeft de meeste waarde en is het meest nuttig voor de mensen. Dat betekent het hier. Wellicht kan dat ook nog in verband worden gebracht met de hoedanigheid van hun vlees en bloed. Dat laat ik verder maar los, want we moeten verder. God stelt: Dat is rein, dat is minder nuttig, dat is van minder waarde, dat is onrein, dat is rein en dat is van meerder waarde.

Nu bracht Noach een rein offer. Wat wil dat nu zeggen? Een rein offer is een volkomen offer. Dat wil heel eenvoudig dit zeggen: Hij heeft niet gezegd: Kijk, daar loopt in de ark nog een schaap of lammetje. Dat beest heeft zijn poot gebroken. Het is goed genoeg. Nee, mijn hoorders. Het moet een volkomen offer zijn. Daar mag helemaal niets aan mankeren. Wat doet nu het geloof, wanneer het dankoffert? Dacht u dat het geloof uit gaat zoeken wat wij het beste kunnen missen? Dat is goed genoeg voor de dienst van God. Laat ik het zo eens even overbrengen. Nee toch? Bedenk dit: welke offers een mens brengt, tot op de huidige dag, dat dit nu beoordeeld wordt naar Goddelijke maatstaf. Het moet een volkomen offer zijn. Er mag geen gebrek aan zijn. Dat heeft Noach van harte en gewillig gedaan. Een dankoffer is een volkomen offer.

Als dat in uw ziel leeft, geliefden, ach, dan rekenen we er niet meer op. Dan tellen we niet meer, want anders, dan weet u, het ongeloof gaat rekenen en tellen. Als we zeker iets voorgenomen hebben, om dat uit vrijwilligheid aan de Heere te geven, zou ik zeggen: Ach, dan moet u er niet te lang meer over praten. Anders gaat het ongeloof erover beginnen. Dan knijpt hij natuurlijk er minstens de helft af, als het niet méér is.

Dat is nu een mens. Daarom: Noach heeft geofferd een dankoffer; een rein offer. Zonder mankeren en daarom een volkomen offer. Ziet u? Dat betekent het nu.

Van het reine offer staat er hier heel eenvoudig dat het ook een heilig offer was. Een heilig offer? Ja, want het vloeide voort uit een heilige oorzaak, dat wil zeggen, uit het nieuwe leven. Dat nieuwe leven, namelijk dat nooit vermengd kan worden met de onreinheid van de zonde. Dat is het leven der wedergeboorte, dat wel een strijd te strijden heeft tegen de zonde. De zonde kan het tijdelijk overheersen, maar vermengen doet het nieuwe leven met de zonde nooit. Nu vloeit dat offer uit een reine oorzaak, uit een rein hart, uit een oprecht hart. Dat is een hart zonder bijbedoelingen. Hartelijk zal ik U liefhebben. Dus hartelijk zal ik U offeren van het reine vee.

O, dat dierbare en zoete in uw leven. Ach waarlijk, het is feest in uw ziel, wanneer het weer eens ondervonden wordt. Ziedaar, dan houden alle redeneringen op. Dan zijn alle banden eventjes weg. Er is zulk een innerlijke en zoete vlakke in uw hart om zulk een offer te brengen als een volkomen offer en ook als een heilig offer. Dan zingt de Kerk:

*Ik zal het brandaltaar doen roken
Van 't edelst' vee uit kooi en stal;
Zo worden vet en merg ontstoken,
Bij 't lieflijk rijzend lofgeschal.*

Wat is dat een feest in de ziel. Dat is een heilig offer en het is ook een brandoffer. Dat is het laatste van ons tweede punt. Later had men de aanwijzingen van de verschillende offers. Lees het bijvoorbeeld maar in Leviticus. Daar vindt u een lofoffer, een spijsoffer, een drankoffer, een slachtoffer en schuldoffer. Wat is nu een brandoffer? Daar is nu alles in begrepen. Je kunt aparte brandoffers brengen. Zeker, maar hier is in het brandoffer het dankoffer erbij inbegrepen.

Weet u wat eigenlijk een brandoffer is? Dat allereerst de offeraar van harte belijdenis doet van zijn schuld en de rechtvaardigheid van de straf die hij eeuwig heeft verdiend. Dan legt hij de hand op de kop van dat offerbeest. Hij mag door het geloof die schuld overdragen die hij gemaakt heeft op dat onschuldige beest, dat geen zonde gekend en gedaan heeft. Nu begrijpt u het wel, wie daarmee bedoeld wordt. Als die schuld en straf nu overgaat en overgenomen wordt door dat beest. Ziedaar, dat zat allemaal in dat brandoffer. Dan moet dat beest in zijn plaats verbrand, gedood en geslacht worden. Dat beest moest helemaal in vlammen opgaan.

Er waren andere offers, daar werden nogal eens wat stukjes vlees van achtergehouden, maar van een drankoffer mocht totaal niets achtergehouden worden. Dat offer was gans verteerd. Dus dat brandoffer hield een belijdenis in van de schuld en het oordeel. Een overnemen van de schuld door dat beest, wat zinnebeeldig op de Borg wees, en dat beest dat de dood inging, langs die weg verzoening aanbracht en de gemeenschap met God herstelde. Daar vloeide nu de dankbaarheid uit voort. Zie, dat was nu een brandoffer en daar was nu alles in begrepen. Dat was nu om kort te zijn: een rein offer, een volkomen offer, een heilig offer. Dat was een brandoffer.

We lezen: 'En Noach bouwde den HEERE een altaar; en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar.' Wat offerde hij? Een brandoffer op dat altaar. Dat was onze tweede gedachte. In onze derde gedachte, waar we nu bij stilstaan, gaat het vanzelfsprekend over het welriekende offer.

3. Een welriekend offer

Hoor maar: ‘En de HEERE rook dien lieflijken reuk.’ U moet dat vanzelfsprekend oneigenlijk verstaan, want het wil hier zeggen: de innerlijke waarneming in het Wezen Gods. God heeft geen neus, gelijk een mens. God heeft geen ogen, gelijk een mens. God heeft geen handen, gelijk een mens. Als de Heere Zich die dergelijke lichaamsdelen toeschrijft, doet Hij dat om ons vanwege de dwaasheid en korthed van ons verstand, iets van Hem te openbaren, door middel van die lichaamsdelen.

Door Zijn ogen moeten wij verstaan: Zijn alwetendheid. Hij, Die alles ziet. Door Zijn mond moeten wij verstaan wat Hij spreekt. Door Zijn arm oefent Hij kracht en macht uit. Door Zijn welriekendheid moeten we verstaan het Gode aangename van hetgeen overeenstemt met Zijn gerechtigheid en waarheid. Daarom dat offer, zo lezen wij hier, was nu een reuk der rust, staat er eigenlijk in het Hebreeuws. Een reuke der rust, of ook wel gezegd: een welriekende reuk. Hoezo? U weet dat God na de zes scheppingsdagen op de zevende dag gerust heeft. Daar hebt u ook zo iets. Toen heeft God gerust, dat wil zeggen: met groot innerlijk en Goddelijk vermaak heeft Hij gerust in Zijn werken. Die werken rusten weer in God, in een zalige harmonie. Die harmonie is door de zonde verbroken, en nu door dat enige offer, ziedaar mijn hoorders, daar rust God. God is dus bevredigd. Daarom ga ik dat ook weer even kort behandelen.

Dat offer van Noach, hier leest u het, was dus ten eerste een Gode bevredigend offer, overeenkomstig Zijn recht en eer. Het offer dat God niet bevredigt, daar heeft Hij geen behagen in. Ik zie bijvoorbeeld daar een man staan voor in de kerk, oudtestamentisch dan natuurlijk. Hij brengt zijn offerande, en zegt: ‘Heere, ziet U wel?’ Hij heeft eerst zijn neus eens opgetrokken, want het stonk volgens hem, toen hij langs die kerel liep, die achter in de kerk bleef hangen. Die man durfde helemaal niet meer naar voren. Hij liep zo stijlrecht naar voren. Daar staat die man daar voorin, en zegt: Heere, ik dank U hartelijk. Hij zegt: Ik breng altijd die offerande. Dat weet U. Ik doe zelfs veel meer dan eigenlijk mijn plicht is. U kunt geloven dat dit daar gestonken heeft. Ik bedoel in de neusgaten des Heeren. Wat was dat walgelijk; wat is dat vreselijk. Wat is een mens dan toch, gemeente. O, wat is het nodig dat we er licht over ontvangen.

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen;
Dit offer kan Uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God, van U veracht geweest.*

Ziet u die man achter in de tempel? Het was een offer dat God behaagde. Dat betekent het nu, want een welriekend offer – ik zei het – is een God bevredigend offer. Het is ook een God behagend offer.

Denk maar eens aan die twee broers, Kaïn en Abel. Ze offerden beiden. Daar hebt u het. Laat ik maar rustig proberen er iets van te vertellen. Vertellenderwijs, dan kan een kind het uitwendig begrijpen. We zien het offer van Kaïn. Waarom werd hij zo hels? Hij bedoelde er wat mee en dacht: Ik zal de Heere, bij wijze van spreken in de waarde van geld, eens wat geven. Dan reken ik er stiekem op. Zo is het niet.

Over Abel lezen we in Hebreeën 11: ‘Door het geloof heeft Abel een meerdere offerande Gode geofferd dan Kaïn, door hetwelk hij getuigenis bekomen heeft dat hij rechtvaardig was, alzo God over zijn gaven getuigenis gaf; en door hetzelfde geloof spreekt hij nog, nadat hij gestorven is’ (vs.4). Daar zit het nu in. Dat was dus een Gode behaaglijk offer. Dat offer is welriekend. Dat offer verkwikt, om het mensvormig te zeggen, Zijn Goddelijk Wezen. Daar vindt Hij Zijn verlustiging, bevrediging en heerlijkheid in. Daar ziet Hij de spiegel van Zijn eigen handen werk.

Het Gode welbehaaglijke offer. Het is dus heel eenvoudig. Dat stijgt naar boven. Het is het offer waarmee de offeraar met alles wat God hem gegeven heeft, in God eindigt. ‘Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef ere, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil’ (Ps. 115:1).

O, welke kostelijke zaken, maar ook beschamend voor ons, worden hier toch in verklaard. Het is een God verheugend offer, want, mijn hoorders, iets wat welriekend is, daar verheugt God Zich in, naar het Woord des Heeren. Hij verheugt Zich in Zijn eigen werk. En dat werk van God dan, in de harten van Zijn volk? Welnu, dat volk verheugt zich door Gods werk in God. Hier is dus de wisselwerking. God verheugt Zich in Zijn volk, en het volk verheugt zich in God. Dat is het zoete, wonderlijke, dat is wat David zei in Psalm 43:

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik, juichend, stem en snaren
Ten roem van Zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.*

Hoort u het? Hij is de Bron van vreugd. Dat is nu de blijdschap van Gods kinderen. Dat is de blijdschap Gods. Het is een God verheugend offer. Nu ten laatste nog kort in de vierde plaats:

4. Eengezegend offer

Lees het maar in de tekst: ‘...en de HEERE zeide in Zijn hart: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.’

Wat zei de Heere? Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken. Wat is dat dan? De Heere geeft hier een verklarend getuigenis over het offer dat Noach bracht. De Heere openbaart – om het zo uit te drukken – wat er in zijn hart is. Hij openbaart dat natuurlijk aan Noach.

Waarom staat dat in de Bijbel? Zal ik het nog eenvoudiger zeggen? De Heere laat als het ware even Zijn hart zien. Dat is de openbaring van Zijn goedheid. Waarom? Hier heb ik ook weer kort drie zaken, die we maar even kunnen aanstippen, namelijk: God geeft hier getuigenis van Zijn goedheid; een getuigenis van Zijn lankmoedigheid en getuigenis van Zijn trouw. Eerst een getuigenis van Zijn goedheid. De Heere zegt: ‘Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil.’ Dat doe Ik niet. Nee, maar Ik zal de aarde, dat wil zeggen de bewoners, nu dragen door Mijn goedheid. Door de ontsluiting van Zijn goedertierenheid.

Juist, en nu vinden we daar twee dingen in. Ten eerste is dat Zijn algemene goedheid, die over alle schepselen gaat. Het is Zijn bijzondere goedheid, wat Zijn Kerk betreft. Daardoor draagt God nu de aarde en de mensen. Daarvan zong de dichter:

*En zegent mens en beest, en doet
Uw hulp nooit vrucht'loos vergen.*

Onder deze bedeling heeft Hij nu deze aarde gesteld vanaf het moment dat Noach uit de ark was. Die algemene goedheid, waar de Heere Jezus van zei dat God de zon op

laat gaan. Niet alleen over Zijn volk, maar ook om de anderen. Dezelfde, en geen andere zon. Als het regent is er geen aparte regen. Nee, dezelfde regen en dezelfde zon. Nu, daarin zien we Zijn algemene goedheid.

In Handelingen 14 zegt de apostel Paulus tegen de heidenen: ‘Hoewel Hij nochtans Zichzelf niet onbetuigd gelaten heeft, goeddoende van den hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijze en vrolijkheid’ (vs.17). Ziedaar, het is de algemene goedheid, waardoor God verdraagzaamheid oefent ten opzichte van het menselijk geslacht. Daarom vult Hij vloekende monden. Dat is toch wat! Deze algemene goedheid gaat niet verder mee dan tot aan het graf. Dan is het afgelopen.

Die goedheid in bijzondere zin geldt natuurlijk Zijn kinderen. Zij worden uit de bron van Zijn goedertierenheden bediend. Dat is de bijzondere genade. Dat is nu herstellende genade. Dat is verzorgende genade. Dat wil dit zeggen: dat ze ook de tijdelijke weldaden uit de rechterhand Gods ontvangen. Daarom is dat weinige wat ze hier op de wereld kunnen hebben veel beter dan de overvloed van de goddeloze. Het is die bijzondere goedheid Gods. Die vloeit uit het genadeverbond en het andere vloeit uit het natuurverbond. Het natuurverbond met Noach. Dat is het onderscheid.

In de tweede plaats is het een getuigenis van Zijn lankmoedigheid. Hij zegt – en lees het maar verder in de tekst: ‘...want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.’

Mijn hoorders, dat is de mens, zoals wij ook zijn, en zoals die mensen ook waren, maar ontzaglijk gruwelijk in de uitleving van de zonden, want die bereikten toen ook het toppunt. Nu is het heel eenvoudig dit: De Heere zegt: Al de oordelen die Ik over de wereld gebracht heb, die kleinere oordelen, die aan het eindoordeel voorafgaan, veranderen die de mens? Nee, want het gedichtsel van des mensen hart blijft boos, hoor. Zegeningen of oordelen mogen eens tijdelijk door de oordelen verschrikken zodat de mensen niet meer zo bruto zondigen, als vóór die tijd, maar nauwelijks is de onweersbui over en ze gaan rustig verder. Nee, echt niet, hoor. Al hebben we tot voor de poorten van de dood gelegen, al heeft God ons soms wonderlijk gered, even heeft het ons aangegrepen. Even ingebonden, en we gaan weer rustig verder. Het oordeel van de zondvloed heeft ook geen mensen bekeerd.

Weet u, wat de Heere nu zegt? Ik doe het zo niet meer. Ik zal het wel langs een andere weg doen, waarin Mijn lankmoedigheid verheerlijkt wordt. Nu verheerlijkt God Zich in Zijn lankmoedigheid. Weet u, wat Gods lankmoedigheid is? Dat is de goedheid Gods, waardoor Hij nu de welverdiende straf uitstelt om Zijn volk tot bekering te brengen, en de andere mensen te overtuigen. Nu is alles onder de bedeling van Zijn lankmoedigheid.

Als onze ogen opengaan, als God ons te sterk wordt, bij de een mag dat krachtadiger geschieden dan bij de ander, maar wees eens eerlijk: dan staan we zo bitter bedroefd en beschaamd. We zien ons achterliggende leven. We staan zo verwonderd dat God met ons zo lankmoedig is geweest. Dat Hij zo verdraagzaam was. De goedertierenheden rijzen op in en over ons. Dan weten we niet meer waar we blijven moeten. We krijgen dan ook voor het eerst een brandende haat tegen de zonde. U zegt: Al kom ik nooit in de hemel, het is eeuwig recht als God me verstoot; het is afgelopen. Dat is het. Het is afgelopen in ons leven. We staan verwonderd.

De lankmoedigheid Gods is er om tot bekering te brengen. En zo niet? Dan worden we verhard door eigen schuld. Dat is het tweede en ten slotte is het een getuigenis van Zijn trouw. Hoor maar: ‘Voortaan, al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden.’ Dat gaat nu door.

Dat is nu doorgegaan, geliefde medereizigers naar de eeuwigheid, tot de huidige dag toe. Dat gaat nu door tot de jongste dag. Zeg nu eens dat God ooit in Zijn trouw gefeild heeft? Is de wereld in die tussentijd in een nieuwe zondvloed onder gegaan? Nee, dat gebeurt nooit ook. Is de wereld voor de tweede maal onder gegaan, doordat God ze allemaal heeft laten omkomen van honger en dorst? Nee. Is het jaren achter elkaar winter geweest? Is het eens een jaar of vijf achter elkaar alleen maar zomer geweest? Nee. Er mogen plaatselijke en tijdelijke oordelen plaatsgevonden hebben, maar niet betreffende de gehele wereld. Het gaat altijd door: zaaiing en oogst, tot op de huidige dag. Nu bewijst God daarin Zijn trouw. Daar staat nu de boog in de wolken; het natuurverbond. Laat ons met een enkel woord inkeren en ervan zingen uit Psalm 89 vers 14:

*Dan zal Ik hen die dwaas en wreev'lig overtreên,
Bezoeken met de roê en bitt're tegenheên;
Doch over hem Mijn gunst en goedheid nooit doen enden,
Niet feilen in Mijn trouw, noch Mijn verbond ooit schenden;
'k Zal nooit herroepen 'tgeen Ik eenmaal heb gesproken;
't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken.*

Zie, ik ga eindigen, want het is tijd. We zijn ook mensen van de tijd. Wij leven hier in de tijd, we gaan door de tijd straks naar de eeuwigheid. Dan is er geen tijd meer. Het woordje 'eeuwigheid' sluit alle tijdsbegrip uit. Dan staat de klok stil. Er is geen kalender meer nodig. We kunnen niet meer spreken van gisteren en verleden jaar. We kunnen ook niet meer zeggen: Over een jaar of over tien jaar. De eeuwigheid sluit dit alles uit.

Mijn hoorders, nu zijn wij mensen, ik en u. Dat we de ernst ervan eens mogen gevoelen en doorleven. Wij zijn voor de eeuwigheid geboren. Als er een kind op de wereld komt, kunt u zeggen in uw hart: Ziedaar, daar ligt het kind; om nu nooit meer te sterven. De tijdelijke dood die we onderworpen zijn, is maar tijdelijk. We zijn bestemd voor de eeuwigheid. Eerst eeuwig naar de ziel en na de opstanding des vleses eeuwig voortbestaan naar ziel en lichaam. Óf in de eeuwige dood, óf in de eeuwige heerlijkheid. Dat moesten we toch eens gaan beseffen.

O, als de eeuwigheid toch eens gaat drukken op ons hart. Dat onze ogen opengaan, dat we met een eeuwig God te doen kregen, en met de eeuwigheid. Hebben we dan nog rust onder het hol van onze voet? We kunnen het nooit meer ontlopen. Wanneer de eeuwigheid drukt, en we hebben geen uitweg meer, alles in ons binnenste is hopeloos en radeloos geworden. Dat kan wel zulk een maat aannemen in een ziel die waarlijk overtuigd wordt. Dat hoeft er niet bij, maar het kan erbij.

Ik denk nog aan jaren geleden, toen God ons midden uit de wereld greep, en de eeuwigheid op de ziel drukte. De eeuwige dood die we waardig waren, maar niet konden aanvaarden. Wat was onze ziel beroerd. We hadden geen rust meer onder het hol van onze ziel. De dood was dichtbij. We moesten God ontmoeten en dat konden we niet. Nee, we liepen alleen op een eenzame landweg. Onze ogen vielen op het redeloos gedierte. Onze ziel zuchtte: O God, was ik toch een beest. Als zij sterven, houdt alles op. Als ik straks de dood inga, moet ik in Uw handen vallen. Ik kan niet sterven. Ik kan u niet ontmoeten. Later is dat wel anders geworden, want nu ben ik hartelijk blij dat ik geen beest ben. Ik bedoel te dien opzichte, want al hoop ik dat er straks een tijd zal aanbreken, om eens een dankoffertje te ontsteken, maar dat dan dat volkomen dankoffer zal zijn daar, waar Hij eeuwiglijk zal worden geprezen.

Daarom, jong en oud, zo leven we nu maar verder. Elke dag brengt ons een dag nader bij de eindbeslissing. De klok gaat maar door. Die kunnen we niet stilzetten. Al zouden we hem stilzetten, wat zou het baten? Met het stilzetten van de klok zetten we de tijd niet stil. Zo gaat dat nu door. Hoe ouder we worden, vraag het maar eens aan de oudere mensen. Ze zeggen: Het vliegt. Het gaat al maar vlugger. Als we jong zijn, hebben we nog idealisme. We strekken ons uit naar dingen die we graag willen bezitten. Het is alsof de tijd niet opschiet. Als dat idealisme een weinig gereguleerd en geremd is, en we komen tot de levenswerkelijkheid, moeten we erkennen:

*Gaat niet de mens, als in een beeld, daarheen,
Gelijk een schaduw, die verdwijnt?*

Buig uw knieën toch. Straks is het voor eeuwig te laat. Smeek de Heere in je jeugd om een nieuw hart.

Kinderen Gods, straks de eindstrijd. Gods Kerk wordt erin getrokken. Hij zal Zijn kinderen leiden door het dal der schaduwen des doods. Als de meerdere Ark zal Hij hun de stok en de staf niet onthouden. Hij is gisteren en heden Dezelfde tot in der eeuwigheid.

Amen.

Dankgebed

Zingen we tot slot uit Psalm 51 vers 9:

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen;
Dit offer kan Uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God, van U veracht geweest.
Doe Sion wel, laat om mijn zwaren val
Uw goedheid niet van zijne burg'ren wijken;
Bouw Salem op, laat nooit zijn muur en wal,
Door Uwe straf, voor 's vijands macht bezwijken.*

3. Henochs geloof

Hebreeën 11 vers 5

Zingen: Psalm 31:15 en 16

Lezen: Judas

Zingen: Psalm 49:2 en 6

Zingen: Psalm 89:8

Zingen: Psalm 73:12

Geliefden,

Er zijn op deze aarde twee soorten mensen. Overigens mag er een schakering zijn: bruine, blanke en zwarte mensen. Maar het zijn mensen. Of ze behoren tot de hoog ontwikkelde volken, of tot de meer primitieve mensen. Ze zijn gelijk als wij. Met tweeërlei mensen bedoel ik, in het licht van Gods Woord, te zeggen: mensen, die hier op aarde worden voorbereid voor de reis, en straks zullen ondervinden wat ze hier door het geloof mochten zingen:

*Maar na den dood is 't leven mij bereid;
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.*

Dat is het eeuwig, zalig leven, waarvan David en al Gods kinderen zingen:

*Hij schenkt, uit goedheid, zonder peil,
Ons 't eeuwig, zalig leven;
Hij kan, en wil, en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.*

Van de andere mensen zongen wij dat hun glans met hen in het graf vergaat. Immers, er zijn twee wegen naar de dood. Het is de eeuwige heerlijkheid óf de eeuwige rampzaligheid. Over deze twee zaken valt de beslissing tussen wieg en graf. Met grote nadruk willen wij daarop wijzen. Ik en u, we zijn van nature dezelfde mensen en reizen naar de grote eindbeslissing. Omdat wij dat spontaan met elkander gezongen hebben, bedenk, wat zongen wij toch?

*Maar na den dood is 't leven mij bereid;
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.*

Is dat waar? Kinderen, als jullie straks sterven – dat kan ook gebeuren in je jonge leven – gaan jullie dan naar de heerlijkheid? Jongens en meisjes, als jullie het tijdelijke met het eeuwige verwisselen – als een bloem die afgesneden wordt en de wind des doods jullie leven als een stengel afbreekt – gaan jullie dan naar de heerlijkheid? Het is een belangrijke vraag. Vaders en moeders, is het waar? Ouden van dagen, die aan de rand van de eeuwigheid leven, die elk ogenblik, wat betreft hun hoge leeftijd, de stap moeten doen, gaan we naar de heerlijkheid, of naar de rampzaligheid?

Ja, het is in onze dagen een scherpe waarheid. De dood moet gecamoufleerd, weggewerkt, weggedacht, weggelachen en weggespot worden. De dood stoort zich er niet aan. Dat zien wij in het feestgedruis ten tijde dat Gods hand op de wand verscheen, met deze zaken daarin vermeld, hoe deze voor de koning onbekende letters werden geschreven, door Daniël verklaard: ‘MENÉ, MENÉ, TEKEL, UPHARSIN.’ Gewogen, maar te licht bevonden. Waar bleven ze toen met hun gespot en gelach? De knieën stieten tegen elkander. In diezelfde nacht maakte God een voleinding met deze man.

Welnu, we hadden gedacht – en de Heilige Geest mocht ons verstand verlichten – u te wijzen op de heerlijkheid die Gods Kerk tegemoet reist. U vindt daartoe onze tekst in de brief van de apostel Paulus aan de Hebreëen, het elfde hoofdstuk, het vijfde vers. Hebreëen 11 vers 5:

Door het geloof is Henoeh weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien; en hij werd niet gevonden, daarom dat hem God weggenomen had; want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.

De tekst spreekt ons van: **Henoehs geloof.**

We gaan u op een drietal zaken wijzen:

- 1. Op zijn geloofsleven;**
- 2. Op zijn geloofseinde;**
- 3. Op zijn geloofsbrieven.**

- 1. Op zijn geloofsleven.** We weten van Henoeh dat hij wandelde met God.
- 2. Op zijn geloofseinde,** namelijk: hij heeft de dood niet gezien, want God heeft hem weggenomen.
- 3. Op zijn geloofsbrieven.** Daar staat het stempel van echtheid op, want de apostel Paulus schrijft: *want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.*

De apostel Paulus heeft dit hoofdstuk geschreven om het geloofsleven der Hebreëen tot wasdom en standvastigheid te brengen. Daarom heeft hij in dit hoofdstuk het geloofsleven van de oudtestamentische gelovigen de Hebreëers voor ogen gesteld.

Immers, de Hebreëers waren bekeerde mensen. Deze mensen hielden nog vast aan de ceremoniële inzettingen die golden tot de komst en het sterven van Christus. Daarna heeft God achter al die inzettingen een punt gezet, toen de grote Hogepriester Jezus het hemels heiligdom binnenging. De waarde en betekenis van het aardse heiligdom, die onder Israël eeuwenlang gold, verviel. Daar hadden deze mensen niet zo dadelijk klaarheid en licht in. Dit is de middellijke oorzaak dat de apostel Paulus zulk een kostelijke en klare uiteenzetting heeft gegeven in deze brief. De betekenis van hetgeen onder Israël eeuwen gold: de tabernakel met zijn drie afdelingen, het werk van de priester en inzonderheid het werk van de hogepriester.

Doch, omdat ook deze Hebreëen belaagd en vervolgd werden – zodat hun geloofsleven begon te wankelen – heeft hij dit hoofdstuk geschreven – wat ik reeds opmerkte – om hun geloofsleven op een middellijke wijze tot wasdom te brengen – daartoe arbeidende tot meerdere standvastigheid in het geloof. Daarom begon Paulus vanzelf het geloofsleven voor ogen te stellen aan degenen die reeds jarenlang in de eeuwige heerlijkheid aangeland waren. Het is begonnen met Abel en zijn offerande.

Paulus heeft het offer van Abel gesteld in het licht van het geloof. Het is een geloofsoffer; het is een geloofsofferande; het is een geloofsofferen geweest. Al dit offeren – al was het van het allerbeste – waar het geloof aan ontbreekt: het is waardeloos voor God. Zonder geloof is het immers onmogelijk om God te behagen.

Paulus begint dus bij Abel en zijn geloofsoffer. Daarna wijst hij op Henoch en vanzelfsprekend op zijn geloofsleven. Daarover gaat het nu in onze tekst.

Wij moeten daar wat nader bij stilstaan en moeten u allereerst op Henoch wijzen. Daarom liet ik u de brief van Judas voorlezen. Immers, in Genesis 5 wordt in het geslachtsregister gesproken van deze heilige, van Henoch. In Hebreeën 11 heeft de Heilige Geest de pen van Paulus gebruikt om ook van Henoch te schrijven. U vindt ook over hem geschreven in de brief van Judas. Daar wordt hij ‘de zevende van Adam’ genoemd. Daarom zei ik om een enkel woord over Henochs getal te spreken. Heel kort ga ik Henochs tijd, de tijd waarin hij geleefd heeft, met u na. Ik ga u wijzen op Henochs geloofswandel. Dat is een geloofswandel geweest, om dan nog met een enkel woord te spreken over Henochs profetie. Deze zaken zijn dus onderverdeeld aan mijn eerste gedachte. Ze bevatten zijn gehele geloofsleven. Daarom zei ik: Henochs getal, tijd, wandel en profetie. Houdt u dat vast? We lezen het in Judas vers 14: ‘En van dezen heeft ook Henoch, de zevende van Adam, geprofeteerd, zeggende: Zie, de Heere is gekomen, met Zijn vele duizenden heiligen.’

Genesis 5 en 6 beschrijven ongeveer een tijdperk van 2000 jaar; wat er gebeurd is vanaf de val tot de tijd van Noach. Daarna deelt de Schrift ons het eerste oordeel mee, dat de gehele wereld getroffen heeft. De hoofdstukken 1 en 2 van Genesis spreken over de schepping. Het derde hoofdstuk deelt ons de val mede. Het vierde hoofdstuk laat ons de ontwikkeling zien van het slangenzaad, uit Kaïn afkomstig. De eeuwen snellen heen. Het zaad ontwikkelt zich zeer snel. De aarde wordt door hen bevolkt, maar aan de andere zijde is er een heilige linie. Dat is het Vrouwenzaad. Dat is de Kerk, waaruit de Almachtige ze zal trekken en Zijn Naam verheerlijken in de werken der genade.

Het geslachtsregister bevat natuurlijk de geslachtshoofden. Daarom wordt Henoch de zevende van Adam genoemd. Om deze zaken even na te gaan: Adam spreekt in Genesis 5 over Seth en dan over Enos. In die dagen begon men de Naam des Heeren aan te roepen. Daarna gaat het geslachtsregister verder. Enos gewon Kenan. Daarna wordt er een ander geslachtshoofd genoemd: Mahaláleël. Daarna komt Jered en dan wordt Henoch genoemd. Henoch is de vader van Methúsalah. Methúsalah gewon Lamech en Lamech gewon Noach. Zo zijn we er. Hier hebt u het gehele geslachtsregister, de hoofden natuurlijk.

Als u vanaf Adam telt, wordt Henoch de zevende van Adam genoemd. Dit is niet willekeurig. Judas zegt het in zijn brief met nadruk: het is de zevende. Dat wil dus zeggen: zeven is een heilig getal. In Openbaring is sprake van het getal, zoals het genoemd wordt: de ontwikkeling van de zonde en de vorst der duisternis komen nooit verder dan zes. Gods Kerk is uit zeven. Dat zijn de ware sabbatskinderen. Daarom de zevende dag. Het heilige getal, zoals de Heere bijvoorbeeld tegen Elía sprak in zijn moedeloosheid, dat hij meende alleen op aarde overgebleven te zijn: ‘Ik heb Mijzelfen nog zeventuizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben’ (Rom. 11:4b).

Zeven is dus hier alweer het heilige getal. Wat wil dat nu anders zeggen dan het getal, mijn hoorders, van een getuige te zijn? Of wist u niet dat de gehele gemeente Gods straks voltallig is, maar dat elk kind van God een gekende en getelde is? Ziedaar, nee, ze dragen geen nummers. Het zijn de getelden. Al kan Johannes ze niet tellen en al is

het voor Abraham onmogelijk om de sterren aan het firmament te tellen en het zand aan de oever van de zee. Bent u van gedachten dat God de Zijnen niet kent? Telt Hij de Zijnen niet? Hij weet het volkomen getal zoals ze geboren en toegebracht worden, totdat het geheel het volkomen getal insluit.

Nu behoorde Henoch tot die getelden, zoals bijvoorbeeld ook het getal tien. ‘En Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan.’ Elk schaap kreeg een tik met de roede. Dat was de getelde; de aangewezenen. Zo gaat het nu, mijn hoorders. Hier ligt de eeuwige en onwankelbare grondslag voor de gemeente Gods. Dat is de verkiezing en het verbond. Dit is in het hart van Henoch tot troost en sterkte geweest in een tijd waar we nu kort op ingaan.

De tijd van Henoch was een vreselijke tijd. Een tijd die veel op onze tijd lijkt. Een tijd, zoals u af kunt leiden, wat u voorgelezen werd, waarin hij zich stelde tegen goddelozen, die vanwege al hun goddeloze werken die ze gedaan hebben en vanwege alle harde woorden, die de goddeloze zondaars tegen de Heere gesproken hebben, verdoemd zullen worden. Het was dus zulk een tijd, mijn hoorders, dat de uitleving van de zonde haar toppunt bereikte. Straks zal het oordeel worden voltrokken, maar vooraf zijn ze gewaarschuwd door Noach, de prediker der gerechtigheid. U kunt in de zendbrief van de apostel Judas lezen hoe goddeloos het er aan toe ging in de dagen van Henoch. De zonde werd als zonde verheerlijkt en gecamoufleerd. Ze werd verheven tot deugd. De waarheid werd tot leugen gedegradeerd en de leugen werd tot waarheid bevorderd. Welnu, in zulk een tijd leefde Henoch.

Deze man heeft zo’n beeld vertoond – en dit is ontwijfelbaar, zo is daarin duidelijk gebleken – dat hij en de enkelen die er ook waren, voor de mensen onuitstaanbaar werden. Het was een ontzettende tijd. Henochs tijd, ziedaar, veel wil ik er niet over zeggen. Het was een God uitdagende tijd. Immers, er zijn vleselijke zonden die door overrompeling bedreven worden, terwijl men toch, hetzij zwakker of sterker, zich ertegen verzet, vanwege de consciëntie of bijzonder wanneer genade in het hart verheerlijkt is. Wanneer de zonde stijgt, wil het dit zeggen: wij dagen er God mee uit. Het zijn God tergende zonden. Het mag zo wel eens een tijdje voortduren, totdat de Almachtige met Zijn oordelen komt en, gemeente, Hij de mensen de nek breekt. Het is afgelopen. Men daagt God van de hemel uit en de zonden worden schaamteloos bedreven. Dan zijn het harde woorden. Met ‘harde woorden’ wil Judas zeggen: uitdagende woorden, waarmee ze tegen God en Zijn Woord spraken.

Nu, dan weet u gelijk zo kort als doenlijk de tijd van Henoch. Het was voor Gods volk een gevaarlijke tijd. Ook was het een gevaarlijke tijd voor Gods knechten. Wie in dat koor niet meer meezong, werd nog wel verdragen. ‘Zing niet meer mee, maar houd je mond. Laat ons in ieder geval maar zingen. Houden jullie je mond maar.’ Wie in dat koor niet meezong, integendeel, zijn stem begon te verheffen, gelijk Henoch, u voelt: dat is niet om uit te staan. De haat van de wereld, ook van de zogenaamde godsdienstige wereld, komt voor de dag. Of ze dan gereformeerd, hervormd of van wat voor richting ook zijn, het doet niet ter zake. Het vat geeft wel uit wat het in zich heeft. Men toont immers niet dat men hun goddeloze praktijken aanpakt, die door een zogenaamde Bijbelse sfeer bedekt worden. Nogmaals: men wordt voor dezulken onuitstaanbaar, gelijk het altijd geweest is van de Kainieten en Edomieten.

Ze wilden ook nog wel offeren. Kain hield ook zijn godsdienst nog wel vast. Hij offerde ook, maar toen hij zag dat zijn offer God niet behaagde, omdat hij dat niet bracht uit het geloof, werd hij hels en heeft niet gerust voordat hij zijn broeder Abel vermoord had. Dezelfde geest werkt nu door in de Edomieten. Die zonden zullen er

blijven tot de jongste dag. Waar de Kerk het beeld gaat vertonen in getuigen en spreken, kan het ook nooit anders of de haat zal uitbarsten. In die tijd leefde Henoch. Daarvan wordt ons medegedeeld: ‘Door het geloof is Henoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien.’

Voordat dit gebeurde, mijn hoorders, heeft Henoch met God gewandeld. Er staat: ‘Hench wandelde met God.’ Dat is een geloofswandel geweest; een wandeling met God. Dat vindt u beschreven in Genesis 4 de verzen 22 en 24. Daar leest u van Henoch dat hij 65 jaar oud was en een zoon gewon. Die zoon, Methúsalah, was de oudste man, terwijl Henoch 365 jaar was toen hij naar de hemel ging. Henochs zoon Methúsalah werd 969 jaar.

Henchs naam betekent: gewijde. Gewijde wil zeggen: aan God toegewijd. Dat is in zijn leven openbaar gekomen. Daarover gaat het nu, want hij wandelde met God. Dat is de hoogste trap in het geloofsleven. Er zijn trappen in het geloofsleven. Zeker, er zijn ook trappen in de standen van het geloofsleven. Een hogere trap in het geloof kan men hier op aarde nooit bereiken dan het wandelen met God. Dat staat ook van Noach vermeld. Wat houdt dat nu toch in? Om het u zo eenvoudig mogelijk voor uw aandacht te stellen: Wat is nu het begrip van het woord ‘wandelen’? U kunt alleen wandelen en u kunt met zijn tweeën wandelen. Het is nodig dat men eerst bijeenkomt. Het is een tweede zaak, mijn hoorders, dat men bijeen blijft. We kunnen wel eens tijdelijk wandelen, maar dan volgt er vroeg of laat weer een scheiding. Hier is gesproken van een wandel, niet met mensen, niet het wandelen met een engel of kind van God op de weg des levens. Dat is ook een wandel in de gemeenschap der heiligen. Hier geldt het eerst dat het een wandel met God is. Dan moet men ten eerste bijeen gekomen zijn. Dat kan niet anders.

Hench wandelde met God en God wandelde met Henoch. Dat houdt nu ten eerste een verborgen leven in. Ten tweede betreft het zijn leven naar de buitenkant. Straks hopen wij nader op deze zaken in te gaan. Om het duidelijk te maken, althans te trachten: Wat is nu een verborgen leven? Daar zingt de dichter in Psalm 25 van. Bijzonder de oude rijm maakt ons dit duidelijk. Datheen zong ervan:

*De verborgenheid des Heeren
Is den mens geopenbaard,
Die God vreest en houdt in ere,
En zijn verbond wel bewaart.*

Het is dus een verborgen leven, mijn hoorders. Een verborgen leven met God, krachtens een werkzaam geloofsleven. Het geloof, dat in de harten van Gods kinderen door de Heilige Geest geplant wordt in het uur der minne, kan door verschillende omstandigheden niet werkzaam zijn. Dat geloof is wel aanwezig, maar als een slapende genade. Als een genade die bijvoorbeeld door de worsteling der zonde bewusteloos geslagen is. Dan werkt zulk een geloofsgenade niet. Er gaat ook geen geur of reuk van uit. Meestal is er ook geen verborgen leven. De verborgen omgangen met God worden almaar minder. Totdat de Heere Zijn Kerk weer beschamend en vernederend opwekt en ze wederom brengt door de gesel van Zijn tuchtigende liefde naar het verborgen leven met God.

Dat verborgen leven in de binnenkamer geeft vanzelf ook vruchten naar buiten. Niet in een bepaalde wereldmijding. Dat is geen vrucht van het verborgen geloofsleven. Ze gaan niet naar het klooster. Ze trekken geen aparte gezichten. Dat is geen vrucht van het verborgen oefenen van het geloofsleven. Het is zuiver het werk van de wettische

farizeeër. Het is vroomheid met een bijsmaak. Om kort te zeggen: rommel. De kracht van het verborgen leven openbaart zich in een wandel met God naar de buitenkant. Het is een sierlijke wandel, zoals u met alle kleine struikelingen ziet bij Abraham. Dat ziet u ook bij David. Abraham is in de beoefening daarvan wel verder geleid dan David. U ziet het bijzonder bij Henoch. U ziet het bij Paulus. We zien het in een eenvoudige wandel; in een ootmoedige wandel; in een wandel waar men geen gemeenschap met de wereld kan hebben. Men kan geen gemeenschap met de zonde in haar uitleving hebben. Geen sprake van. Nee, mijn hoorders, het is een leven in de vreze des Heeren. Dat is immers het beginsel der wijsheid. De vreze des Heeren openbaart zich dan ook naar buiten, namelijk in de eerste plaats over het waken van uw eigen hart en in de tweede plaats in het waken over de verzoeken der zonde. Over een wereld, die gedurig roept: 'Word mij gelijkvormig.'

Het is een wandel met God, van binnen naar buiten. Zo staat er hier van Henoch beschreven, geliefden. Dit leven is bij wijze van spreken niet iets, wat ik reeds zei, in een verkeerde manier van afzondering. Henoch kende een huwelijksleven. Dat kunt u in Genesis 5 lezen. Hij had een vrouw en heel wat kinderen. Dat zien we nu van Henoch, die met God wandelde. Behalve dat deze man met God wandelde in zijn verborgen en naar buiten openbarend leven, was hij ook een profeet. God had hem dit ambt gegeven. In dit ambt is hij getrouw geweest. Hoor maar wat Judas van hem geschreven heeft: 'En van dezen heeft ook Henoch, de zevende van Adam, geprofeteerd, zeggende: Zie, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen.' Weet u, wat Henoch zei? 'Om gericht te houden tegen allen, en te straffen alle goddelozen onder hen, vanwege al hun goddeloze werken, die zij goddelooslijk gedaan hebben, en vanwege al de harde woorden, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben.'

Dat was hier het optreden van Henoch. Hij is dus een profetische getuige geweest in zijn tijd. In heilige toorn heeft hij zich tegen de zonde gekeerd. In ernstige woorden heeft hij gewaarschuwd, en gezegd, als ze zo doorgingen om brutaal God uit te dagen en tegen God te zondigen, dat het onherroepelijk verkeerd zou lopen. Hij heeft zijn gehele gedrag gesteld in het licht van het toekomstige gericht.

De Heere is gekomen met Zijn duizenden van heiligen. Hij heeft daarmee niet alleen gezien op het eerste gericht, dat over een aantal jaren voltrokken zou worden, maar hij heeft zelfs, dwars door alles heen, gezien op het laatste eindgericht. Dan zal de Heere komen met Zijn duizenden van heiligen. Dat is met Zijn Kerk en engelen om gericht te houden. Zo heeft Henoch dus de ernst en noodzakelijkheid van de waarachtige bekering gepredikt en de onherroepelijke zekerheid van het oordeel waarmee de wereldgeschiedenis straks zal eindigen in een groot wereldgericht. Henoch was een profetisch getuige. Ziedaar zo kort als doenlijk iets over mijn eerste gedachte. Nu kom ik tot mijn tweede punt, dat ziet:

2. Op zijn geloofseinde

Van Henoch staat er iets heel bijzonders geschreven, namelijk dit: 'Door het geloof is Henoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien.'

Het is wel zeer bijzonder, dat God hem weggenomen heeft. Dat is het einde van Henochs geloof geweest. Eerst heb ik u kort gewezen op het leven des geloofs en Henoch voor ogen gesteld, allereerst in het betekenisvolle getal en de tijd waarin hij leefde; zijn wandel die hij met God had en dat hij tegelijk profeet was. Nu komt die man aan het einde van zijn leven. Nee, want alle ware gelovigen zullen eenmaal

komen en verkrijgen het einde van hun geloof. Dat schreef de apostel Petrus: 'Verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen' (1 Petr. 5:9). Die gelovigen zien eerst een keer de dood, want dan zijn ze zalig naar de ziel. Het lichaam wordt in de aarde neergelegd. Dat staat er nu juist van Henoch niet. Hij heeft de dood niet gezien. Ook Gods kinderen moeten sterven. Niet meer naar het recht van God; niet meer in het licht van de straf, want de dood is voor Gods volk geen straf meer. Nee, de straf heeft Christus weggenomen. De dood is voor hen een afsterven van de zonde en een doorgang tot het eeuwige leven. Dat is de weg die God naar Zijn raad bepaald heeft, ook voor Gods kinderen. Daar zijn er nu twee van uitgezonderd geweest. In de eerste plaats is dit Henoch en eeuwen later is Elía dit te beurt gevallen. Ook deze heilige heeft de dood niet gezien. De apostel Paulus heeft dat in nauw verband gebracht met zijn geloofsleven. Hoor maar, want hij zegt: 'Door het geloof is Henoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien.' Dus van Henoch geldt wat er in Psalm 89 vers 19 gezongen wordt, maar dat geldt mij en u:

*Wie leeft er, die den slaap des doods niet eens zal slapen?
Wie redt zijn ziel van 't graf? Ai, help ons als tevoren,
Gelijk Gij bij Uw trouw aan David hebt gezworen.*

Henoch heeft de dood niet gezien. Hoe zit dat dan toch allemaal, als de apostel Paulus dit in nauw verband brengt met zijn geloofsleven? Hier leest u het. Henoch kende geen sterfbed. Henoch weet niet wat doodzweet is. Henoch weet niet wat het betekent als de ogen gaan breken. Henoch weet niet wat het zeggen wil om de laatste snik te geven. Ziedaar, de ziel vaart uit het lichaam naar de hemel, of, als we onbekeerd sterven, naar de hel. Daar weet Henoch niet van. Dit brengt Paulus nu in verband met Henochs geloof.

Hoe zit dat hier? Ik wijs u kort op het geloof in zijn wegneming, het voorrecht van zijn wegneming en de verlossing door zijn wegneming. Over het geloof dus in zijn wegneming. Hier leest u het. U begrijpt wel dat er geen oorzaak of verdienste in Henochs geloof ligt. Het geloof is nu eenmaal niet verdienstelijk. Het is ook een grote les voor Gods kinderen om daarachter gebracht te worden. Menen ze dat de innerlijke gestalte van hun hart God beweegt? Nee, het geloof is niet verdienstelijk. In het geloof ligt er nooit een oorzaak. Ook bij Henoch niet. Toch gaan deze zaken niet buiten of zonder het geloofsleven om. Henoch is door het geloof met deze zeer bijzondere zaak werkzaam geworden. Hoe kan nu iemand werkzaam worden door het geloof met een bepaalde zaak? Vooral met zulk een belangrijke zaak. Er zijn immers geloofswerkzaamheden, nee, er zijn werkzaamheden die ervoor gehouden worden, maar zijn het niet. Die werkzaamheden zijn meest werkzaamheden van het gemoed. Werkzaamheden van een bepaalde begeerte; naar een bepaalde zaak, waar nog een of andere waarheid of psalmvers bij ingesloten wordt. Men is werkzaam geworden met de waarheid die men aangreep, en al werkzaam zijnde probeert iemand toch tot de verhoogde zaak te komen. Als dat niet gelukt, draait men er weer gauw een punt aan. Nee, let er goed op, hoor, want het onderwijs kan in dezen zijn nut niet hebben en is noodzakelijk. Het geloof is werkzaam. Waarmee? Met datgene wat God van Zichzelf openbaart en belooft. Daar is het geloof werkzaam mee.

Waar is het geloof van Henoch werkzaam mee geworden, toen God tegen hem gezegd heeft door Zijn openbaring in Zijn eeuwige soevereine liefde – laat ik het kinderlijk mogen zeggen: Henoch, je hoeft niet te sterven. Je gaat zonder te sterven naar de heerlijkheid. Als God dat zegt, houdt dat tegelijkertijd een belofte in. Wat Hij zegt,

doet Hij. Of bent u van gedachten dat het zomaar plotseling over Henoch gevallen is? Dat hij ergens liep en buiten zijn weten om ineens in een punt des tijds veranderd is? Hij zegt: 'O, dan gaat het zo met ziel en lichaam naar de hemel!' Zo is het niet. Zo is het met Elía ook niet gegaan. Nee, Henoch is werkzaam geworden, omdat God hem werkzaam maakte door de zaak die Hij hem voorstelde.

Zonder te sterven zou Henoch naar Huis gaan. Dat heeft God aan hem beloofd. Daarom lezen wij: 'Door het geloof.' Door het geloof is Henoch weggenomen geweest. Is dat duidelijk? Hier hebt u de werkzaamheden des geloofs. Ze worden werkzaam door God met God en met hetgeen Hij van Zijn heerlijkheid heeft laten zien, en van hetgeen Hij Zijn volk in het hart schrijft als een Goddelijke toezegging. Zulk een werkzaamheid had Henoch. Daarom zei ik: Zijn wegneming staat zo nauw in verband met het geloof. Het is dan ook een zeer bijzondere zaak. Als ik u dan ga bepalen bij het voorrecht van zijn wegneming, ach gemeente, het is een genadevoorrecht; het is een genadeweldaad. Redenen liggen er ook niet in Henoch.

God is soeverein van wat Hij willende weet, doet en volbrengt. Henoch is de man en later Elía die dit te beurt zal vallen. Henoch, de zevende van Adam. Daarin blinkt Gods soevereiniteit. Of is deze man, mijn geliefden, niet uit genade zalig geworden? Was dit krachtens zijn val in Adam dan geen verborgen man, geen natuurlijk mens? De genade heeft in deze man zulk een hoge trap mogen bereiken, dat het God beliefd naar Zijn welbehagen hem zonder sterven naar de hemel te stellen.

Wat voor doel heeft God daarmee? Dat Henoch niet sterven zou? Anders niet dan de verheerlijking van Zijn Naam. Daarom is God zo soeverein in het leiden van Zijn kinderen en in de uitleiding uit de wereld. Zal ik er enkele noemen? Abel was een lief kind van God, maar hij was de eerste die stierf. Hij was de eerste die kermend ineen zonk. Zo gaat hij dan met zijn ziel naar de hemel. Wat er met Noach gebeurd is, we lezen: 'En hij stierf.' De één mocht wel een hogere leeftijd in het geslachtsregister ontvangen dan de ander. Adam bereikte de leeftijd van 730 jaar. Mijn hoorders, weet u wat u er gedurig achter leest? 'En hij stierf.' Dat lezen wij niet van Henoch. Hij stierf niet. Dit is nu wat ik zei: een soevereine daad. Hoevelen van Gods kinderen gaan er door diepe wegen, terwijl anderen naar des Heeren wijsheid geleid worden langs de zuidelijke kant. Zo komen ze de zuiderpoort binnen. Denk eens aan de martelaren; denk eens aan de profeten; denk eens aan de apostelen. Op Johannes na hebben allen de martelkroon gedragen. Ze zijn geroosterd, en enkele profeten zijn in stukken gezaagd. Zo leidde de Heere Zijn kinderen naar de eeuwige zaligheid. Daarom zei ik: Hier blinkt de soevereiniteit.

Waarom is het zulk een grote zaak in het leven van Gods kinderen als men verenigd wordt, ten eerste met de tijd van uw sterven en ten tweede met de wijze van uw sterven, in het licht van het oogmerk van uw sterven? Anders heeft dat vlees nog aardig wat werkzaamheden. Werkelijk, men meent het goed, naar zijn mening. Ja, de dominee wil nu eenmaal zo graag op de preekstoel sterven. Het is toch zo mooi als heel de gemeente zit te luisteren. Hij neemt afscheid en sterft zo op de preekstoel. Kom, dat had dominee Heikoop ook zo graag gewild. Op de preekstoel sterven, in het harnas sterven, daar sprak hij over. Toen God hem oefeningen en werkzaamheden gaf in de bepaling van Zijn soevereine wil, werd hij het er op een morgen mee eens, ten opzichte van tijd en wijze, hoe hij uit het leven ging. Het was naar Gods wil en welbehagen. U weet hoe het met dominee Heikoop afgelopen is. Hij ging gelijk tien meter onder de grond. Zijn ziel ging langs die weg de eeuwige heerlijkheid in.

Er is geen kostelijker genade dan verenigd met de wil van God te zijn, ten opzichte van uw levensleiding en levenseinde, om straks te gaan sterven overeenkomstig Gods wil en raad. U ziet het hier bij Henoeh: het is een soeverein werk.

Nu, het geloof in zijn wegneming en het voorrecht van zijn wegneming. Dan krijgen wij vanzelf de daad. Wat is dat voor een daad geweest? Het was een vaderlijke daad. Henoeh was een kind. Het is een daad van liefde geweest; van zorg; van weldadigheid. Het is tegelijkertijd een machtsdaad. Wat gebeurde er met Henoeh? Wat er straks in de opstanding met een mens gebeuren zal. Dan wordt hij in een punt des tijds veranderd. Dan krijgen ze van een aards lichaam een hemels lichaam, een heerlijk lichaam. Dat gebeurde hier bij Henoeh. In een ogenblik tijd is hij veranderd. God heeft hem zo weggenomen.

Nu dan, ten laatste: de verlossing door zijn wegneming. Wat is dat een zalige verlossing voor die man geweest wat hem nu te beurt viel, terwijl de engelen hem vergezelden naar de troon, namelijk dat hij nu uit zijn vlees God aanschouwde.

‘Door het geloof is Henoeh weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien.’ Wat Gods kinderen straks in de opstanding ten deel valt, waarvan Job zei: ‘En als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen’ (Job 19:26).

Dat is hier in de dadelijkheid Henoehs deel geworden. Er staat nog wat: ‘En hij is niet gevonden.’ Wat wil dat zeggen? Deze verlossing door zijn wegneming is betwist. Wellicht ook nog wel door enkelen van degenen die een even dierbaar geloof verkregen hebben. Ze zeiden tot Elísa: Waar is onze heer? Ze bedoelden Elía. Elísa zei: De Heere heeft hem opgenomen in heerlijkheid, naar ziel en lichaam beide. Het is in een onweder gebeurd. Ze geloofden het niet en begonnen in de zalen naar het lichaam van Elía te zoeken. Totdat ze het tot hun schaamte moesten erkennen. Bij Henoeh waren ze nog vijandiger, want zijn vijanden hebben hem gezocht en riepen: ‘Waar is Henoeh? Weg met zo een van de aarde. Waar is Henoeh? Hij moet dood.’ Zie hier, tot beschaming, ook van de vijanden: Door het geloof is Henoeh weggenomen geweest. Hij werd niet gevonden. Tevergeefs zullen zij zoeken, want God had hem weggenomen.

Nu nog kort iets van onze laatste gedachte, maar zingen wij eerst uit Psalm 89 vers 8:

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Isrels God gegeven.*

3. Op zijn geloofsbrieven

Henoehs geloof. Ten eerste: zijn geloofsleven, ten tweede: zijn geloofseinde en nu ten derde: zijn geloofsbrieven. Let op het redengevende woord: ‘want’. ‘... want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.’

Dat zijn nu Henoehs geloofsbrieven. Er zijn veel geloofsbrieven die niet getekend zijn. Ze zijn niet getekend door het getuigenis van God. God geeft altijd getuigenis over en van Zijn eigen werk. Probeer het eens rustig te volgen. Deze brieven zijn óf gestempeld óf ze dragen een vals stempel. Ze kunnen ook het stempel van mensen

dragen. Dan zijn we ook al gerust, als een of ander mens, die er naar onze gedachten over kan oordelen of ons geloofsleven – wat we menen dat geloofsleven is – een stempel drukt. Ze zeggen: ‘Ja, dat is wel uit God. Nu kan hij zijn hoofd ten minste gerust neerleggen en dit alles vasthouden als een bepaalde zaak, waarop hij naar de eeuwigheid reist.’

Het getuigenis van mensen, ja, dat drukt soms zo nauw. Wanneer Gods volk door het Woord van God het werk des Heeren in een ander ziet, bemoedigend en onderwijzend daarover spreekt, is dat de middellijke zaak en weg. Daar kan zo iemand het toch niet mee doen. Er is een tijd in het leven van Gods volk dat ze verheugd kunnen zijn met de gedachten die Gods kinderen over hen hebben aangaande de band waarmee God aan elkander bindt. Wanneer de zaken in hun leven doortrekken, kunnen ze het er niet mee doen. Dan zal de Heere het stempel erop moeten drukken.

Daarover gaat het nu. Dát had Henoch. Hoor maar, want in Henochs geloofsbrief ligt het gehele geloofsleven begrepen. U leest daarin het stempel van Gods behagen. Daarvan gaf God getuigenis. Heel eenvoudig: Henoch behaagde God. Wat de mensen van hem zeiden, hij trok zich er niets van aan. Ze hebben natuurlijk wel gezegd dat Henoch een grote domper was. Wie weet, wat ze al niet uitgedrukt hebben. Anderen zeiden: ‘Laten wij hopen dat Henoch een kind van God is.’ Hij trok zich er niets van aan. Waarom niet? Hij had het getuigenis van God in zijn hart en leven. Lees het hier, er staat zo duidelijk: ‘... want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.’

Nee, Henoch is niet gestorven. Dus hier beneden heeft hij vóór zijn wegneming getuigenis gehad. Gods getuigenis en als inhoud dat hij God behaagde. Ik geloof niet dat we het eenvoudiger kunnen zeggen. Nu, dat is dus zijn getuigenis vóór zijn wegneming. Henoch behaagde God. Ten eerste: zijn persoon. Hoor maar, u moet onderscheid maken tussen een persoon en wat hij doet. Een persoon bijvoorbeeld kan iets doen, dat je moet zeggen: ‘Ja, dat is niet onaardig.’ Wanneer bijvoorbeeld een bepaalde persoon aan een arme en behoeftige die het nodig heeft geld geeft, is dat een aardige daad. Daarmee is die persoon nog niet goed gesproken. Wat hij deed is inderdaad wel aantrekkelijk, maar wat zijn persoon betreft geven wij er een nuchter oordeel over.

Hier betreft het natuurlijk Henochs persoon en leven. Henochs persoon behaagde God. Hoe kan dat nu? Hoe kan nu God behagen in een mens hebben? Dat was Henoch toch? Hij was geen nieuw geschapen mens; hij was geen bovenaards mens. Weet u, hij staat in het geslachtsregister. Hij kwam ook uit Adam. Hij was ook de verdoemenis in Adam deelachtig. Henoch is ook in zonden ontvangen en geboren. Mitsdien verdorven, van de hoofdschedel tot de voetzool toe. Er was niets geheel aan hem. Hij leefde ook, toen hij op de wereld kwam, onder het oordeel der verdoemenis. Uit zijn levensboom was er geen vrucht meer, tot in der eeuwigheid toe. Toch was Henoch God welbehaaglijk. Hoe kan dat nu? God is de Heilige, de Vlekkeloze. Hij kan nooit behagen hebben in iets wat maar enigszins afwijkt van Zijn heilig en heerlijk Wezen. Hij moet krachtens Zijn Goddelijk Wezen alles haten wat in strijd is met Zijn Wezen. Dat is de zonde. Hoe kan dat nu toch? Mijn geliefden, dat de Heere een welbehagen in Henoch had, zal ik u trachten duidelijk te maken.

Ten eerste: de Heere heeft, naar Zijn eeuwig welbehagen, deze man gelijk alle andere kinderen van God in Christus verkoren. Hoort u het? In Christus verkoren. Hij heeft hem ook in Christus gerekend. Als u Gods volk buiten Christus ziet, zijn ze allemaal zwart en walgelijk. Hebt u ze nooit in Christus gezien? Dan moet u verlichte ogen des verstands hebben. Weet u, dan mankeert er niets meer aan. De Vader heeft een

welgevallen in Zijn Zoon. Zijn Zoon is niet los te maken van Zijn Kerk. Daarom heeft de Vader een welbehagen in al Zijn kinderen, in Christus.

Dat heeft Henoeh in de tijd geleerd. Dat er nu voorwerpelijk buiten Henoeh een uitgewerkte zaligheid in en door God verheerlijkt wordt, is in de tijd in zijn leven gebeurd. Weet u, wat er in de tijd gebeurd is? Ik moet kort zijn. Een verandering van toestand of kerk? Een verandering van gedachte? Ik laat het allemaal even rusten. Bij Henoeh heeft er een staatsverwisseling plaatsgevonden. Wat is een staatsverwisseling? 'En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden' (Éf. 2:1).

God heeft Henoeh overgezet uit de dood in het leven. Uit Adam in Christus. Christus heeft hem dus wedergeboren. Uit de wedergeboorte is het geloof begonnen. Ten opzichte van het stuk der ellende is die man verloren gegaan. Ik moet nu maar kort zijn, want met de een houdt de Heere een kortere weg dan met de ander.

Henoeh is, mijn hoorders, in Christus behouden. Dat heeft hij bevindelijk in zijn hart geleerd. Alles buiten de beloofde Middelaar is waardeloos. Hij is als een rechteloos, ontkleed mens met de Heere Jezus verenigd door het geloof. Hier in de tijd met Christus en Zijn gerechtigheid verenigd is Henoeh vrijgesproken van schuld en straf en heeft een recht ontvangen tot het eeuwige leven. Hij is door Christus met God verzoend. De gemeenschap is hersteld. Korter kan ik het niet tekenen, want er ligt een hele weg van oefening tussen. Dit was het nu. Alles wat aan Henoeh was, was God welbehaaglijk.

Als het geloof zich nu mag gaan oefenen en richten, zegt Paulus: 'Ik ellendig mens.' Het is een en al walgelijkheid, verwerpelijkheid en verdoemelijkheid. Daar blijft het niet bij. Aan de andere zijde: 'Ik dank God door Christus Jezus, onzen Heere.'

Henoeh, hoewel een heilige in de stand van zijn leven, kende daarom des te beter Romeinen 7. Hij had alleen in de Heere Jezus een grondslag. Daarom was hij de lieflijke in Christus Jezus. Alles wat Henoeh deed, was onder de bedekking van de reinigende gerechtigheid van Christus Gode welbehagende. Dat is de stand van zijn leven. Zulk een ziel, die waarlijk door God bekeerd is – wat is de eerste trek van het nieuwe leven? Die wil God behagen. Dat is een daad van liefde. In de natuur hebt u dat ook. Liefde wil welbehaaglijk zijn. Hier is de Goddelijke liefde in het hart uitgestort, namelijk de wil van God te behagen. Dat leren Gods kinderen. Ook Henoeh heeft dat geleerd. Het gaat niet om hemel of hel. Het gaat om God te behagen. Dat is de vrucht van het nieuwe leven. Het is de trek die in het verborgene zich min of meer krachtig openbaart. Het is een lust tot heiligheid. Het is een lust om voor God te leven. Hier volmaakt? Nee, dat kan niet. Daarvandaan is er een drang en trek naar de volkomenheid, die ze hiernamaals zullen bereiken. Om God te behagen. Waarom? Er is een volk op de wereld dat leeft hier als ze God behagen in Christus Jezus.

Wij gaan eindigen. Mijn hoorders, wij hebben zo kort als doenlijk deze tekst overwogen en gesproken over het laatste om God te behagen. Henoeh behaagde God vóór zijn wegneming, in en na zijn wegneming. U voelt dat de tekst te overvloedig is. Welnu, zo is het gebeurd met Henoeh.

Mijn hoorders, wij zullen de dood zien. Kunt u de dood zien? De dood is met verschillende beelden voor ogen gesteld. Hij wordt de koning der verschrikking genoemd. Ook is de dood wel eens voorgesteld als de man met de zeis. Het zijn ten slotte allemaal maar beelden. Hebt u de dood gezien? De vreselijkheid, de werkelijkheid en de rechtvaardigheid van de dood? De dood zien wil dus zeggen: ondergaan. Wat de mensen die gestorven zijn, hebben ondervonden, moeten wij nog

ondervinden. Wij moeten sterven en weten niet wat het is. Toch zal het gebeuren. Er breekt straks een tijd aan, jong en oud, dat wij ons op Gods tijd en wijze neerleggen op het sterfbed, als God ons een sterfbed vergunt.

Hij kan ook heel plotseling – oud en jong, denk erom – met de schaar van Zijn gerechtigheid de draad van ons leven afknippen. Dan is het voorbij. Nu zitten wij nog in de kerk, en we zullen verwonderd staan, wanneer wij hoorden dat er vanavond iemand plotseling overleden is. Dat kan. Stel, dat dit nu eens gebeurt. Als u eens aan de beurt was, wat dan? Zou het dan ook gelijk als Henoeh zijn, maar dan betreffende uw ziel?

Mijn medereizigers, denk er ernstig aan. De tijden zijn ernstig. Het Woord van God predikt ons de hoge ernst om daar terdege rekening mee te houden. Al zullen wij de schatten van deze wereld bezitten, we kunnen geen losgeld geven. Er is maar één hoofdvoorrecht en dat is de hoogste rijkdom die ooit hier op aarde door het geloof kan worden gekend en gesmaakt. Het is de rijkdom in God in Christus.

Eenmaal zullen Gods kinderen hier door strijd en verdrukking heen een erfenis erven die tot in eeuwigheid duren zal. De wereldgeschiedenis eindigt straks in het grote gericht. Daarom, mijn onbekeerde medereizigers: zoek de Heere. Hij is nog te vinden. De God van Henoeh is gisteren en heden Dezelfde, tot in der eeuwigheid. De genadedeur is nog niet dicht. Noach heeft gepredikt, 120 jaar lang, met een open deur. Ten slotte kwam er een einde aan. Neem het ernstig ter harte.

Kinderen des Heeren, het mocht hier door wegen van verdrukkingen heen gaan. Het is eenmaal de weg die God naar Zijn raad heeft willen bepalen, tot heiliging van het leven. Opdat ze straks uit de grote verdrukking zullen komen en hun klederen wit gewassen in het dierbare bloed van het Lam. Om God eeuwig te loven en te prijzen. Amen.

Dankgebed

Zingen wij tot slot Psalm 73 vers 12:

*'k Zal dan gedurig bij U zijn,
In al mijn noden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door Uw raad,
O God, mijn heil, mijn Toeverlaat,
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in Uw heerlijkheid.*

4. Een krachtig gebed om Israëls verlossing

Biddagpredikatie over Jeremía 14:8 en 9

Zingen: Psalm 74:19 en 21

Lezen: Jeremía 14

Zingen: Psalm 79:4 en 5

Zingen: Psalm 102:7

Zingen: Psalm 111:5

Geliefden,

De Kerk, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, heeft zijn voorbidders gehad. De voorbede was van grote waarde en betekenis. Het krachtig gebed van een rechtvaardige vermag veel. De apostel Jakobus wijst op de voorbidder bij uitnemendheid: Elía, een mens van gelijke bewegingen als wij. Hij heeft gebeden dat het niet regenen zou. God heeft Elía's gebed verhoord. Het regende niet in drie jaar en zes maanden.

Ook weten wij van de voorbede van Mozes. 'Mozes en Aäron waren onder Zijn priesters, en Samuël onder de aanroepers Zijns Naams; zij riepen tot den HEERE en Hij verhoorde hen' (Ps. 99:6). Ja, de voorbede is van zulk een grote waarde. Doch wanneer de voorbede in de boezem van zulk een voorbidder terugkeert, wat wordt het dan bang; wat wordt het dan angstig. Amos is dit overkomen toen hij in zijn nachtgezichten aanschouwde, waarin de oordelen hem als voor ogen zijn gesteld. Immers, toen heeft hij de Heere zien staan op de kerkelijke en staatkundige muur met het paslood in Zijn hand. Amos heeft gebogen en gezweven. Amos verhief zijn hart, zodat hij zich evenals David heeft mogen uiten: 'Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.' Daarom, zolang het gebed nog niet weggenomen is, zolang de voorbede er nog is, is er hoop en verwachting. Wij hadden gedacht u bij zulk een voorbede te bepalen. De tekstwoorden kunt u vinden in de profeet Jeremía, het 14^e hoofdstuk, de verzen 8 en 9:

O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid; waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?

Waarom zoudt Gij zijn als een versagd man, als een held die niet kan verlossen? Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE, en wij zijn naar Uw Naam genoemd; verlaat ons niet.

In deze tekstwoorden beluisteren wij: **Een krachtig gebed om Israëls verlossing.**

Wij willen onze tekstwoorden met elkander overwegen in een drietal gedachten. Immers, dit gebed bevat:

1. Een treffende aanspraak;
2. Een hartroerende klacht;
3. Een krachtig pleidooi.

1. **Een treffende aanspraak.** *O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid.*

2. Een hartroerende klacht. *Waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?*

3. Een krachtig pleidooi. *Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE, en wij zijn naar Uw Naam genoemd; verlaat ons niet.*

1. Een treffende aanspraak

Jeremía, zijn naam betekent: verhoogd of verheven door Jehova. In geestelijk en ambtelijk opzicht is dat in zijn leven bevestigd. U kunt dit in Jeremía 1 lezen, waar hij mededelingen doet van zijn roeping tot het profetisch ambt. De Heere heeft tot Jeremía gezegd, wanneer grote bezwaren zijn hart vervullen en hij getracht heeft dit werk niet te doen: ‘Eer dat Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend, en eer dat gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd; Ik heb u den volken ten profeet gesteld’ (Jer. 1:5).

Ja, in zijn naam zijn de daden Gods terdege bevestigd. Jeremía mocht door genade God beantwoorden aan Zijn naam. Hij wordt ook wel ‘de tranenprofeet’ genoemd. Meer dan andere profeten heeft hij zijn tranen geplengd, zoals dat ook in deze profetieën duidelijk wordt. Jeremía heeft geweend om de breuk van de dochter zijns volks. Hij heeft zijn tranenklacht geuit bij de puinhopen van de tempel en de verwoesting van Jeruzalem. Zijn gebedsleven is onlosmakelijk met zijn tranen samengevoegd. Wat zijn ten slotte tranen? Hoe begrijpelijk, wanneer ze geschreid worden, maar wat zijn ze zonder gebed?

Bij zijn tranen heeft Jeremía zijn krachtige bede mogen voegen, zoals wij ook in deze tekst wel overduidelijk zullen bemerken. Als de profetische voorbidder buigt hij zijn knieën en heeft een gebed uitgesproken, waarvan de verzen van onze tekst een gedeelte uitmaken.

O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijden van benauwdheid.

Wanneer wij ons eerste punt gaan verdelen, ach, zie hier dan een treffende, dringende en krachtige aanspraak. Het is een krachtige, aanhoudende en ootmoedige aanspraak.

Een dringende aanspraak. Luister maar. Jeremía zegt hier in deze bede: In tijd van benauwdheid. Ja, het is een bange tijd voor Juda geweest, toen hij dit gebed heeft uitgesproken. De geest des gebeds maakte Jeremía vaardig om de troon der genade aan te lopen, gelijk een waterstroom. De grote Hoorder der gebeden heeft Jeremía verlossing uit de grote benauwdheid geschonken, die Israël in die dagen, namelijk Juda, heeft getroffen. Welk een benauwdheid is het geweest; we behoeven er niet naar te raden. Het staat in het verband van onze tekst. Hoor maar wat we lezen in het eerste vers van ons teksthoofdstuk: *Het woord des HEEREN, dat tot Jeremía geschied is over de zaken der grote droogte. We weten het. Juda treurt en haar poorten zijn verzwakt; zij zijn in het zwart gekleed ter aarde toe; en Jeruzalems geschrei klimt op.*

Leeg komen ze met hun vaten terug. Wat lezen we verder? *Zij komen tot de grachten, zij vinden geen water, zij komen met hun vaten ledig weder; zij zijn beschaamd, ja, worden schaamrood en bedekken hun hoofd. Omdat het aardrijk gescheurd is, dewijl er geen regen op de aarde is, de akkerlieden zijn beschaamd, zij bedekken hun hoofd. Want ook de hinden in het veld werpen jongen en verlaten die, omdat er geen jong gras is. En de woudezels staan op de hoge plaatsen, zij scheppen den wind gelijk de draken; hun ogen versmachten, omdat er geen kruid is.*

Dat is dus de grote benauwdheid waar Juda in verkeerde. Ja, al eerder heeft de Heere Zijn hand van tijd tot tijd laten gevoelen, wanneer Hij Israël strafte met langere of kortere droogte. Wie van ons weet niet, dat ten dage van Davids regering de hemel drie jaren gesloten is geweest, zodat er grote ellende was? David heeft in het

verborgene voor het aangezicht des Heeren de gelofte afgelegd, dat hij met de gemeente, met Israël zou optrekken naar Sions heuveltop, wanneer God de hemel wilde scheuren en de vruchtbare dauw wilde doen neerdalen, evenals de onmisbare regen. Drie jaar heeft het geduurd. God liet Zich verbidden. Hij is verzoend door het gebrachte offer, omdat deze droogte nauw in verband stond, ja, onlosmakelijk verbonden was met het gedrag van Saul tegenover de Gibeonieten, toen de aarde weer vrucht droeg door de vruchtbaar makende regen en dauw. Toen heeft de Heere de gelofte vervuld. David dichtte Psalm 65: ‘De lofzang is in stilheid tot U, o God, in Sion; en U zal de gelofte betaald worden.’ Ja, het is een ingrijpende en langdurige droogte. Zo was het ook op het gebed van Elía geweest; drie jaar en zes maanden. Welnu, ook in die tijd heeft God het volk getuchtigd met grote droogte, ja, er gebeurden dingen die anders nooit voorkomen. Als er een dier is, dat teder over haar jongen waakt, is het toch wel een hinde. Nu verlieten deze dieren hun pasgeboren jongen, omdat er geen water en kruid is. Dan moet het erg zijn. De woudezel staat op de hoge plaatsen en schept de wind gelijk de draken. Hij vindt niets meer en doet zijn bek wijd open om een beetje wind op te vangen, waardoor er nog enige verademing is. Zo wordt ons in dit hoofdstuk een inzage gegeven in de tijd der benauwdheid waarin het volk verkeerde. Toen heeft de profeet Jeremía een krachtige smeking opgeheven tot de grote Hoorder van het gebed. Hij bad: *O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid; waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?*

Zo heeft de Heere wel meer wegen gehouden, niet alleen door grote droogte, maar ook door andere wegen, hetzij van oorlogsbenauwdheid of andere dingen die land en volk troffen, waardoor er grote benauwdheid ontstond. Echter, er is een voorrecht: wanneer er voorbidders waren, die zich bogen naar het hemels heiligdom en de God des levens gedurig met hun verzuchtingen lastigvielen. Zij hielden vol aan de troon der genade, totdat de Almachtige Zich heeft laten verbidden. Ja gemeente, ook ons land kent zulk een geschiedenis. We weten, dat er zulke tijden in de achterliggende jaren en eeuwen geweest zijn. Doch als er gebed was, kwamen er wonderlijke verlossingen en uitredingen uit grote benauwdheden.

Hoor dus allereerst de treffende aanspraak ten tijde der benauwdheid. Deze aanspraak is ook een ootmoedige aanspraak. Hierin spreekt kinderlijke vrees, eerbied en ootmoed. De oorzaak van de grote droogte wordt niet verzwegen. Hoor, wat Jeremía zegt in het vers, voorafgaande aan onze tekst: *Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o HEERE, doe het om Uws Naams wil; want onze afkeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd.*

Zie, hij noemt het: onze ongerechtigheden. Hij noemt het: onze afkeringen. Jeremía belijdt gemeenschappelijk tegen de Heere gezondigd te hebben. Wat houdt dat anders in? Het is geen geveinsde erkenning van schuld. Wat houdt het dan in? Dat men boog onder de rechtvaardigheid van het oordeel en God rechtvaardig verklaarde in Zijn straffen. Hij is rein in Zijn spreken. Hoevelen onder Israël zullen het geuit hebben? Ze bijten zich vast aan de bittere gevolgen van de zonde. Ze verkeren wel in grote benauwdheid, maar zien nimmer de oorzaak daarvan. Ze vernederden zich niet voor de Almachtige met een verbroken ziel en verslagen geest. Het is de profeet Jeremía, die ook in naam spreekt van het tiende deel, dat door alle tijden overblijft op de aarde en in de kerk. Er werd niet gewezen naar de anderen, maar ze keerden in. Ze gingen ook gebukt onder de nationale schuld, die ze niet op een ander konden dragen. Nee, ze sloten zich erbij aan, gelijk ook eenmaal Daniël in den vreemde zijn gebed heeft uitgesproken. ‘Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten, gelijk het is te dezen dage; bij de mannen van Juda en de inwoners van

Jeruzalem en geheel Israël, die nabij en die verre zijn, in al de landen, waar Gij hen heengedreven hebt om hun overtreding, waarmede zij tegen U overtreden hebben' (Dan. 9:7). Die ongerechtigheden gingen getuigen. Ze gingen tegen ons getuigen en inwinnende genade doet ons erkennen te midden van de benauwdheid van het drukkend oordeel:

*Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, HEER';
Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten;
Uw loon, Uw straf beantwoordt aan Uw eer.*

Het rechtvaardige van God, in het brengen van Zijn tuchtigende oordelen over land en volk. Werd het eens vernomen. Ziet, het is nu alles in de aanspraak tot de Almachtige vervat. Nu, dan op het laatst is het een krachtige aanspraak. Jeremía vangt aan: *O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid.* Zo noemt hij de enige en drie-enige God van hemel en aarde. Jeremía noemt Hem hier zo nauw in verband met Israël. Hier spreekt de kracht van Jeremía's geloofsleven. Zijn gebedsleven uit zich niet door een 'o' van gewoonte. Een 'o', zoals het wel eens meer wordt uitgedrukt. Immers, een 'o' wil in verschillende omstandigheden zeggen: 'Ja, er is een 'o' van weedom, maar er is ook een 'o', welke in zich bevat het krachtige, namelijk alsof hij goddeloos voor zijn aandacht stelde, en hem noemde: 'Israëls Verwachting.' Ziedaar, het is waar. Wanneer Israël zich zodanig gedroeg, dat ze al hun verwachtingen van al de andere goden prijsgaven; ze zijn ten slotte niet en ijdelheid, zoals het tiende hoofdstuk ons dat duidelijk maakt. Ook hier in het verdere van ons teksthoofdstuk wordt ons dit medegedeeld. Kunnen de ijdelheden der volkeren – heidense afgoden – het doen regenen? Is het mogelijk, mijn hoorders, dat Baäl water geven zal? De andere goden die in de Bijbel genoemd worden – de goden der heidenen – spreken toch niet? Ogen hebben zij, maar zien niet. Ze geven geen geluid uit hun keel. Handen hebben zij, maar vermogen niets. Totaal niets. Israël ondervond het aan eigen lijf. Daarom zegt hier de profeet: *O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid.*

Het is waar: hoe menigmaal heeft God in Christus als de Goël voor Zijn Israël Zich betoond dat Hij Zijn volk verlost heeft uit alle benauwdheden, opdat ze hun verwachting op God zouden stellen, Die de dingen, die niet zijn, roept alsof ze waren en de waterbeken in de wildernis doet ontspringen. Hij baande een pad door de Rode Zee. Hij stelde een weg in de woestijn. Hij verzorgde Israël van Boven met manna en water uit de steenrots.

Israëls Verwachting. Wie zal er ooit beschaamd uitkomen met verwachtingen te stellen, zowel in het natuurlijke als geestelijke leven? David heeft het uit zijn persoonlijke beleving uitgedrukt in Psalm 39: 'En nu, wat verwacht ik, o Heere? Mijn hoop, die is op U' (vs.8).

In deze korte en eenvoudige, maar dringende aanspraak spreekt Jeremía Jehova aan, de God des eeds en des verbonds. Hij doet het voor Israël, het volk van Juda, waaraan hij zo nauw verbonden is. Juda, die hij zo menigmaal uit de grond van zijn ziel gewaarschuwd heeft, maar ook krachtens de roeping waarmee God hem stelde in het midden van dit volk. *O Israëls Verwachting.* Het brengt ons tot onze tweede gedachte:

2. Een hartroerende klacht

We horen dus een hartroerende klacht. Jeremía zegt het voor het aangezicht des Heeren.

‘...waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten? Waarom? Waarom zult gij zijn als een versaagd man, als een held die niet verlossen kan? Wat een pleitrede, of liever: de toeloop tot de pleitrede. Zie hier, u hoort een klagende en vragende profeet. Het is een ontroerende klacht. Jeremía vraagt het aan de Heere. Denk eens door wat dit inhoudt. Vier zaken worden er vervolgens in vermeld. Hij zegt tegen de Heere: ‘Waarom zult Gij zijn als een bijwonende vreemdeling?’ Ten tweede zegt hij: ‘Waarom zult Gij zijn als een doortrekkende reiziger?’ Vervolgens zegt hij: ‘Waarom zult Gij zijn als een wanhopig raadsman?’ Het staat hier duidelijk: ‘Als een versaagd man.’

Het vierde wat Jeremía aanvoert is dit, namelijk als een afgematte held, als een held die niet verlossen kan.

Deze vier zaken brengt hij voor het aangezicht des Heeren. Hij doet het kinderlijk, eerbiedig, ootmoedig, niet dwingend maar dringend, alsof hij een beroep deed op het harte Gods. Opdat Hij wederom zou gaan rommelen van innerlijke barmhartigheid en bewogen worden in deze grote benauwdheid om Zijn volk te verlossen. ‘Waarom zoudt Gij zijn,’ zo zegt hij hier, ‘als een bijwonende vreemdeling?’ Dat is het eerste woord dat hij hier stelt aan de God van Israël. Onze kanttekenaren zeggen hier: ‘Dat is, U houden, opdat U niet meer bewogen waart over onze staat als een vreemde. Of iemand, die maar door het land passeert, daar Gij immers onder ons Uw vaste woning hebt genomen, als volgt.’ Het is waar, dat zegt de kanttekening. Wat is een vreemdeling? Een bijwoner. Hij behoort niet tot het volk te midden waarvan hij verkeert. Een vreemdeling, zoals Israël in Egypte als vreemdeling verkeerde. Zoals tijden van hongersnood ook wel drongen om tijdelijk als een vreemdeling te verkeren. Denk aan David bij de Filistijnen, of aan andere heiligen; maar men bleef een vreemdeling.

Wat is nu een vreemdeling? Zo stelt Jeremía het de Heere voor: Zijt Gij dan een vreemde? Beschouwt U Uw volk Israël als vreemdelingen? Bent U vreemd van Israël? Heere, doet U net of U met dit volk geen gemeenschap hebt? Gelijk als een vreemde die wel tijdelijk in het land woont, maar er toch niet thuis is? Waarom is Uw gedrag als zulk een vreemdeling, die zich van de nood en ellende van het volk waarin hij verkeert niets aantrekt? Beroert en bekommert U dat niet? Zo doet Jeremía dus een beroep op het hart van de drie-enige God. Hij zegt: ‘Heere, waarom toch?’ Waarom doet U dat en houdt U Zich als een vreemde?’

Wat kan de Heere in wegen van diepe beproevingen met Zijn volk handelen alsof ze vreemden zijn. Alsof Hij alle gemeenschap aan Zijn volk ontzegt en gelijk doet, als iemand met een vreemde doet. Alle intimiteit en gemeenschap wordt gemist en men voelt zich als een vreemde. Smartelijker is er niet voor een tere ziel, wanneer God Zich also gedraagt. Denk, mijn hoorders, hoe krenkend het moet zijn, wanneer een vader zijn eigen zoon zo behandelt en niet meer naar hem omziet. Een zoon, die overigens tot de gemeenschap van zijn vader wil wederkeren. Zijn vader erkent hem niet meer. Hoe smartelijk moet dit zijn. Dat is nu het hartroerende in deze klacht van de profeet Jeremía. *‘...waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?’*

Zich also gedragende, die niet meer benauwd is met de benauwdheid van het volk, in Wiens midden Hij verkeert. Zoals er staat van de grote Hogepriester, dat Hij medelijden heeft met Zijn volk. Hij heeft medelijden met hun zwakheden. Zoals het overduidelijk voor eenieder zijn kan, zoals God Zich jegens Zijn kinderen openbaart, namelijk dat Hij in hun benauwdheden mede benauwd is. Nu het omgekeerde. Dat Hij Zich van al hun ellende niet het minste aantrekt.

Het tweede wat eraan toegevoegd is: als een doortrekkende reiziger, zoals we lezen: *‘...en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?’*

Ziedaar, een vernachtende reiziger, namelijk die maar een nacht overblijft in de herberg, en er verder geen belang bij heeft. Die zich niet het minste bekommert over hetgeen er plaatsgrijpt. Niet het minste geraakt is en gevoelig bewogen zijnde over de ellende waarin het land verkeert. Als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten.

We denken aan de schijnbare houding van Christus ten opzichte van Zijn discipelen tijdens de storm op zee. Hoor maar wat ze daar zeggen in hun krachtige smeekbede: ‘Meester, Meester, bekommert het U niet, dat wij vergaan?’ Zo gedroeg Jezus Zich tegenover Zijn bange schapen. Alsof Hij onbekommerd was over hun lot en over hetgeen hen met zulk een vrees vervulde. Nu, zo is hier dan dit beeld weer: *‘...waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?’*

Het volgende dat Jeremía eraan toevoegt is, zoals we lezen: *Waarom zoudt Gij zijn als een versaagd man...?* Wat betekent dat? Een versaagd man, zo lezen wij in de kanttekening, is een verbaasd man die geen raad meer weet. Dit willen wij een wanhopige raadsman noemen. Immers, wat is het een voorrecht, wanneer wij met al onze problemen en moeilijkheden, waar wij zelf geen raad meer mee weten, ons kunnen wenden tot iemand die ons in verschillende moeilijkheden raad geeft of gaf. Vanzelfsprekend een goede raad. Dat we nu zulk een raadsman hebben, die zegt: ‘Ik weet het niet; hier weet ik ook geen raad meer op. De toestand is wanhopig.’ Welnu, hij zegt: ‘Heere, U doet precies hetzelfde als een versaagd man. U bent toch niet versaagd? Dat kan niet. U bent de alwijze God, voor Wie geen ding te wonderlijk is. Wiens wijsheid boven alles gaat. Hij, Die naar Zijn grondeloze wijsheid wegen kan openen, namelijk, die wij ons nooit hadden kunnen indenken.’

Hoe groot de problemen ook zijn, er zijn voor God geen moeilijkheden. Nu doet de Heere alsof Hij geen raad meer weet. Dat wil wat zeggen, voor degenen die om raad komen, wanneer onze raadsman zich zo gedraagt, en zegt, hetzij met gebaren, hetzij met woorden: ‘Hier weet ik geen raad meer op.’ Ook kan een geneesheer zeggen: ‘Hier zijn geen kruiden meer voor gewassen.’

Wanneer wij met een of andere ziekte naar een dokter gaan, en wanneer het in het bijzonder een eigen zoon of dochter betreft, en al zou ons innerlijk zeggen: het is eigenlijk hopeloos – maar we gaan tot het uiterste. Heeft deze geneesheer geen raad meer, we proberen het bij een andere raadsheer. We houden vol, tot het laatste toe. Ook die laatste raadsman moet het ons zeggen: ‘Hier weet ik geen raad meer op. Het is ten dode opgeschreven. Het is een wanhopige toestand.’ De profeet Jeremía spreekt in die hartroerende klacht: ‘Heere, waarom doet U alsof? Alsof u een vreemdeling, een doortrekkende reiziger of wanhopige raadsman zijt, die in de toestand van Israël geen licht en geen wegen meer openen kan?’

Zie hier, wat een wijze bidder. Welk een beroep doet hij op het hart van een drie-enig, wijs en almachtig God.

Het laatste wat Jeremía eraan toevoegt is: *‘...als een held...’* Wat voor een held? In vroegere oorlogsvoeringen kwam dit nog meer naar voren. Denk bijvoorbeeld aan Davids helden. Bijzonder die daar doordragen om water te scheppen uit de bornput, toen David het voor het aangezicht des Heeren uitgoot. Hijzelf was ook een held. Dat is gebleken in de strijd des geloofs, toen de Filistijnen hun krachtige held naar het strijdperk zonden. Daar hing nu alles van af. Bezweek zulk een held, dan was alles verloren. U weet het, mijn hoorders. David, die daar als de grote held in de kracht des Heeren, namelijk de held der Filistijnen, overwon. Het beeld is hiervan afgeleid.

Waarom zult U toch zijn als een held die niet verlossen kan? Dus als een machteloze en krachteloze held? Een held, die wel zou willen, maar niet meer kan. Kan dat op God worden toegepast? Immers, nee. Daarom is dit gebed zulk een krachtig gebed. Zulk een krachtige voorbede. Alle pleitredenen worden de Heere voorgelegd. Hoe weinig worden zulke gebeden vernomen. Het blijkt hieruit overduidelijk dat deze zaak in het hart van Jeremía een opgebonden zaak is. Hij houdt niet op om de Heere lastig te vallen en Hem te smeken of Hij toch verlossing geven wil. Of Hij uitkomst wil schenken in deze tijd van benauwdheid. Waarom? Als een held, die niet verlossen kan. Nu dan, een hartroerend gebed. We zouden zeggen: Dat is een bede die door lucht en wolken heen gaat.

Ja, Mozes heeft ook ten tijde, toen God gereed stond Israël te verdelgen, zulk een krachtige voorbede uitgesproken. Denk ook, mijn hoorders, aan Jozua, die eveneens de nood van het toevertrouwde volk op het hart droeg. De Heere heeft Zich laten verbidden. Zoveel voorbeelden zijn er geweest.

Letten wij in de derde plaats op:

3. Een krachtig pleidooi

Immers, een voorbede is een pleitgrond. Wat men de Heere voorlegt, is maar niet zo om het gebed te besluiten; dat iedereen kan vernemen dat we zo zachtjesaan uitgebeden zijn: Om Uws verbonds wil; om Jezus' wil; om Uws Naams wil.

Dat zijn dan de pleitingen. Letten wij nu op het pleidooi van Jeremía, waarmee hij dit gebed, deze voorbede besluit: *Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE, en wij zijn naar Uw Naam genoemd; verlaat ons niet.*

Ziedaar, God woonde toch onder Israël? Hij woonde toch onder de lofzangen Israëls? Met deze grote genadegunst was het volk toch in haar geheel begiftigd? Al was het niet alles geestelijk Israël, wat uit Israël was. Het wonen Gods hebben zij met hun eigen ogen mogen aanschouwen. De tegenwoordigheid Gods, vanaf het ogenblik dat Israël uit Egypte uitgeleid is. Ze mochten die tegenwoordigheid aanschouwen, wanneer bij dag de wolkkolom en bij nacht de vuurkolom verscheen. Hij woonde in hun midden toen de tabernakel gebouwd is. Hij woonde bijzonder in het binnenste heiligdom, waar Hij Zich openbaarde en betoonde Israëls God te zijn. Hij getuigde, vanwege de ark, die van Zijn gunst getuigt. Hij woonde in het midden van Israël. Eenieder kon het zien, mijn hoorders, aan de uitwendige tekenen, die daarmee vergezeld gingen.

Wat doet hier nu de profeet? Hij zegt hier in zijn pleidooi: *...Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE...* De Naam HEERE staat hier in kapitale letters. Dus het betekent: Verbondsgod. Wat doet Jeremía? Het is zo heel eenvoudig, maar tegelijk krachtig. Hij wil zeggen: Zijt toch onze Verbondsgod. Ten tweede zijn wij toch Uw verbondsvolk? Ten derde: Wij zijn toch naar Uw Naam genoemd? Wat hij hier ten laatste aanvoert, is Zijn verbondsgemeenschap. Jeremía zegt: Verlaat ons toch niet. Hij is hun Verbondsgod. De drie-enige God is een God des verbonds. Dat Zijn natuur daaraan verbonden is, het zou niet vrijwillig zijn. Het is naar de bepaling van Zijn Goddelijke wil, dat Hij de mens verbondswijze regeren wil. Zo was het al in de staat der rechtheid. Ds. Hellenbroek vraagt het zo heel eenvoudig: Heeft God nog een bijzonder bestuur, betreffende de naar Zijn Beeld geschapen mens? Zijn antwoord luidt: Ja, die regeert Hij verbondsgewijs. Zo regeert God de engelen niet. Die staan niet in een verbondsbetrekking. Nee, mijn hoorders, maar bijzonder het menselijk geslacht. Dat is het werkverbond. Dat hebben wij verbroken. Het is afgelopen. Er is geen gemeenschap meer met God krachtens het werkverbond. Het is voor eeuwig afgesneden. Heeft God nu in plaats hiervan weer een ander verbond opgericht? Het

antwoord luidt: Ja, het verbond der genade, welke haar grondslag heeft in het verbond der verlossing. In wezen is dat een verbond. Nu, dat is het genadeverbond. Er zijn geen drie of vier, maar twee verbonden, betreffende des mensen eeuwige gelukzaligheid. Het werkverbond is verbroken. Het genadeverbond is die weg, langs welke God door Christus het eigendom wordt van een zondaar, en hij het eigendom Gods.

Nu wordt Israël een verbondsvolk genoemd. Zeker, ze delen toch in de verbondsvoorrechten? Ze hebben dus alles beluisterd, al gold het zowel natuurlijk als nationaal. Ze hebben het met hun eigen oren beluisterd, toen de drie-enige Verbondsgod het verbond sloot, dat Hij gemaakt had met Adam, Izak en Jakob. Uit Jakob is het miljoenvolk gegroeid. Daar stonden ze aan de voet van Sinaï, toen de berg beefde, toen de bliksemstralen verlichtten en de berg rookte. Alles beefde en sidderde. Ja, zo vreselijk was het gezicht dat Mozes gans bevreesd en bevende was. Toch, toen zij de wet ontvingen, was dit onlosmakelijk verbonden met het verbond der genade. 'Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb.'

Ziedaar, of ze er wezenlijk in waren, is weer een andere zaak. Daar gaan we nu vanzelf niet op in. Het was een verbondsvolk. Ze droegen het verbondsteken aan het voorhoofd. De profeet wist natuurlijk ook wel van separatie. Het waren allemaal geen wezenlijke verbondskinderen die door de Heilige Geest waren ingelijfd. Ze leefden onder de bediening. Welnu dan, de gehele zichtbare Kerk, daar heeft Jeremía zijn gebed voor uitgestort. Het pleidooi was namelijk: Gij zijt toch in het midden van ons? Gij zijt toch onze Verbondsgod? Zult U dat verbond nu verbreken? Kan dat? Is dat mogelijk? Zult U dat verbond tenietdoen, ofschoon er bij ons duizendvoudig redenen zijn? Maar ook: Heere, gedenk aan Uw verbond. Het wezen van de Kerk heeft er door het geloof op leren pleiten, ook in de Psalm die we bij de aanvang van ons samenzijn gezongen hebben. 'Gedenk Uw vastgestaafd verbond.'

Jeremía zegt: Gij zijt toch onze Verbondsgod? U woont toch in het midden van ons? Hij voegt er een tweede pleidooi bij, en zegt: '*...en wij zijn naar Uw Naam genoemd; verlaat ons niet.*'

Ziedaar, het volk uit Abraham gesproten. Uit Izak en Jakob werden zij Israëlieten genoemd. Welnu, daar lag de naamgeving, dat God nu een verbond onlosmakelijk had samengevoegd met de naam Israël. Gelijk nu, mijn hoorders, de mensen, die bij de zichtbare kerk behoren door Doop en belijdenis, christenen worden genoemd, naar de Naam van Christus. Zo was het bij de Israëlieten. Nu zegt deze bidder: 'Wij zijn toch naar Uw Naam genoemd? Heere, merkt U toch wat een krachtig pleidooi hier uitgesproken wordt. Naar Uw Naam genoemd.' De Heere heeft Zich de Gods Israëls willen noemen. De heidenen wisten het, want wanneer er iets bijzonders gebeurde wat hun trof, zeiden ze: De God van Israël. Hij heeft de wateren der zee gekliefd toen de ark in het midden van het leger kwam, ten tijde van de strijd tegen de Filistijnen. Toen zeiden ze: De God van Israël stond in het leger. Zo was Hij bekend, mijn hoorders. Dat volk was ook bekend als Gods volk.

Het laatste wat hij eraan toevoegt is: '*...verlaat ons niet.*' Zie, dit is het allersmartelijkste voor het wezen van de Kerk. Dan kunnen we alle hoop laten varen, als God Zich niet meer met Zijn eer bemoeit. Nu, dan is het afgedaan. Dan moet het onherroepelijk ten onder gaan. Daarom die verbondsgemeenschap. O, hoe smeekt hij het! Hoewel er rechtvaardige redenen zijn dat God ze verlaat, maar toch zegt Jeremía: Heere, verlaat ons niet. Dat legt hij de Heere voor in deze krachtige smeekbede. De verlating is smartelijk. Dan moet men gemeenschapsleven hebben gekend, dan moet men gemeenschapsleven hebben genoten en geproefd. Anders weet men niet wat

verlating is. Dat weet Jeremía wel. Dat weet het wezen van de Kerk. Ja, zeker. De Heere heeft het zo eeuwig vastgelegd.

*Dan zal Ik hen, die dwaas en wreev'lig overtreên,
Bezoeken met de roê en bitt're tegenheên;
Doch over hem Mijn gunst en goedheid nooit doen enden,
Niet feilen in Mijn trouw, noch Mijn verbond ooit schenden;
'k Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken;
't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken.*

Hoort u het? Mijn verbond. Wat betreft de onbekeerde Joden, de Israëlieten die gedurig God tergden, ze hebben geweten dat ze tot het verbond behoorden, uit de bediening des verbonds, toen de vloek van het verbond hen trof; de Heere heeft hun geantwoord op deze ontroerende en krachtige voorbede. Ach, lees het maar: 'Alzo zegt de HEERE van dit volk: Zij hebben zo liefgehad te zwerven, zij hebben hun voeten niet bedwongen; daarom heeft de HEERE geen welgevallen aan hen, nu zal Hij hunner ongerechtigheden gedenken en hun zonden bezoeken.' Dat is een slag geweest die ingrijpend is doorgedrongen. Jeremía bleef aanhouden. We lezen in vers 13 van ons teksthoofdstuk: 'Toen zeide ik: Ach, Heere, zie, die profeten zeggen hun: Gij zult geen zwaard zien en gij zult geen honger hebben, maar Ik zal u een gewissen vrede geven in deze plaats.'

Toen heeft Jeremía gezwegen. Hetzelfde geloof dat zich uitte in een krachtig gebed, hetzelfde geloof weet ook van zwijgen en onderwerpen. Hij heeft gebogen. Onvoorwaardelijk gebogen, zo de Heere dat beliefde. Welnu, Jeremía's ogen moesten de ontzaglijke verwoestingen aanschouwen die land en volk, stad en tempel zullen treffen. In zijn ziel komt de heerschappij van die genade, zoals dat in zijn Klaagliederen tot uiting komt. 'Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben' (Klaagl. 3:22). Hét Israël zal door alle eeuwen heen bewaard worden. Het kan niet ten onder gaan. Ook het gedeelte van Juda niet, waaruit het Woord vlees zal worden, en de Kerk van het Nieuwe Verbond, totdat straks het einde aller dingen waar zal zijn. Kom, we zingen met elkander uit Psalm 102 vers 7:

*Gij zult opstaan, ons beschermen;
Over Sion U ontfermen;
Want de tijd, Uw stad voorspeld,
Aan haar leed ten perk gesteld,
Die zo lang gewenste dagen
Van Uw gunstrijk welbehagen
Zijn, o God, in 't eind geboren;
Gij, Gij zult haar klacht verhoren.*

Een enkel woord, geliefden. Wij spraken over een krachtig gebed om Israëls verlossing. Wij hebben een krachtige aanspraak beluisterd. *O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid.* Zie, het oordeel is doorgegaan. Het heeft aan duizenden Israëlieten het leven gekost. De ballingschap heeft duizenden en duizenden doen verhuizen naar de wrede Babyloniërs. Toch, in Psalm 102 zong de dichter van Israëls terugkeer uit ballingschap. Het is toch bewezen dat God aan Zijn verbond gedacht. Hij houdt door haar kracht Zijn volk in stand. Dit blijft nu de hechte grond van het kinderlijk vertrouwen, door het geloof hier op aarde beoefend. Hoe donker het

in de wereld ook is en nog zal worden, hoe ernstig en benauwd de tijden zich laten aanzien, hoe de hel zich zal opmaken om zich straks te werpen op het kleine Sion – echter, daar ligt de zaligheid van Gods gemeente gewaarborgd. In het eeuwig en onveranderlijk verbond.

We dragen het verbondsteken aan ons voorhoofd. Toen u slechts enkele weken oud was, bent u gedoopt in de Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. De Geest, hetgeen werkzaamheden veroorzaakt bij het ouder worden, namelijk dat gezag, dat de betekende zaak van het teken en zegel is. Dat uw ogen opengingen en een hartelijk leedwezen uw ziel vervulde. Dat u doorleefde, al bent u dan geen Israëliet door middel van dit teken, maar dat u zonder God in de wereld staat. Buiten het verbond, ten deze dan, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Alleen de uitwendige verbondsweldaden dekken ons niet voor de eeuwigheid. We kunnen niet op grond van het blote teken de hemel straks binnenstappen. Dat heeft Abrahams volk wel ondervonden, ofschoon ze roemden Abrahams volk te zijn. Christus heeft als het Verbondshoofd van Zijn Kerk gezegd: ‘Velen zullen komen van oosten en westen en zullen aanzitten met de vader der gelovigen, Abraham; met Izak en Jakob aan de ronde tafel.’ De kinderen des verbonds of des koninkrijks, zo u noemen wilt, zullen buiten geworpen worden. Onderzoek en beproef u eens, al is het tegenwoordig of al geruime tijd, een bepaalde drang, om alzo, gemeente, de zichtbare kerk op te voeden en te bouwen op dat ene Fundament. Daar de wedergeboorte wordt uitgeschakeld en het noodzakelijke werk van de Heilige Geest onderwerpeijk in ons leven te kennen. Het licht der beschouwing kan heel ver gaan, maar het houdt ons buiten de gemeenschap met Christus.

Daarom, de weg, die leidt tot de kennis van de Verbondsmiddelaar, de weg die leidt tot gemeenschap met de drie-enige God des verbonds, is ons opgetekend in de Bijbel. Die weg is afgelegd door onze vaders in een Goddelijke heilsorde, vervat in onze Heidelbergse Catechismus. In de drie stukken, die ons nodig zijn om welgetroost te leven en eenmaal zalig te sterven.

Jong en oud, keer eens met de waarheid in. U leeft onder het gebed; onder de voorbede. Laat het in de grote Dag der dagen niet terugkomen in die zin van veroordeling. Neem het ter harte. Hoeveel verzuchtingen zijn er opgegaan? Ambtelijke verzuchtingen, niemand van de gemeente daarbij uitgesloten. O kom, neemt het eens ter harte. De God des eeds en des verbonds, Die de grote Hoorder der gebeden is: Hij spreekt ook nu te midden van tijden die steeds banger worden naarmate de rust en zorgeloosheid toenemen. Dit is het juist, dat we leven in een tijd dat alles toegelaten wordt. Er wordt weinig opgemerkt van de voetstappen des Almachtigen, die Hij drukt op deze aarde in de donder van Zijn oordelen.

Nee, we spreken geen zware woorden. We zijn innerlijk doodsbenauwd voor bangmakerij. O, dat de kracht van dit getuigenis op uw consciëntie drukken mag. Al tracht ge u eronderuit te werken, toch, de sprake van dat Woord in uw consciëntie bevestigt het dat we ook als dienaar in uw gewetens geopenbaard zijn. Daarom, gemeente, laat ook dit woord op deze biddag voor u tot inkeer en overweging zijn. We hebben u gewezen op de voorbede.

We gaan eindigen. Kinderen des Heeren, gaat het langs ons heen, wanneer we ook als ambtsdrager sabbat op sabbat u vertegenwoordigen? We hebben allen een kostelijke ziel. Kinderen, jongens en meisjes, vaders en moeders, weegt het op uw hart? Kom, laten wij het ons eens afvragen. Weegt het nog op onze ziel, wanneer we hier voor u staan? Worden de knieën nog gebogen, volk van God? Opdat Hij Zich over ons ontfermen mocht. Dat de vruchten daarvan zich zouden openbaren.

Kinderen des Heeren, dat we er meer mee rekenen zouden dat de voetstappen van onze Koning beluisterd werden. Dat het geloof in onze zielen krachtig zij, meer en meer geworteld in de God des eeds en des verbonds. Om Hem te verwachten, ook in de weg van Zijn gerichten. Dat gelijk als bij Jesaja, dit in onze zielen leve: 'Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte van onze ziel.' Hij bevestigte het Woord door de kracht van Zijn zalving. Tot eer van Zijn Naam. Amen.

Dankgebed

Onze slotzang is van Psalm 111 vers 5:

*'t Is trouw, al wat Hij ooit beval;
Het staat op recht en waarheid pal,
Als op onwrikb're steunpilaren;
Hij is het, Die verlossing zond
Aan al Zijn volk; Hij zal 't verbond
Met hen in eeuwigheid bewaren.*

5. De geschrevenen ten leven

Kerstpredikatie over Lukas 2:8-12

Zingen: Lofzang van Zacharias:1

Lezen: Jesaja 60

Zingen: Psalm 98:1 en 2

Zingen: Psalm 72:2

Zingen: Psalm 144:7

Geliefden,

De profeet Jesaja, de adelaar onder de profeten genoemd, heeft in het vierde hoofdstuk van zijn profetie de komst van Christus aan het volk geboodschapt. Bijzonder in Jesaja 4 vers 3 doet hij mededeling, wie dit hoge voorrecht zullen delen, aangaande de geestelijke weldaden, die bij Zijn komst Zijn gemeente ten deel zullen vallen. 'En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Sion en de overgelatene in Jeruzalem zal heilig geheten worden, een iegelijk die geschreven is ten leven te Jeruzalem.'

Jeruzalem zal heilig geheten worden. Ziedaar, een duidelijke profetie. Jesaja heeft daarin mededeling gedaan dat oordelen het land van Juda en het volk zullen treffen. Het zullen tuchtigende en reinigende oordelen zijn en voor de goddelozen vernietigende oordelen. Immers, in de weg, wanneer God Zijn Kerk oordeelt, wordt het schijn van het wezen gezuiverd. Dan komt openbaar wat uit Israël is en wie niet uit de wortel leefde, waaruit Israël leefde, namelijk uit het geloof.

Dood en leven moeten openbaar komen. Daarom begint ook het oordeel, naar het getuigenis van Petrus, van het huis Gods. Dan komt op de erve, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, openbaar, namelijk wie de Heere vrezden en wie niet. 'En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Sion en de overgelatene in Jeruzalem zal heilig geheten worden.' Wat worden ze hier toch treffend genoemd en getekend. Een klein en heilig getal wordt hier genoemd. Het zijn de overgeblevenen en overgelatene. Dat zijn degenen, over wie God Zijn bijzondere zorg stelt. Zijn bewaring zal erover blijven, ook in de dagen, wanneer de verzoeken groot worden, naar het getuigenis van Hemzelf, dat Hij ze bewaren zal in de ure der verzoeking die over de gehele wereld komen zal.

Waarom worden zij bewaard? Waarom zal God deze mensen doen overblijven? Wat is de oorzaak? 'En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Sion en de overgelatene in Jeruzalem zal heilig geheten worden.'

Dat is dus duidelijke taal, mijn hoorders. Ze zijn opgeschreven; ze zijn geschreven ten leven. Ze zijn geschreven in het Boek des Levens en des Lams. Deze namen zijn onuitwisbaar. Nooit en in der eeuwigheid kan dat tenietgedaan worden. Niet door God, want Hij zou Zijn trouw schenden. Niet door de Almachtige, want Hij zou Zijn waarheid beledigen. Hij zou het verbond verbreken, want Hij schreef ze in het Boek des Levens en des Lams. Hij heeft deze mensen aan Christus gegeven. Hij is het Boek des Levens en des Lams. Christus heeft ze in haar vol getal en in de sluiting van het verbond ontvangen.

Welnu, mijn hoorders, we hadden gedacht vanmorgen u kort te gaan wijzen op zulke mensen, die in hun geestelijke eigenschappen getekend worden. Ze komen daarin openbaar als de geschrevenen ten leven. Daar komt het op aan. Daarover werpt de Schrift door de Heilige Geest Zijn licht. Ter beproeving en onderzoeking en ter juiste toetsing of we behoren tot degenen die geschreven zijn ten leven in het eeuwig

Jeruzalem door God. Laten wij uw aandacht bepalen bij onze tekst die u beschreven vindt in Lukas 2 de verzen 8 tot en met 12.

En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudden.

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen, en zij vreesden met grote vreze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

Laten wij de inhoud mogen noemen: **De geschrevenen ten leven.**

Wij overwegen een viertal gedachten.

Deze geschrevenen ten leven bevinden zich: **1. In het nachtelijk duister.**

Ze komen vervolgens: **2. In het heerlijk licht.**

Zij worden bezet: **3. Met grote vrees.**

Uiteindelijk: **4. Met diepe verwondering.**

1. In het nachtelijk duister. *En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.*

2. Ze komen vervolgens: **In het heerlijk licht.** *En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen, en zij vreesden met grote vreze.*

3. Zij worden bezet: **Met grote vrees.** ... *en zij vreesden met grote vreze.*

4. Uiteindelijk: **Met diepe verwondering.** *En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal.*

1. In het nachtelijk duister

Een heuglijke stonde, geliefden, is de nacht waarin Christus geboren is. Een wondervol feit. Het is niet bij het krieken van de dageraad gebeurd. Is het ons niet opgevallen? Zeker, in het natuurlijke worden er veel kinderen in het nachtelijk uur geboren. Hier is het bijzondere, dat Christus niet geboren is bij het krieken van de dageraad, toen de dagvorstin haar loop begon. Christus is niet geboren ten tijde toen de zon op de middaghoogte stond. Hij is niet geboren toen de zon naar haar ondergang neigde; toen het avondrood de hemel kleurde. Hij is in het nachtelijk duister geboren. Het is geschied dat de Zon der gerechtigheid, het Licht der wereld – want zo wordt Hij genoemd – in de nacht geboren is.

Het moet voor ieder die opmerkzaam is, een klare en duidelijke prediking bevatten. Ook met deze gebeurtenis in de nacht heeft de Heere wat willen zeggen. Het moet dan toch wel een duidelijk getuigenis zijn tot ieder van ons, of we het horen of niet. Wij en alle mensen leven van nature in een donkere nacht, in de slaapnacht van de geestelijke dood. Onze staat van nature wordt door Gods Woord duidelijk gemaakt. ‘Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts’ (Ef. 5:8).

‘Gij zijt allen kinderen des lichts en kinderen des dags; wij zijn niet des nachts noch der duisternis’ (1 Thess. 5:5). Het grote onderscheid tussen dag en nacht. Wat wisselt

er dagelijks af, waar wij niet op letten, naar des Heeren ordeningen gesteld; dag en nacht. Juist de nacht is ook een prediking; een getuigenis van onze droeve staat waarin wij slapen. Rustig slapen als in de top van een mast. Niemand der mensenkinderen kent van nature de smart van de duisternis. Het is niet vreemd voor de kinderen des lichts. Hoe zullen we ooit kunnen spreken van het licht, dat opgegaan is? Het licht, waar Simeon van zong:

*Een licht, zo groot, zo schoon,
Gedaald van 's hemels troon,
Straalt volk bij volk in d' ogen;
Terwijl 't het blind gezicht
Van 't heidendom verlicht,
En Isrel zal verhogen.*

Het moet voor ieder duidelijk zijn, wanneer de Heere Jezus Zich vergelijkt met de Zon der gerechtigheid, met het Licht der wereld, voor wie kan het anders waarde en betekenis hebben dan voor degenen, van wie in Jesaja 9 geschreven staat: 'Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen' (vs.1). Kort daarna wordt het Licht aangewezen: 'Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst' (Jes. 9:5).

Het heeft alleen waarde voor degenen, van wie ons voorgelezen werd uit Jesaja 60.

Daarvandaan deze uitdrukking: een klare en duidelijke prediking van des mensen ellendestaat. Onze ellende wordt nog verdiept doordat wij onze ellende niet kennen. We menen te zien en wij zijn blind. We menen tot de verlichten te behoren – en we zitten in de duisternis. Dat is nu de grootste zelfmisleiding van de farizeeën en Schriftgeleerden. Kortom, degenen die op het terrein van Gods Kerk menen te behoren tot de hoog verlichten, de theologen van deze eeuw. Zijn we dan ook blind? Zijn we dan ook in de duisternis? Zo is hun vraag aan Christus, nadat Hij eerst de ogen van de blindgeborene opende. Het antwoord is ontzettend geweest: 'Zo ge meent dat u ziet, zo blijft dan in de duisternis.'

Er is een ander volk op de wereld. Dat dit andere volk er is, vindt zijn oorzaak niet in de mens. Ze zijn van nature even duister, verdoemelijk, walgelijk en verwerpelijk. Dat er mensen zijn die geboren worden ten leven, vindt zijn oorzaak in het opschrift boven onze tekst: 'De geschrevenen ten leven.' Zelf konden ze hun naam in het Boek des Levens niet zetten. Gemeente, kom, het is het werk van de drie-enige God, naar de verkiezing der genade, waaraan men zich door alle eeuwen heen doodgeërgerd heeft. Het is uiteindelijk door het geloof én voor het geloof de troostbron voor Gods kinderen. Welzalig, geen andere roem dan die U hebt verkoren. Wanneer de verkiezende God ze insluit, hier in de tijd door het machtig werk der wedergeboorte, dat verheerlijkt wordt in de tijd. Sommigen in het prille van de jeugd, anderen op de van God bepaalde verdere leeftijd. Gebeuren zal het, want die opgeschreven zijn ten eeuwigen leven, worden naar des Vaders wil wedergeboren tot een levende hoop.

Hier vinden wij ze nu, de herders, in de buurt van Bethlehem. Daar valt nu het licht op de heilige Schriftuur. Wie zijn het? De geschrevenen ten leven, maar levend in duisternis. Hier, lees het: in het nachtelijk duister. Deze mensen, de herders in Efratha's velden, behoren daartoe. Zij mogen de bevoorrechten zijn die het eerst zullen vernemen, naar Goddelijke opdracht, uit de mond van de engel: *Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.*

De herders waren dus hoog bevoorrecht. In Bethlehem verschijnt de engel. In de velden van Efratha, in diezelfde velden waar David eeuwen geleden naar de opdracht van vader Isai de kudden weidde, hoedde en verzorgde. Zijn vingers tokkelden de zachte harp. Zijn welluidende stem heeft gezongen van die adventsverwachting, waarnaar zijn eigen hart zich uitstrekte. In diezelfde velden waren de herders. *En er waren herders in diezelve landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.*

Zie, laten wij u wijzen op hun nachtelijk waken, op hun nachtelijk verbeiden, op hun nachtelijk uitzien. Hun nachtelijk waken wil zeggen dat ze waken. Het zijn dus geen herdersvorsten. Ze zijn, mijn hoorders, niet degenen die de schapen tot hun eigendom bezitten. Ze zijn dienstbare herders; in loondienst.

Ach geliefden, wat is een schaapherder? Ze waren alle hoogmoedige Egyptenaars een gruwel. Nee, ze behoren niet tot de bezittende klasse. Het zijn de rijken, ook in uitwendig opzicht, niet. Ze kunnen niet pochen op een adellijke afkomst. Ze zijn niet de rijken en edelen, integendeel. Het zijn armen, onedelen en verachten. Toch zijn het rijken. Waarom? Omdat ze behalve alle genoemde tekenen van armoede dit geringe bezitten en beoefenen: ‘Zalig *zijn* de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.’

Voor hen is van toepassing wat Christus in Zijn Bergrede sprak: ‘Zalig *zijn* die treuren; want zij zullen het aardrijk beërven.’ Al ondervinden ze daar bij beurte door Gods toezegging iets van, maar de Zaligmaker, om Wie het hen te doen is, toeft, ze moeten nachtelijk waken. Het wijst op hun geringe staat, waarin zij geboren zijn en waarin zij leven. Armen van geest en bedroefden naar God, die geen grondslag meer hebben in hun gestalten, tranen, bidden en keus. Mensen, die in geestelijk opzicht voelbaar weten dat ze ontbloot zijn van die noodzakelijke gerechtigheid, die in de weg der schaduw, in de komende Christus, in Zijn bloedgerechtigheid, hun aangewezen was. Dan weten wij meteen wie het zijn: de getekenden ten leven. Het zijn dus de herders in hun nachtelijk waken; in hun nachtelijk verbeiden.

Deze mensen hebben door het dierbaar geloof een belovend God leren kennen. God heeft belovend tot deze mensen gesproken. Tot deze bedroefden van geest, tot deze hongerigen en dorstenden. Die naar de mate der ontdekking hun ellendestaat recht en grondig leerden kennen. Deze mensen hebben het beluisterd uit des Heeren eigen mond. De sprake Gods, Zijn belovende spraak. Het Woord der belofte is hun geopend. De inhoud is nader en nader aan hun zielen verklaard.

Wie is de inhoud van een Goddelijke belofte? Niemand anders, niemand minder dan de verwachte Messias. De beloofde Profeet, Priester en Koning, van Wie ze bij tijden hebben vernomen wanneer ze de synagoge te Bethlehem bezochten. Wanneer de bekende profeten gelezen werden. ‘De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalft heeft, om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis’ (Jes. 61:1). Dan was het, of bij vernieuwing het geloof weer werkzaam werd, uit de verkregen toezegging, in het uitzien en verbeiden. Dan kan hun ziel instemmen met de dichter, die eeuwen tevoren zong:

*Ik blijf den HEER' verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop, in al mijn klachten,
Op Zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,*

*Wacht sterker op den HEER',
Dan wachters op den morgen;
Den morgen; ach, wanneer?*

Angst en zorgen zijn middelen die God gebruikt om des te sterker uit te zien en te verwachten. 'Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten' (Jes. 64:1).

Zie, de herders zijn getekend. De opgeschrevenen ten leven zijn getekend in het geestelijk leven, dat God ze heeft geschonken in een werkzaam en geestelijk leven. Uitzierend, verbeidend, wachtend en hopen. *En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.* Deze mensen kenden iets van de Bethelsnacht. Deze mensen is de nacht van verberging, beproeving en bestrijding niet vreemd. Deze mensen hebben ernaar uitgezien dat die nachtelijke hemel nog eenmaal scheuren zou. Gods Woord zou bevestigen dat het Licht over hen zou opgaan. Welnu, zo worden ze hier genoemd. Het voert ons naar onze tweede gedachte:

2. In het heerlijk licht

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen.

De opgeschrevenen ten leven in het nachtelijk duister. Nu, zo schielijk, zo ongedacht in het licht. Dat is een heerlijk licht. Laat het ons eens nagaan. Hoor, het heerlijke licht. Allereerst lezen wij in onze tekst van een engel des lichts. Daarna worden wij erop gewezen dat het licht, dat hen omschijnt, een Goddelijk licht is en dat het uiteindelijk een heerlijk licht is. Zo moet het voor ieder te volgen zijn. Een engel des lichts, een Goddelijk licht en een heerlijk licht. Waarlijk, meerdere malen hebben zij moed geschept uit hetgeen David bemoedigend heeft gezongen in Psalm 27:

*Wacht op den HEER', godvruchte schaar, houd moed;
Hij is getrouw, de bron van alle goed;
Zo daalt Zijn kracht op u in zwakheid neer;
Wacht dan, ja wacht; verlaat u op den HEER'.*

Zo zal eenmaal het licht over u opgaan. Zie de herders daar zitten bij het vuur. Aanschouw die armen; toch zijn ze rijk. Plotseling scheurt de hemel. Door de geopende hemel komt een straal van het Goddelijk licht. In dit Goddelijk licht aanschouwen de herders de nederdaling en de komst van de engel. Een engel des lichts. Ze worden het gewaar: Deze engel komt naar hén. Engelenbezoek, engelenlicht en een engelenboodschap. Op deze engel wordt gewezen in ons tekstwoord: *En zie, een engel des Heeren stond bij hen.*

Wat is een engel? Een afgezonderde van de Vader. Zou het Gabriël geweest zijn? Zijn naam wordt verzwegen, hoewel hij altijd de boodschappen aangaande de komst van Christus bracht. We willen het loslaten, maar het is een hemelse troongeest. In dienst van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. In dienst van Gods Kerk. Wij weten niet meer van engelenverschijningen. Dat wil zeggen: De engelen verschijnen niet zichtbaar meer aan Gods Kerk op aarde. Hoorbaar en verstaanbaar, zoals dat toen geschied is. Ze hebben deze engel gezien. Hij heeft zich dus zichtbaar aan hen geopenbaard, ofschoon hun engelennatuur voor het natuurlijk oog onzichtbaar is. Engelen spreken geen taal en toch hebben de herders het in een verstaanbare taal

gehoord. Engelenbezoek, engelenspraak en engelendienst. Een verworven dienst door Christus. De apostel Paulus schreef aan de Hebreëën: ‘Zijn zij niet allen gediensdige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?’ (Hebr. 1:14).

In de tijd van het Oude Testament verschenen de engelen als boodschappers en ook als beveiligers op de wegen die Gods kinderen gingen. Ik denk aan de profeet Elía, die vergezeld met een engelenheir ten hemel voer. Ik denk aan Elísa, die de engelen aanschouwde als beschermers rond de berg. ‘En hij zeide: Vrees niet; want die bij ons zijn, zijn meer dan die bij hen zijn’ (2 Kon. 6:16). Van de engelen staan zulke kostelijke geloofsliederen beschreven in het boek der Psalmen. Engelen die dienstbaar zijn gesteld, bijzonder wat betreft het werk en de heerlijkheid van Christus. Ze zijn dienstbaar gesteld voor Gods Kerk. We weten dat Petrus door een engel uit de gevangenis verlost is. Paulus heeft kort voor de schipbreuk engelenbezoek gekregen. Het zou ons te ver voeren, maar wat een voorrecht: engelen, het zijn vrienden van Gods kinderen. Opdat ze de engelen bevelen, die ze dragen zullen. Och, wanneer ze toch eens een blik werpen in de onzichtbare wereld der troongeesten, wat zouden ze zich verbazen en gewagen met de oudtestamentische kerk over de legerscharen.

Welnu, één zulk een troongeest is neergedaald. Hij komt en staat voor de verbaasde herders, maar wat boven de engelenverschijning uitgaat, is het Licht dat van Boven is. Engelenverschijningen mogen wel dierbaar zijn in het brengen van tijdingen, maar met een engelenverschijning is de zaak voor de herders niet opgelost. Tegelijk bij zijn komst staan de herders in het licht van de engel. Nee, in het licht van de God der heerlijkheid. In het licht van de heerlijkheid Gods. Twee zaken. Wanneer de Almachtige Zijn Goddelijk licht laat schijnen – de glans van Zijn majesteitelijke deugden – op dat kleine groepje herders; kom, Hij zal de glans van Zijn heerlijkheid laten schijnen: we zouden verslonden worden. Zal Hij de glans van Zijn rechtvaardigheid verheffen in en over de herders? Hij is een verterend Vuur en een eeuwige Gloed. Het minste dat we hiervan leren – door de openbaring van dat licht in ons – dan verteren al onze vermeende deugden. Onthoud het: dan blijft er van al onze goede hoedanigheden niets meer over.

We ontmoeten er iets van bij de profeet Jesaja. Hij werd omschenen door de heerlijkheid Gods, toen hij sprak: ‘Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volk, dat onrein van lippen is’ (Jes. 6:5b).

Er is een volk op aarde dat vroeg of laat in aanraking komt met Gods deugden. Wanneer ze in aanraking gebracht worden met de deugd van Zijn alwetendheid, het licht, de heerlijkheid, dus van Zijn alwetendheid. De heerlijkheid van Zijn rechtvaardigheid; de heerlijkheid van Zijn heiligheid; de heerlijkheid van Zijn waarheid. Weten de herders het nu? Doorleven en doorvoelen ze het? Hier verschijnt de Almachtige ook in het licht van Zijn eeuwige liefde. Dat is het licht van de heerlijkheid van Zijn liefde. Dat is de bronoorzaak, waaruit de zaligheid, de Zaligmaker vloeit voor Zijn Kerk.

Hemels licht, nee, Goddelijk licht. De engel is een engel des lichts. Goddelijk licht, heerlijk licht. Wanneer we in dat licht worden gebracht, wat zijn dan de gevolgen? Wat zijn dan de uitwerkingen? Wanneer het licht der heiligheid ons nooit omscheen, wat weten we dan van onze walgelijkheid en verdoemelijkheid? Immers niets. We spreken over Gods deugden, maar de vrucht bewijst het dat we er nooit mee in aanraking kwamen. We blijven wandelen in onze verwaandheid, in onze eigengerechtigheid en hoogmoed. We kunnen wel zwaar doen, maar het vloeit niet

voort uit deze zaken. Het is het practicale, waar zo menigeen zich bitter tegen verheft. Het is het praktijkleven van Gods kinderen.

Zie de farizeeër. Wat weet hij van God en Zijn deugden? Zie de arme tollenaar. Hij weet zich niet meer te bergen. Dát is het onderscheid. Zie hier de herders in het licht van de heerlijkheid Gods. Mensen die wedergeboren zijn. Mensen, die dus feitelijk niet behoren te vrezén. Och, daar staan ze, trillend en bevend. Daarom, we zeiden: ‘de opgeschrevenen ten leven’. In het nachtelijk duister, maar ook in het heerlijk licht. Daarom staat er zo treffend in onze tekst: *En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen. Ze staan dus in het volle licht van Gods heerlijkheid. We gaan naar onze derde gedachte:*

3. Met grote vrees

... en zij vreesden met grote vrees. Een heilige vrees; een eerbiedige vrees. Nee, anders had de engel niet behoeven te zeggen: ‘Vreest niet.’ Hier is een vrees die we kunnen uitdrukken als een ontroerende vrees. Als een vrucht van Gods heerlijkheid. Als een beklemmende, grote, belemmerende, verschrikkelijke en benauwende vrees. Wat is vrees? Sinds de zondeval is vrees ons deel geworden. In de staat der rechtheid was er geen vrees. Vrees is onbestaanbaar met vlekkeloze heiligheid. Vrees was onbestaanbaar toen we beeldragers Gods in het paradijs waren. De zondeval bracht vrees mee. Schrik in de consciëntie, natuurlijke, slaafse en wettische mensenvrees. Te veel om op te noemen.

Wat is kinderlijke vrees een zeldzame vrucht uit de wortel van het geloof. De herders bezitten de wortel van het geloofsleven, maar nu ze door de heerlijkheid Gods omschenen worden, krijgt de vrees de overhand. Deze vrees is ontroerend. Ze beneemt alle uitzicht. Men raakt zijn nuchtere denken kwijt. Men weet het niet meer. Men bevindt zich in een sfeer van innerlijke aandoening, van verontrusting in ons gemoed. Vrees is ontroerend. Vrees is beklemmend. Wie kent ze niet? Het innerlijke beklemmende, het benauwende, de drukkende vrees? Hier zijn de herders er even mee bezet.

De vrees die hier genoemd wordt is een grote vrees. Er is immers mate in vrees, maar bij de herders is er grote vrees. Verschrikkende vrees, want in dat licht zien we duidelijk en klaar onze walgelijkheid en ellende. Heiligheid ontdekt onheiligheid. Rechtvaardigheid ontdekt schuld. Voor één vrees zijn de herders onvatbaar. Dat is de grote blijdschap die ze straks zullen vernemen uit de mond van de engel. Dan moet eerst de vrees weggenomen worden.

Dan moet eerst op de bewogen golven van hun gemoed de olie uitgestort worden. Het machtwoord van de engel: ‘Vreest niet!’ Dit gebeurt dan ook, geliefden. Hoor maar.

De vrees wordt weggenomen. Nu wordt er plaats bereid voor de boodschap. Ze luisteren met een geestelijke belangstelling. Ze luisteren naar een tijding die alleen blijdschap in hun hart kan brengen. Wanneer de engel hun boodschap dat ze nu een erfenis verkregen hebben. Ze kunnen hun herdersstaf neerleggen. Wat boodschapt de engel? ‘Ge zijt door God begiftigd met grote en tijdelijke zegeningen? U kunt paleizen gaan bewonen en armoede behoort tot het verleden?’ Kom, nee, mijn hoorders. Hoewel overigens die zaken in Gods gunst terdege te waarden zijn. Het hart van zulke mensen begeert wat anders. Het begeert datgene wat alleen hun ziel maar vervullen kan met een blijdschap en vreugde, die alle verstand te boven gaat.

Hoor, dat zal de engel ook zeggen: *... want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die alle den volke wezen zal.* Geen kleine, maar een grote blijdschap. Ze luisteren. De blijde dag is aangebroken. De stonde is daar waar ze zo lang naar hebben uitgezien.

De engel gaat verder: niet alleen de herders, maar al de volkeren krijgen de tijding. Nee, niet dat alle mensen en volken blij zullen zijn. Al doen ze alsof, maar dat uit alle volken, talen en natiën degenen die hier getekend worden met een onuitsprekelijke blijdschap, vervuld zullen worden, namelijk de inhoud die hun blijdschap alleen volmaken kan.

O gemeente, had ik woorden om het overvolle gemoed uit te drukken in deze heilsboodschap. Dat u – hoort u – dus niet alleen een ander maar u – het persoonlijke, het insluitende, de Goddelijke boodschap en het geloof is in de boodschap, hier eigenend. Als God dat ‘u’ in de ziel verheerlijkt, zijn ze ingeschakeld en wordt de blijdschap in aanvang geboren. Totdat ze haar voltooiing vindt bij de aanschouwing in de kribbe. Hier begint het. Hier is het begin van de grote blijdschap dat u heden, dus op dit ogenblik, geboren is de Zaligmaker.

Wat zegt de engel het treffend en passend. Hoor: Zaligmaker. De herders weten dat ze dat, mijn hoorders, niet kunnen. Weten wij dat ook? Zalig maken is een werk van God. Zalig maken houdt in: verlossen van het grootste kwaad en brengen tot het hoogste goed. Hebben we het geprobeerd? Onszelf zalig maken en zalig spreken, onszelf voor zalig houden. Het is niet geschied door een Zaligmaker, Die geboren en verkondigd is.

Hoe Hij ze zalig maakt, zal voor de herders nu wel duidelijk gaan worden in de trappen van Zijn vernedering. *Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.* Dan bepaalt een engel bij het geslacht, opdat Hij licht over de beloften doet schijnen, betreffende de trouw Gods. De Leeuw uit de stam van Juda. Davids Zoon en gelijk Davids Heere. Het een bij het ander, we hebben het slechts aangestipt. Daarom: ... *dat u heden geboren is de Zaligmaker* ... Dadelijk wordt Hij nu door de engel verklaard. Een verklarende Christus is nog geen aanschouwde en omhelsde Christus. Luister, nu wordt Hij verklaard in Zijn ambtsnaam. Nu valt er licht op Zijn profetische, priesterlijke en koninklijke bediening. Zo wordt het geloofsleven van Gods volk van trap tot trap geleid in het kennen van die gezegende en dierbare Heere Jezus. In Zijn Namen, in Zijn naturen, in Zijn ambten en in Zijn staten. Dat is de bevindelijke geloofskennis. Kom, we moeten ophouden. Opdat het teken dat gegeven wordt, moge dringen, namelijk: *En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.*

Laat ons ervan zingen uit Psalm 72 vers 2:

*De bergen zullen vrede dragen,
De heuvels heilig recht;
Hij zal hun vrolijk op doen dagen
Het heil, hun toegezegd.
't Ellendig volk wordt dan uit lijden
Door Zijnen arm gerukt;
Hij zal nooddruftigen bevrijden;
Verbrijz'len, wie verdrukt.*

4. Met diepe verwondering

Welnu, geliefden, nog een enkel woord. We hebben gesproken en alles in verband aangaande de toelichting van Gods dierbaar Woord over de dagen der beschrijving en het heengaan van Jozef en Maria om beschreven te worden. Hier vernemen we iets van de geschrevenen ten leven, naar Jesaja 4: ‘... een iegelijk die geschreven is ten leven te Jeruzalem.’

We overdachten hoe deze mensen naar de verkiezing der genade wedergeboren worden. Hier op aarde worden ze voor- en toebereid tot het rechte kennen van Hem, Die door de Vader verordineerd en in de wereld gezonden is. Naar welke trappen Gods lieve Geest het behaagt deze kinderen te leiden. Geen van allen zal zonder kennis van de Heere Jezus straks het leven verlaten. 'U die gelooft is Hij dierbaar.' ... *Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.* Terecht hebben de opstellers van de Heidelbergse Catechismus aan deze twee Namen twee Zondagsafdelingen gewijd. 'Waarom wordt de Zone Gods *Jezus*, dat is Zaligmaker, genoemd? Waarom is Hij *Christus*, dat is een Gezalfde, genaamd?' Christus is Zijn ambtsnaam, omdat Hij van God de Vader gezalfd is. Hoort u het?

'Omdat Hij van God den Vader verordineerd is, en met den Heiligen Geest gezalfd, tot onzen hoogsten Profeet en Leraar, Die ons den verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft; en tot onzen enigen Hogepriester, Die ons met de enige offerande Zijns lichaams verlost heeft, en voor ons met Zijn voorbedding steeds tussentreedt bij den Vader; en tot onzen eeuwigen Koning, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en ons bij de verworven verlossing beschut en behoudt.'

Welnu dan, geliefden, we gaan eindigen. Geboren, ja, dat zijn we allen. Anders waren wij hier niet. Er is een tijd om geboren te worden. Deze tijd brak voor u en mij aan. Dat is het stondeke na bange barensweeën, dat er blijdschap was in de woning van onze ouders. Er werd geboodschapt aan familie en vrienden: Er is een jongen, er is een meisje geboren. Zo kwamen wij door de poort van de geboorte, met een kostelijke ziel, in dit leven. Ziel en lichaam. Straks gaan we door de poort van de dood dit leven weer verlaten. Eenmaal geboren is voor eeuwig verloren. Tweemaal geboren is gewis verkoren.

Gemeente, kennen wij in ons leven dat werk van God? God in ons. Wat Hij middellijk werkt door de middelen der genade, door de prediking van het Woord. Wat kan dat werk lang verborgen zijn, gelijk het zaad onder de kluiten van de akker. Het is levend zaad en daarom werkzaam zaad. Zaad dat wortel schiet en vroeg of laat het tere groene spruitje boven de aarde voortbrengt. Een onbewuste wedergeboorte is er niet. Is eenieder die gegrepen wordt zich er dadelijk van bewust dat hij wedergeboren is? Pas op! Nee, het zijn de enkelen die gelijk als de apostel Paulus, zoals hij zichzelf noemde, als uit de moederschoot ontruikt zijn. Hij noemde zichzelf een ontijdig geborene. Hij bedoelt niet ten opzichte van de tijd maar ten opzichte van het geweld van de macht van Gods Geest, Die hem neerwierp door Christus. Na drie dagen en nachten is deze man zich bewust geworden van zijn aandeel aan Christus en de rijkdom der vergeving. Het zijn er maar enkelen.

Het werk van God is in onze dagen zo spaarzaamlijk. Het kan bedroeven. Waarlijk, innerlijk bedroeven. Het werk is niet alleen spaarzaamlijk – als we het kunnen waarnemen – maar het is ook nog een werk dat niet tot doorbraak komt. Dat kan eveneens bedroeven. Wat is toch de belemmering? Wat is toch de schuldige oorzaak? Ligt de oorzaak bij God, dat er geen wasdom is? Zijn er andere belemmerende oorzaken? Hoevelen zijn tot aan de geboorte gekomen en er is geen kracht om te baren. Hoevelen gaan al jaren over de aarde, terwijl de eigenschappen, wanneer ze uit het Woord verklaard worden, bij beurte hun harten opwekken tot opspringens toe. Het duurt maar even en het zinkt weer weg in twijfelmoedigheid en vrees. Kom, wat is de oorzaak? Onderzoeken we het? Beproeven we het? Neem het ter harte. Ik weet, wij zijn zelf de oorzaak, dat de krachtdadige bediening van Gods Geest van Zijn Kerk geweken is. Nee, Gods Geest wijkt nooit geheel van Zijn Kerk. Ik zei: de vruchtbaarmakende, de tot wasdom brengende bediening van de Geest van Christus is

niets anders dan het ware leven. Gelijk een onbekeerd mens Christus niet verloochenen en de Heilige Geest niet bedroeven kan. Wel, zoals er staat, door de mond van Stefanus, het wederstaan van de Heilige Geest in de bediening van het Woord.

Het bedroeven van de Heilige Geest is het werk van het leven, wanneer we het werk van God aantasten. Wanneer wij het werk van God gaan verdenken. Wanneer wij het werk van God aan andere wetten gaan binden, dan aan de wet van Christus. Wanneer, gelijk in de tijd der Galaten, er van die zware wetleraars komen. Dan wordt Gods Geest bedroefd. Er is wel een opwassen in Mozes, maar niet in Christus. Zo zijn er verschillende oorzaken. Ook onder de dienaars des Woord, die de kudde niet leiden in de grazige weiden van het Woord. Die voor de vorm maar een tekst nemen en met allerlei dingen en zaken, zwarigheid en wetten, het geloofsleven niet middellijk bevorderen, maar belemmeren. Het is te veel om op te noemen. Neem het eens ter harte.

Kort en bondig, gemeente: het zaad is gestrooid. Het Woord is gebracht met aanklevende zwakheid. Hoelang nog? Zal het zijn vruchten dragen? Zijn er kinderen, jongens en meisjes, onder ons die het voor niemand durven weten, maar die met een geraakte ziel over de aarde gaan? Met een droefheid naar God? Zijn ze er nog? Heeft het Woord zijn kracht gedaan? Onderzoek het toch eens. De landman die gezaaid heeft, ziet werkelijk uit om God en Zijn eer, om uw kostelijke ziel, naar de vrucht, naar de opkomst van het zaad.

Vaders en moeders, het is uw plicht getrouw op te komen onder Gods Woord. Hoe leeft u toch onder de bediening? Wanneer u van tijd tot tijd vermaand en aangedrongen wordt, gelijk een herder betaamt, om geen leven te zoeken waar de dood is, maar het leven buiten uzelf. Ouden van dagen, ten slotte, kom, hoelang is onder u het Woord al verkondigd? U hebt bijna een kerkbank versleten. Moeten we straks zo de eeuwigheid in? Ach oudjes, neem het toch eens ter harte. Buig straks uw knieën in het verborgene. De ouderdom staat God niet in de weg. U kunt nog zalig worden; de deur is nog open. U kunt bekeerd worden.

Volk van God, heeft de bediening van het Woord in uw leven zijn vruchten nog gedragen? Is onze ziel er nog een weinig door opgebouwd? Is Christus meer dierbaar, onmisbaar en heerlijk geworden? Welnu, eenmaal zal de volle dag aanbreken. Onze laatste gedachte was verwondering. Dat blijft er over, wanneer deze boodschap in onze zielen verklaard wordt. Verwondering. Waarom mij? God zegene Zijn Woord in overdenking en meditering. Tot heerlijkheid van Zijn Naam.

Amen.

Dankgebed

Zingen wij tot slot Psalm 144 vers 7:

*Welzalig is het volk, dat dus gezegend,
Dit heuglijk lot door 's Hemels gunst bejegend;
Welzalig is het volk, dat, bij 't genot
Van overvloed, den HEER' heeft tot zijn God.*

6. Rachels tranen

Predikatie voor de eerste zondag van het jaar over Matthéüs 2:17-18

Zingen: Psalm 42:2

Lezen: Matthéüs 2:13-23

Zingen: Psalm 102:2 en 5

Zingen: Psalm 38:9

Zingen: Psalm 119:62

Geliefden,

Gods Woord deelt ons mee dat het vleesgeworden Woord ons in alles gelijk is geworden, uitgenomen de zonde. Christus heeft ook op aarde Zijn tranen geplengd. Het mag onderscheiden zijn, maar Hij schreide tranen. Allereerst schreide Hij ze als mens voor de poorten van Jeruzalem, dat zijn Koning niet kende als de van God Gezalfde. Een aardse Messiasverwachting heeft ze tot een bepaald enthousiasme gebracht, toen Hij Jeruzalem, op een ezel gezeten, binnenreed. Ze zeiden, ja, ze zongen: ‘Gezegend is Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren.’ Terwijl het volk juichte en verblijd was, lezen wij: ‘En als Hij nabijkwam en de stad zag, weende Hij over haar’ (Luk. 19:41).

Het tegenovergestelde: Hij weende. Wat de oorzaak van dit wenen betreft: Hij weende over de verharding van de inwoners van Jeruzalem. Hij sprak: ‘Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient’ (Luk. 19:42b)!

Ziedaar, Hij heeft Zich niet verheugd in hun verharding. Integendeel. Hier blijkt dat Hij een ware menselijke natuur heeft en dat Hij als mens dus verenigd met Zijn Goddelijke Persoon, maar toch onderscheiden, als mens in die natuur weende over de verharding. Hij heeft geweend als de grote, medelijdende Hogepriester. Ja, dat is weer anders. Medelijden, zie, want immers Zijn volk schreide bij het graf van Lázarus. Daar heeft Hij Zijn tranen geplengd. Twee woorden maar: ‘Jezus weende.’ De medelijdende Hogepriester, Die meelijdt met de zwakheid van Zijn Kerk. Wanneer zij hier op aarde hun tranen plengen – hetzij tranen van rouw of andere oorzaak – meermalen hebben zij uit deze geloofswetenschap troost mogen ondervinden. Hij, Die met hun zwakheden medelijden had, Zich neerboog en menselijkerwijs gesproken Zijn hand op het moede hoofd, het schreiend aangezicht van Zijn Kerk legde, en hun tranen afdroogde. Hij is de medelijdende Hogepriester, naar het getuigenis van Paulus in Hebréeën 5 vers 7: ‘Die in de dagen Zijns vleses, gebeden en smekingen tot Dengene, Die Hem uit den dood kon verlossen, met sterke roeping geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vreeze.’

Zie, daar schreit Hij als Borg. Het zijn maar enkele dingen die ik slechts aanstip. In die tranen van Christus ligt voor Gods gemeente op aarde een eeuwige waarborg. Dat eenmaal hun tranen voorgoed en voor eeuwig zullen worden afgewist. Wij hadden gedacht in deze ure u bij tranen te bepalen en op welke wijze en oorzaak ze hier op aarde worden geschreid.

Zo lees ik u dan de tekst voor uit Matthéüs 2 de verzen 17 en 18:

Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende: Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweend en veel gekerm; Rachel beweende haar kinderen en wilde niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.

We willen de inhoud van deze tekst noemen: **Rachels tranen.**

Ik wijs u op:

- 1. Een smartelijk wenen;**
- 2. Een bitterlijk wenen;**
- 3. Een hopeloos wenen.**

Dit wenen van Rachels tranen is:

1. Een smartelijk wenen. Hoor maar: *Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende: Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweent en veel gekerm.*

2. Een bitterlijk wenen, namelijk: *Rachel beweende haar kinderen.*

3. Een hopeloos wenen. Waarom? *...en wilde niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.*

1. Een smartelijk wenen

Gemeente,

Wij weten dat deze aarde des mensen woonplaats is. Deze aarde was, indien we staande gebleven waren, een aards en eeuwig paradijs voor het menselijk geslacht geweest. Zover is het niet gekomen. Door onze zonde is deze wereld, onze woonplaats, veranderd in een tranendal. Terecht wordt dat zo genoemd: een tranendal, of zo de dichter van Psalm 84 het bezingt in de berijming van Datheen:

*Zalig is hij, t' allen stonden,
Wiens kracht Heer, Gij zijt bevonden,
Die naarstig bewaart Uwe wegen;
Als zij door dit jammerdal gaan,
Zij zullen met vlijt recht voortaan
Putten te graven zijn genegen;
Die worden gemaakt waterrijk
Door den regen alle gelijk.*

Deze aarde is dus een jammer- en tranendal. Wie schreit er geen tranen? Heel begrijpelijk. Het zou een bewijs zijn van grote ongevoeligheid, wanneer we bij onze doden geen tranen plengen. Het gaat niet over de hoeveelheid, maar over de oprechtheid. Waar de band der liefde is, welnu, naar die mate zijn ook de tranen van rouw.

Doch boven al deze tranen, hoe begrijpelijk en smartelijk ook, gaan de tranen, die voortvloeien uit de droefheid naar God. Ze gaan alle tranen ver te boven. De tranen die een moeder schreit om een eniggeborene, die zij achterlaat in het graf, o, wat zijn ze bitter. De tranen, die voortvloeien uit de droefheid naar God, zijn nog bitterder.

Hier op aarde worden veel tranen geschreid. Maar wat een onderscheid, wanneer wij eens denken aan de tranen van Jakob en Ezau. Beiden schreiden, en u weet, uit verschillende oorzaken. De tranen van Ezau zijn niet vergaderd in de fles, waarvan David zingt in Psalm 56. Ze vloeiden niet uit een oprechte droefheid naar God. Nee, daartegenover bezien wij Jakob. Zo kunnen we verder gaan. Denk eens aan het onderscheid tussen die twee vrouwen Orpa en Ruth, schoondochters van Naómi.

Beiden weenden bij de grens. De één is wenende teruggegaan naar de plaats waar zij haar levenselement had. De ander trad de grens over, begiftigd met een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering ter eeuwige zaligheid voor haar gewerkt heeft.

We denken aan David, die zijn bedstede doornatte met tranen. Daartegenover bezien wij de tranen van Saul. Hij heeft geweend aan de hals van David, en we zouden zeggen: ‘Zou hij wezenlijk de tranen van oprecht berouw plengen?’ De vruchten wezen het later uit. Denk eens aan de tranen van Petrus, van wie wij lezen dat hij bitterlijk weende. Denk eens aan de tranen van Judas. Hij ging met al deze tranen in wanhoop naar de strop. Om nu kort te besluiten: Denk eens aan de tranen van Hanna en Rachel. Ook zij hebben hun tranen geschreid. Wat een onderscheid. Hanna, een begenadigde. Het kwam openbaar in haar schreien naar God om God. Daartegenover bezien wij Rachel. Ook zij heeft haar tranen geschreid, en later de kinderen van Rachel, waarin de moeder beluisterd werd.

We vinden in het Woord des Heeren, in de profetieën, een drietal plaatsen met betrekking tot Rachels tranen. Daarop moet ik u vanzelf noodzakelijk wijzen. Span uw aandacht in. Rachel – dat is persoonlijk geweest – op de plaats der kindergeboorte. We gaan er iets van zeggen. Later – het geslacht dat verder gegroeid is – heeft zijn tranen geplengd, namelijk bij de kinderverbanning ten tijde van Jeremía. Ten laatste – en daarin ziet hier Matthéüs door het licht des Geestes – de vervulling: de tranen die geschreid zijn ter plaatste van de kindermoord. Zo hebben wij ons eerste punt onderverdeeld, zoals wij dat nu moeten ophalen uit de Schrift.

Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía. We moeten noodzakelijk, om de Schrift te verstaan en te verklaren, naar die plaats terug. Sla de geschiedenis in Genesis 35 maar op. Daar vinden wij een schreiende Rachel, mijn hoorders. U kunt het weten: Rachel is Jakobs beminde vrouw. Lea, ach, ze hing er maar bij. We kunnen gerust zeggen: Formeel mag hij veertien jaar gediend hebben om de twee vrouwen, Rachel en Lea, maar in werkelijkheid heeft hij veertien jaar gediend om Rachel. We zien het onderscheid tussen die twee vrouwen. Rachel is de liefde van Jakobs hart. Dat wist ze en daar maakte zij gebruik, ja, misbruik van.

Rachel is lang kinderloos gebleven. Tot op een zeker ogenblik, toen leidde de smart der jaloezie tot een uitbarsting. We weten, mijn hoorders, we lezen in Genesis 30, dat Lea zoon op zoon voortbracht. In bitterheid en drift zegt ze tot Jakob: ‘Geef mij kinderen, of indien niet, zo ben ik dood’ (Gen. 30:1b). In de ruzie die ontstond horen wij Jakob in verontwaardiging zeggen: ‘Ben ik dan in plaats van God, Die de vrucht des buiks van u geweerd heeft?’ (Gen. 30:2b) Wie kan dat anders doen, dan alleen God, in Wiens hand ons leven en ook in dezen de beschikking is?

Rachel is niet te overtuigen. Het is de uitbarsting van jaloezie. Jaloezie is onredelijk; onredelijk in de uitspraak. Rachel dacht niet door. Het kan toch niet aan Jakob liggen? De bewijzen waren er voor. Daarom, onredelijkheid leidt ook weer tot dwaasheid. Toen heeft Rachel haar toevlucht genomen tot haar dienstmaagd Bilha. De zoon, die deze dienstmaagd baart, wordt Rachel toegerekend. Nee, Rachel is lang kinderloos gebleven. Ze baarde maar niet en uiteindelijk: ja, daar kreeg ze dan haar eerste zoon. Het was zo ongeveer kort voor het vertrek uit Paddan-Aram. Wat is Rachel blij geweest. Blij in God? Och, nee. Nee, daar merken we weinig van. Ze was blij met deze zoon om nu ook te zegevieren; om te kunnen zeggen: ‘Ziedaar, ik heb Jakob ook zonen gebaard.’ Ze hoopte op meer kinderen.

De reis werd aangevangen. Ze trokken, naar het bevel des Heeren, van Paddan-Aram op. Doch, als ze bijna het einddoel van de reis bereikt hebben, is Rachel wederom in zulk een toestand, in zulk een gezegende omstandigheid: nu zal ze baren. Het zal een tweede zoon zijn. Vol verwachting is ze, dat ook dit kind een zoon zal zijn. Rachel

had natuurlijk gedacht: Als we eenmaal op de plaats, op het einddoel van de reis gekomen zijn, zal ik een zoon baren. Nee, zover is het niet gekomen. Voordat ze er waren, overvielen haar de weeën. Wat heeft ze het bang gehad. Wat heeft ze geschreid; bitter en smartelijk geschreid. Uiteindelijk heeft ze het aan voelen komen: dit overleef ik niet. Toen heeft ze met stervende lippen uitgedrukt: 'Benoni, zoon mijner smarten.' Met stervende lippen schreide ze. Zo gaat Rachel de eeuwigheid in. Nee, een geloofsbelijdenis beluisteren wij niet van Rachels lippen. Werkelijk niet. Haar gehele levenssfeer en levensdoel was niet anders dan te zegevieren over Lea en kinderen om mee te pronken. Het ging om kinderen, en anders niet.

Gemeente, dat waren nu tranen die geschreid zijn door een stervende Rachel. Als wij zo op ons sterfbed liggen, alleen maar vervuld met eigen belangen en bedoelingen ... En ten slotte, haar zoon aanschouwende, spreekt ze in haar binnenste de bitterheid uit. Twee zonen; ze kon er afscheid van nemen. Ziedaar, Rachel denkt niet om God. Nee, daar prakkiseert ze niet over. Die kinderen voortbrengt – vooral in het licht van Advent – die kinderen voortbrengt tot Gods eer. Nu kort, dat was ter plaatse der kindergeboorte.

De eeuwen zijn voorbijgevlogen. Immers, Jakobs gezin is uitgegroeid tot zeventig zielen en in Egypte tot een miljoenenvolk. Ze zijn uitgeleid door tekenen en wonderen en gebracht, naar de belofte van Abraham, Izak en Jakob, naar het land Kanaän. Daar zijn de eeuwen ook verder gegaan. Tot op het ogenblik, dat het gehele Israëlitische volk het verzondigde. Eerst de tien stammen en later de twee stammen, Juda en Benjamin, worden in ballingschap gebracht. Daar gaan ze. Wat er toen gebeurd is ... Ja, Jeremía wordt wel 'de tranenprofeet' genoemd. Jeremía heeft in de moeders die toen schreiden hetzelfde beluisterd en opgemerkt, namelijk wat eeuwen geleden Rachel geopenbaard had: Rachels tranen. Ook ten tijde van Jeremía kunt u dat lezen. Het staat beschreven in Jeremía 31 vers 15: 'Er is een stem gehoord in Rama, een klage, een zeer bitter gewezen: Rachel weent over haar kinderen; zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn.' Hier wordt natuurlijk niet de persoonlijke Rachel bedoeld; zij is allang in de eeuwigheid. Hier wordt Rachels klacht in beluisterd. Hier werden weer Rachels tranen geschreid, toen het volk Israël in ballingschap ging. Ver van stad en tempel werden zij weggevoerd. Ook toen schreide dat volk Rachels tranen. Nee, geen boetvaardige tranen, waarin beluisterd werd:

*'k Erken mijn schuld, die U tot straf bewoog;
Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.*

O nee, Rachels tranen van smart; de smart van het verzet; van onbuigzaamheid. Over het algemeen werden er toen Rachels tranen geschreid. Het is wonderlijk, want we lezen in Jeremía van Rama. Lees het bij de kindergeboorte van Benjamin: Rama. Precies op dezelfde plaats. Rachels graf was een teken, dat Jakob erop had gezet. Dat teken stond er nog, toen de vrouwen vlak in de buurt in Jeremía's tijd, toen ze weggevoerd werden, ook hun tranen schreiden. Hier vinden we het nu ten derde bij de kindermoord.

Toen schreef Matthéüs: *Toen is vervuld geworden, hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende...*

Mijn hoorders, het is alsof Rachel weer gehoord wordt. Rachel is persoonlijk gestorven met 'Benoni' op haar lippen. Datzelfde 'Benoni', al was het niet woordelijk, maar zakelijk, heeft Jeremía beluisterd. Nu de kindermoord. Wat hoort Matthéüs? Hij hoort schreien. Ja, maar welke tranen? Ach, Benoni: de smartetranen van de moeders, mijn hoorders, van wie de kinderen gedood zijn om dat ene, heilige Kind.

Zie, een enkel woord. Nu is het een Edomiet die het doet. U weet het: Edom, Ezau. Hier bereikt het zijn hoogtepunt, zijn toppunt, de vervulling. ‘Toen is vervuld geworden.’ Jakob en Ezau. U weet het: in één moederschoot voortgebracht. Tweelingen en reeds in de moederschoot geworsteld. Onbewust, maar toch geworsteld. Hun moeder Rebekka zei: Het is alsof er oorlog in mijn lichaam is. Ze vroeg het aan de Heere. De Heere heeft haar verklaard, wat dat nu betekende: twee volkeren in haar buik. Twee natiën vaneengescheiden. De meerdere zal de mindere dienen. De strijd op leven en dood. Jakob en Ezau. Hier bereikt het zijn toppunt. Hier is het zaad voortgebracht. Het kind uit Abraham, Izak en Jakob. Nu grijpt Edom met zijn scherpe handen. Het Kind is veilig door te vluchten naar Egypte. Het kostte vele andere kinderen het leven.

Nu hoort Matthéüs weer: Rachel schreit. Rachel beweende haar kinderen. Ziedaar, hij hoort in het wenen van deze moeder het teleurgestelde, wanhopige wenen. Het is alsof Matthéüs nu ook weer het smartelijke hoort van Benoni. Dat is even geschiedkundig toegelicht, wat dit allemaal betekent. Daarom schreef Matthéüs: *Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende: een stem is in Rama gehoord, geklag, geweent en veel gekerm.*

Het licht der vervulling. Rachels tranen ten tijde van Jeremía, en nu bij de kindermoord. Zijn deze tranen dan niet begrijpelijk? Natuurlijk, maar u voelt waar hier de nadruk op valt. Kinderen, kinderen en nog eens kinderen. Daarom moeten wij deze tranen nu eens verder gaan overwegen. Ik noemde het eerst een smartelijk wenen, maar nu in de tweede plaats:

2. Een bitterlijk wenen

Hoor maar. In de moeders van Bethlehem hoorde Matthéüs Rachel wenen. Ja, maar Rachel hoeft toch niet te wenen? Het zijn geen kinderen van Rachel. Die woonden niet in de buurt van Bethlehem. U weet dat het volk der Joden elk zijn eigen erfland had gekregen. De kinderen van Rachel woonden daar toch niet? Nee, wie woonden er dan? De stam van Juda. De moeders van deze stam weenden. Deze moeders zijn nakomelingen van Lea. Zeker, maar om dit nu op te lossen: het is niet zo moeilijk. Het zijn dan inderdaad moeders uit Juda, maar in die moeders hoort Matthéüs de Rachelsklacht, de Rachelsbitterheid en het verzet. Nu dan, we hebben de tranen een weinig overwogen. Ze wenen hier om kinderen.

Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweent en veel gekerm. Ook hier beweende Rachel haar kinderen. Ziedaar, ze hebben alleen maar belang bij zichzelf en niet bij het heilig Kind. Zeker, deze moeders mogen er niet van op de hoogte zijn, en toch, wat is er veel gebeurd in Bethlehem. Het was niet zo groot. Bethlehem? Och welnee. Een dorp wordt in Palestina al gauw een stadje genoemd. Waren ze dan niet op de hoogte van dat wonderlijke gebeuren? De vervulling van wat God door de vaderen en profeten hun had laten verkondigen? ‘Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst’ (Jes. 9:5).

Daar in de buurt van Bethlehem hebben de engelen gezongen: ‘Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in mensen een welbehagen.’ In Bethlehem is het Woord vlees geworden. In Bethlehem hebben de herders gepredikt. De eenvoudige herders. Nee, ze zijn heus niet te verschonen door onwetendheid. In elk geval, laat ons hun tranen bezien. U bemerkt dat er tranen zijn. Wie van ons is vreemd van deze tranen? Als we ze werkelijk eens mogen beschouwen in het licht van de Heilige Geest, wat schreien we dan toch tranen, ook op het gebied van de religie. Tranen uit

eigenbelang; uit eigen behoud. Tranen die uiteindelijk openbaar worden aan ons, als tranen van verzet; van vijandschap, van opstand. We moeten er erg in krijgen, want de mens is o zo gauw emotioneel gesteld. Hier schreien de moeders de tranen der verbittering. Tranen van innerlijke opstand en verzet. Wat ligt daar nu in verklaard? Deze les, om maar te beginnen, mijn hoorders, zo staan de zaken er werkelijk bij: als die kinderen nu maar behouden waren gebleven, en als dat ene Kind, dat heilig Kind, eraan gegaan was, dan was het niet zo erg geweest. Voelt u, of vat u, wat erin ligt? Ziedaar, mijn hoorders, nee, ze schreien niet om Jezus. Werkelijk, ze bogen niet onder Zijn hand. Nee, dat deden deze moeders niet. Wie doet het wel? Zie maar eens een mens in al zijn bewegingen, werkingen en overleggingen. Ten slotte: Wat er ook mag aan gaan, maar niet onze bezittingen; niet onze kinderen. Daar moet God van afblijven. Dan maar Jezus eraan en gedood. En wat dan? Met eerbied, mensvormig gesproken: Denk eens in dat al die kinderen van Bethlehem niet vermoord waren, en Hij wel? Wat dan? Zou er dan sprake zijn van zaligheid voor kinderen? Zou er dan sprake zijn van zaligheid voor grotere en oudere mensen? Deze dood heeft God niet geëist. Niet de dood door moord, maar de dood door vervloeking aan het kruishout der schande. Daarom zien wij, alsof hier de nadruk weer op wordt gelegd, Rachels tranen. Wat staan ze Christus toch in de weg. Wat vloeien ze alleen uit deze zaken, die we hier hebben genoemd. Vreemd van de tranen, die Petrus schreide. Door Jezus, om Jezus, toen hij de zaal verliet, want uit die oorzaak schreide hij. ‘...en naar buiten gaande, weende hij bitterlijk.’

Ach, we stippen alles maar een weinig aan. Zeg eens eerlijk: Wat schreien we dikwijls tranen van eigenliefde, eigenwaarde en zelfzucht. Wat probeert de mens een oplossing te vinden, een oplossing te zoeken in tranen. Veelmeer dan dat hij zich zal overgeven in de weg van loslating, zelfovergave, onverdienstelijkheid en zelfverloochening. Het heilig zwijgen onder God, om Christus. Nee, het moet maar eens gezien en doorleefd worden. Ja waarlijk, de tranen uit droefheid en smart om de zonde, ze vloeien zo rijk en veelvuldig niet. Daar is een volk op aarde, tot op de huidige dag, die schreien, maar bij beurte. Werkelijk geen tranen gelijk de moeders, die Christus volgden, die wenende klaagvrouwen. Zeg maar eerlijk: ze brengen geen vernedering, verootmoediging, kleinheid en teerheid. De andere tranen, tranen van droefheid, weedom, tranen vanwege de gruwel en bitterheid der zonde, zijn anders.

Deze tranen, die wij Rachels tranen noemen, zijn ten tweede tranen van verbittering. Tranen van opstand, tranen van verzet. Ja gemeente, het gaat soms zover – hier zien we het ook bij Rachel – dat ditzelfde gehandhaafd wordt tot het ogenblik van de dood toe. U zou toch zeggen: het kind leeft. Zeker, maar nu gaat Rachel sterven. Dat weet zij. Heeft ze een ogenblik gedacht om haar kostelijke ziel? Nee, ze heeft zich gehandhaafd tot het laatste toe; tot haar doodsnik. Met haar bittere tranen van verbittering: Benoni. Zo is Rachel gestorven. Oordelen over iemands staat doen we niet. Ik zou zeggen: Uit dit alles wat de Heilige Schrift van deze vrouw openbaart, staat het er toch maar hachelijk bij. We zouden niet willen ruilen. Wat is Lea dan anders. Trouwens, wat is het geestelijk leven anders. Deze tranen van Rachel – laat ik kort zijn – zijn tranen van verbittering. Het zijn tranen van zelfzucht en zelfbeklag. O, wanneer dit in ons binnenste heerschappij voert, wat zijn we er dan naar aan toe. Geen tranen van zelfaanklacht.

Dat is vrucht van genade. Wanneer iemand zich waarlijk schreiend in het verborgene voor God aanklaagt. ‘Ik alleen heb tegen U gezondigd.’ Het bittere daaronder, die zelfaanklacht, is heel iets anders dan zelfbeklag. Dan is ons hart onvernederd. Dan is onze ziel onverbroken. Dan merken wij de ootmoed niet. Integendeel. Merkt u het in Rachels tranen, die ze persoonlijk schreide ter plaatse van de kindergeboorte? Nee.

Merkt u het bij de moeders, toen hun kinderen in ballingschap gingen? Merkt u het bij deze vrouwen die hun kinderen beweenden bij de kindermoord? Merkt u daar tranen van zelfaanklacht? Tranen waarin ootmoed, kleinheid en zelfverloochening openbaar komen? Nee. Hoe begrijpelijk dat ook is, want bedenk dat we niet in een ander uiterste vallen. Dat we niet schreien, wanneer wij daar staan voor het doodsbed van ons kind, dat ons ontviel. Dat we tranen schreien bij het graf. Dat het hart week wordt. Zo bedoelen wij het niet. Als het daar nu alleen maar bij blijft? Zeg het maar. Als het daar alleen maar bij blijft, dan mag het langzamerhand weer slijten en het blijft in onze herinnering. Aan ons leven is dan niets aan veranderd. We hebben niet gebogen onder de hand des Almachtigen. Er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven.

Deze moord van de kinderen van Bethlehem staat zo onlosmakelijk in verband met dat heilig Kind. Nee, wij willen er geen rooms oordeel over uitspreken. De roomsen zeggen: 'Dat zijn kinderen die de bloeddood ondergingen. Ze zijn allen stuk voor stuk in de hemel.' De bekeerde Jood Isäac da Costa drukt het weer anders uit. Hij zegt: 'Dat was de eerste kindergemeente die Christus, naar Zijn menselijke natuur, als Kind heeft ontvangen.' Een ander heeft er weer iets anders voor. Dat laten we rusten. We zeggen geen nee en we zeggen geen ja. Waarom zou het niet mogelijk zijn? Inderdaad, onverdienstelijk natuurlijk, maar dat deze kinderen juichen voor de troon – dat is de hoofdzaak niet waarover het hier gaat.

Hier gaat het over de tranen. Hier wordt gewezen: en toen, en nu, en wij, ja wij schreien ook onze tranen. Zijn het de tranen van Rachel? Zijn dat smartelijke tranen? Zijn dat bittere tranen van verzet, zelfzucht en onbuigzaamheid? Zo zouden we verder kunnen gaan. Me dunkt, dat is het onderwijs in haar bedoeling. Zie dan, hoe anders is het bij het leven. Ach, bij dat ware leven. Ook Gods kinderen schreien nog wel Rachels tranen van opstand en verzet. Heus, ik denk aan David. Hij sprak: 'Mijn hart werd heet in mijn binnenste, een vuur ontbrandde in mijn overdenking' (Ps. 39:4a). Zodra Gods hand verandering geeft in hun hart en leven. Dat zien we bij Job. Hij schreit bij de graven van zijn tien kinderen. Zeker, maar hij heeft God niets onrechtvaardigs toegeschreven. Hij schreide, maar zei erachter: 'De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd.' In Job 16 getuigt hij: 'Mijn vrienden zijn mijn bespotters, doch mijn oog druipt tot God' (vs.20).

Dat zijn die zoete tranen van onderwerping, kleinheid en aankleven. Het zijn eigenlijk gebedstranen die tevoorschijn komen. Het minste geestelijke leven dat de Heere werkt, hoe bestreden ook, al zou het men er helemaal niet voor durven houden – toch – anderzijds niet te willen missen, maar ze kennen iets van deze tranen. Nee, ik bedoel daar van die echte tranen, waarvan we zongen in Psalm 42 vers 2:

*'k Heb mijn tranen, onder 't klagan,
Tot mijn spijs, dag en nacht,
Daar mij spotters durven vragen:
Waar is God, Dien gij verwacht?*

Nu gaan we over tot onze laatste gedachte, maar zingen wij eerst Psalm 38 vers 9:

*Maar, wat klaag ik, HEER' der heren?
Mijn begeren
Is voor U, in al mijn leed,
Met mijn zuchten en mijn zorgen,
Niet verborgen;*

Daar Gij alles ziet en weet.

3. Een hopeloos wenen

We gaan het laatste gedeelte uit onze tekst beluisteren. Ik ga nu verder en zal het u bewijzen. Hoor maar: *Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweend en veel gekerm; Rachel beweende haar kinderen en wilde niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.*

Dat zijn de smartelijke tranen. Rachel beweende haar kinderen. Dat zijn bittere tranen. Nu het laatste: de hopeloze tranen. Waarom? Hier, lees het dan maar, mijn hoorders. Niemand kan het tegenspreken. Waarom niet? Rachel wilde niet getroost wezen. Nu gaan we naar de dagen van Jeremía. Wat lezen wij dan? Dezelfde klacht en dezelfde tranen werden er gestort. Ze weigerden getroost te worden. Ze weigerden. Hoort u het? Wat lezen we nu hier van de moeders van deze kinderen? Hoor maar, in het licht der vervulling: *...en wilden niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.* Nu moet het toch voor iedereen duidelijk zijn. Rachel begeerde geen troost. Deze troost tenminste niet. De moeders in Jeremía's dagen weigerden troostwoorden. Dan houdt alles op. Laat ze dan maar hun tranen schreien. Zeg dan eerlijk: Dat zijn hopeloze tranen. *...en wilden niet getroost wezen.*

Dat is het inwendige verzet, dat is de inwendige belemmering. Waar wenen ze om? Om kinderen. Alleen om het belang van kinderen. Om zichzelf en voor zichzelf. Anders niet. Tranen van verbittering: we hebben het aangetoond. Welnu, nutteloze tranen, want ze wilden niet. Vruchteloze tranen en onafgewiste tranen. Ziedaar, ze schreiden de tranen van eigenwilligheid. Deze tranen vormen nu een belemmering, een beletsel. Een innerlijk beletsel, dat wij niet meer vatbaar zijn voor de woorden van waarachtige troost. Jeremía had gezegd in datzelfde hoofdstuk, tot die schreiende moeders: 'Bedwing uw stem van geweend en uw ogen van tranen, want er is loon voor uw arbeid, spreekt de HEERE; want zij zullen uit des vijands land wederkomen' (Jer. 31:16). Ze hadden Jeremía aangekeken met ogen vol duivels verzet.

Welnu, mijn hoorders, zal het ook met ons zo gaan? U hoeft er letterlijk geen kinderen voor te verliezen. Wat dan? Mijn hoorders, dit: om in ons leven de troost te kennen van dat heilige Kind. Ziedaar, daar zit eenmaal aan verbonden, en niet als een verdienstelijke voorwaarde, maar de weg ernaartoe: ja, dan gaan wij verliezen lijden. Daar is nu eenmaal niets aan te doen. De weg tot het gewinnen van Christus is een weg van verlies. Van zelfverlies en levensverlies. Dat wilden we niet; dat verkiezen we niet. Dat is nu het vreselijke in onze natuur. Dan trachten we een oplossing te zoeken en te vinden in onze tranen. Tranen worden geschreid door eenieder die waarachtig bekeerd wordt. Vast en zeker, maar in de tranen zelf ligt geen verdienstelijke grondslag of oplossing. Die ligt alleen in dat dierbare Kind, in Christus. Wanneer de woorden der vertroosting tot zulk een schreiende ziel naar God worden gesproken: 'Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste: Zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten' (Jes. 54:11).

O kom, mijn hoorders, 'ben Ik u niet beter dan tien zonen?' Menig moeder, die een kind verloor, heeft dat kind toen losgelaten. Welk verlies Gods kinderen leden, hoe ze eerst op de roede hebben gebeten, maar daarna vatbaar voor de woorden der versterking, bemoediging en vertroosting.

Rachel niet; ze zou zich liever dood schreien. Werkelijk, om de bittere gevolgen van de zonde, maar niet schreiend om Christus, om Jezus. Daarom zijn deze tranen, zoals ik u zei, nutteloos. Ze brengen toch geen winst. Ze weigerde vertroost te worden. Het waren nutteloze en vruchteloze tranen. Die kinderen krijgen ze niet meer terug. Het

was afgedaan. Het heilig Kind Jezus willen ze niet hebben. Dan is het alles vruchteloos en nutteloos. Daarom, het ingrijpende dat hierin verklaard ligt.

Geliefden, laat ik nog een voorbeeld noemen. Dan gaan we besluiten. Zie, nu letterlijk gesproken gaat dit over het Jodendom. Wat heeft het anders gedaan, tot op de huidige dag, dan tranen geschreid. Een waterval van tranen, sinds het bloed, dat ze over zich hebben uitgeroepen, als een straf vervuld is, tot op de huidige dag. Als er één volk is dat ellende, tranen en weedom doorstaan heeft en nog doorstaat, dan zijn het de nakomelingen van Abraham, Izak en Jakob. Een tranenbeek. Welnu, hier hebt u het bewijs. Ze wilden niet vertroost wezen. Ja, ze wilden wel vertroost wezen, maar niet met die Jezus, die enige Naam onder de hemel gegeven, door Welken zij ook zalig moeten worden.

Ten slotte zijn Rachels tranen onafgewiste tranen. Die worden niet afgewist. Dan moet ze maar blijven doorschreien, mijn hoorders. Dan moet ze maar blijven wenen. Straks wening der ogen. Zonder watertranen, want die worden in de buitenste duisternis niet meer geschreid. Nee, die tranen worden niet afgewist. De tranen van een waarachtige droefheid naar God, de tranen die Gods Kerk op aarde schreit, die worden afgewist.

Johannes stond met schreiende ogen op het eiland Patmos, op die kale rots. Terwijl zijn ogen van tranen dropen, zijn ze aanvankelijk gedroogd. Hij heeft een inzage gekregen in de triomferende Kerk. Hij heeft het moeten optekenen naar het bevel van zijn Meester. Deze dingen zijn waarachtig en getrouw. Wat? Namelijk dit: God zal alle tranen van hun ogen afwissen. Dat is het deel van Gods kinderen. Ziedaar, ze worden hier aanvankelijk al getroost. Ze schreien hier hun tranen al van verwondering. Straks worden ze afgewist.

Een enkel woord en ik eindig. Schreien we ook onze tranen? Natuurlijk. Onderzoek ze. Zijn het Rachels tranen, of zijn het tranen waarvan we gesproken hebben uit het Woord des Heeren? Ze zullen komen met smeking en geweent. Zijn er hier die het misschien voor veel geld van de wereld zouden durven openbaren en die er toch niet vreemd van zijn?

Zijn er jongens en meisjes, vaders en moeders, uit welks hart deze tranen opwellen? Tranen van droefheid, honger en dorst naar God? Onderzoek het eens. We hebben u op Rachels tranen gewezen. Heus, het is menselijk wanneer ze geschreid worden. Dat bedoelen we er niet mee. We wijzen u niet een verkeerde weg om in natuurlijk verlies u te gedragen als een stuk metaal. Dat bedoelen we niet. U ziet het, hier uit deze tekst, wat laten ze ons na? Kom, er mochten tranen opwellen. Laat ze in het verborgene maar rijkelijk vloeien. Zo heeft Gods Kerk op aarde schreiende getuigenis gegeven. Welnu, de tranen worden gedroogd. We merken dat ze uit verschillende oorzaken voortvloeien.

We willen besluiten. Het is waar; wij denken terug. Het is jaren geleden dat God ons te sterk werd en ons trok uit de modder van de zonde. Dat weten we, dat we voor de eerste maal van ons leven – toen drong het nog niet zo tot ons door – dat we op de zolder voor het eerst onze knieën bogen in een vloed van tranen. Met waarachtige hartverbrokenheid en dat uit een benepen ziel die eerste belijdenis in het gebed werd neergelegd: ‘Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw heilige ogen.’ Daar hebben we toch iets geproefd, die eerste maal van ons leven, die wonderlijke zoetheid in het lage buigen voor God. In het erkennen van onze ongerechtigheid en in het bekennen van Gods rechtvaardigheid. O waarlijk, we mogen later worden gereguleerd, want natuurlijk: God droogt deze tranen wel eens op. Opdat we een andere grondslag voor ons leven zullen vinden. Daar kunnen tijden zijn, als uw ziel dan maar teer en bewogen is, en u werkelijk tranen schreien mag. Ach, dan had u hoop. God leerde het langs een andere weg. Hope had zijn grondslag niet in de tranen,

maar in de wenende Hogepriester. De Geest des geloofs leidt de ziel naar Hem. Die gezegende Borg, Die in de dagen Zijns vleses smekingen en gebeden met sterke roepingen en tranen geofferd heeft, allen die Hem gehoorzaam zijn.

Nu, neem het ter harte, jong en oud. Zullen we de tranen blijven schreien? Daar, waar het nimmermeer licht wordt? Of zijn we op die weg, waar ze straks afgewist zullen worden? David heeft ervan gezongen:

*Gij weet, o God, hoe 'k zwerven moet op aard';
Mijn tranen hebt G' in Uwe fles vergaard;
Is hun getal niet in Uw boek bewaard?
Niet op Uw rol geschreven?*

Het is waar. Welnu, de Heere heilige de waarheid naar de rijkdom van Zijn genade. Hij weet welke tranen in het verborgene geschreid worden en welk leed u doormaakt, hier op deze aarde. Hij ziet in het verborgene en kent het leed en de strijd. Eenmaal zal worden vervuld en bevestigd wat Hij door Johannes geschreven heeft: Geen moeite, geen rouw en verdriet zal er meer zijn. De eerste dingen zijn weggegaan. God zal alles zijn en in allen. Amen.

Dankgebed

Zingen we tot slot Psalm 119 vers 62:

*Mijn ogen zijn bezweten, roodgeschreid,
In 't uitzien naar Uw heil met heet verlangen,
Het heil aan mij rechtvaardig toegezeid;
Ai, wis dan toch de tranen van mijn wangen.
Doe bij Uw knecht naar Uw goedgunstigheid;
Leer mij Uw wet, dan zal ik troost ontvangen.*

7. Alzo onze dagen tellen

Oudejaarsavondpredikatie over Psalm 90 vers 12

Zingen: Psalm 89:19

Lezen: Psalm 90

Zingen: Psalm 102:6 en 15

Zingen: Psalm 144:2

Zingen: Psalm 111:6

Geliefden,

Het jaar is weer bijna ten einde. Het is de goede gewoonte dat de gemeente, de zichtbare kerk, de gemeente Gods op aarde op die dag nog een keer vergadert, om het aangezicht des Heeren te zoeken en om Zijn Woord te horen. Dat geldt ook voor de laatste dag van het jaar dat we samengekomen zijn om te luisteren naar het eeuwig, onfeilbaar Woord van God, dat ook in het voorbijgegane jaar weer bevestigd is, wat we met elkander zongen. Het is voor ieder duidelijk geweest:

*Als een kleet zal 't al verouden,
Niets kan hier zijn stand behouden;
Wat uit stof is, neemt een end
Door den tijd, die alles schendt;*

De dichter heeft het gezongen; hij zong door het geloof. Hij heeft het vergankelijke, het veranderlijke van de zonde aanschouwd, doorleefd en gevoeld, ook in zijn eigen leven. Alzo hopen we het nieuwe jaar met elkander te beleven. De tijd gaat snel. Velen, die met ons dit jaar begonnen, hebben het niet mogen beëindigen. Ouderen, jongeren, middelbaren, ja, ook kinderen, die nauwelijks geboren waren, zijn aan de schoot der aarde toevertrouwd. Menigmaal stonden we op de dodenakker en deden we u – voor zover tegenwoordig – het Woord van God vernemen. Met het feit voor ogen: De mens gaat naar zijn eeuwig huis en de rouwklagers gaan door de straten. Wie zal het zeggen: Is het dit jaar uw beurt, of de mijne?

Te midden van dit alles mogen we geen weemoedige stemming kweken, wat uiteindelijk niets nalaat. We stellen u de vraag: ‘Wat is uw enige troost, beide in het leven en sterven?’

Het leven zowel als het sterven zou hopeloos en troosteloos zijn. Naar Gods rechtvaardigheid hadden wij dit alles verdiend. De levensdraad werd doorgesneden en alzo trad de dood, in onze menselijke natuur, in. We haalden de dood over ons als de rechtvaardige straf over de zonde. De Almachtige had het zo kunnen laten. Zo was dan het gehele menselijke geslacht op aarde zonder hoop en zonder troost. Levende een korte tijd, om daarna te sterven, waarop de eeuwige dood zeker volgt.

Nu zien we in de tijd, door Zijn eeuwig Woord, de openbaring van de gedachten des vredes en niet des kwaads. Het is naar Zijn eigen wetsbepaling dat Hij uit het gevallen menselijk geslacht mensen ter zaligheid leiden zal. Hij leert hier iets verstaan van de zondewet der vergankelijkheid en onveranderlijkheid. Door het geloof leren zij de enige troost in leven en sterven kennen. Straks mogen zij hun hoofd neerleggen op grond van die, hun toegerekende, geëigende en omhelsde gerechtigheid. Voor dat volk is het weer een jaar dicht bij het eeuwig paradijs. Weer een jaar dicht bij het einde van hun loopbaan. Straks mogen ze het moegestreden hoofd neerleggen in de schoot

van Hem, Die ze kocht met de dure prijs van Zijn bloed. Dat we daar toch bij worden bepaald in deze laatste uren, die ons nog resten van het voorbijgevlogen jaar. Opdat er ook in onze ziel een werkzaamheid geboren mocht worden naar dat goed, dat eeuwig en bestendig is. Immers, ook in het achterliggende jaar waren er die heenreisden naar de eeuwige heerlijkheid. Bij wiens ziekbedden we stonden, welks getuigenissen we beluisterd hebben. Die met een levende Hoop, een dadelijk geloof dat door de liefde werkende was, uitzagen naar de ontbinding van de laatste knopen. In deze zalige Hoop zijn ze heengegaan en binnengegaan in de stad die fundamenten heeft, Welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

Welnu, dat we het Woord des Heeren mogen opslaan en voor dit uur uw aandacht mogen bepalen bij hetgeen u voorgelezen werd uit Psalm 90, daarvan het 12^e vers:

Leer ons also onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.

De inhoud van deze tekst willen wij noemen: **Alzo onze dagen tellen.**

Op twee zaken valt de nadruk:

- 1. Een noodzakelijke levensles;**
- 2. Een nuttig levensoogmerk.**

Deze twee gedachten willen wij kort overwegen.

1. Een noodzakelijke levensles

We lezen boven deze zo overbekende Psalm: *Een gebed van Mozes*. Hoeveel keren is deze Psalm al gelezen en verklaard daar, waar de overledenen uitgedragen worden? In menig klaaghuis is dit door Mozes gedichte lied gelezen. Welnu, het is een gebed. De gehele inhoud staat in dit teken. *Een gebed van Mozes*. Hij wordt hier de man Gods genoemd. Grote genade is hem ten deel gevallen. Het oog des Almachtigen heeft over hem gewaakt, van het uur van zijn geboorte af. Het heeft hem gesteld, hoewel zelf daar nog onbewust van, om dat grote werk te mogen doen in de Naam des Heeren en in des Heeren kracht. Om Israël uit te leiden met Aäron, zijn broeder, uit Egypteland. Deze Psalm heeft Mozes naar alle waarschijnlijkheid aan het einde van zijn leven geschreven. Omdat er enkele zinsneden in voorkomen, die nauw betrekking hebben op Deuteronomium 33, waar deze Godsmann zijn zwanenzang zingt, en afscheid neemt van het volk Israël. Hij beklimt de berg en sterft aan de mond des Heeren. We zien als in de Geest deze hoog begenadigde Godsmann, die geen andere roem heeft dan alleen in God. Daar zit Mozes in geestelijk gepeins, terwijl de Heilige Geest, de Auteur van het Woord van God, hem bezielt, maar ook innerlijk dringt, opdat zijn hand en pen dit laatste lied op aarde schrijven zal. Het is, alsof Mozes het volk Israël aanschouwt, terwijl op de achtergrond de hemelhoge bergen zich verheffen. De bergen, die door de Almachtige diep geworteld zijn in de ingewanden der aarde.

Welnu, vol beeldspraak is ook dit lied. Mozes heeft het aangevangen met dit getuigenis: *Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht*. Immers, dit geslacht is bewaard gebleven en zal ook bewaard blijven totdat het beantwoord zal hebben aan het Goddelijk oogmerk, in bijzondere zin de vleeswording van het Woord. Dit volk is gesteld, opdat daaruit Christus zal voortkomen. Mozes heeft zijn sterkte gevonden in de eeuwige en onveranderlijke God.

Deze Godsman ziet door het geloof, ja, verkrijgt inzage in de eeuwigheid Gods, de onmededeelbare eigenschap van de drie-enige God. Hij vervolgt deze Psalm: ... *ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God. De Onveranderlijke, de Eeuwige. Zonder begin. Zonder onderscheid van tijd. De eeuwige God, bij Wie geen dagen, maanden of jaren zijn. Die nooit te jong geweest is en nooit oud wordt. De eeuwige God, ten bewijs van de grote geloofskennis van het aanbiddeijk Wezen Gods, dat deze man bezitten mag.*

Dan uit hij zich, doch versta, mijn hoorders, dat dit geen uiting is aangaande de levensbeschouwing die hij hier in dit lied naar voren brengt. Hij uit zich niet uit een bepaalde levenssomerheid; uit een bepaalde levenszatheid en moeheid, zoals dat ook mensen kan overkomen. Die gedurig door levensteleurstellingen en andere dingen in zulk een stemming en sfeer zich tijdelijk kunnen bevinden, dat ze in doffe gelatenheid of in brute onverschilligheid spreken over de zinloosheid en doelloosheid van dit tijdelijk leven. Als God ze maar even losmaakt, gevoelen zij de neiging er maar een eind aan te maken. Om te grijpen naar de strop; om te gaan naar het water of in een bepaald pessimistische sfeer te mijmeren zonder dat het iets nalaat, iets achterlaat.

Zo is het bij Mozes niet. Wat aangaande zijn levensbeschouwing, zoals dit hier in dit lied zijn uitdrukking vindt, vloeit voort uit levenswerkelijkheid. Daarvandaan geeft hij dit getuigenis. Nee, hij ziet dus het leven op aarde van zichzelf niet als zinloos en doelloos. Hij ziet het leven niet, gelijk verschillende latere filosofen, ook in de dagen van Paulus, die met hem streden op de Areopagus te Athene. De stoïcijnen en anderen met hun luchthartige levensbeschouwing zeiden: 'Ach, verhard u eenmaal, zoveel u kunt, want alles vloeit hier op de aarde voort uit een bepaald noodlot.'

Weer anderen hadden een andere levensbeschouwing. Ze wilden de dood, de levenswerkelijkheid weglachen en wegspotten met allerlei ijdele zaken. Nee, levenswerkelijkheid.

Zo begint Mozes dit lied in dit licht te stellen, namelijk in het eeuwigheidslicht en des mensen verantwoordelijkheid. Het eeuwigheidslicht valt op het tijdelijk leven. Dat eeuwigheidslicht komt van niemand anders dan van de eeuwige God. Mozes is immers voor een eeuwigheid geschapen. Mensenkinderen, en dan de verantwoordelijkheid die daar uit voortvloeit ten opzichte van onze verhouding tegenover onze Schepper en Formeerder, Die door de zonde onze Rechter geworden is. Wel zeer in het bijzonder geldt dat het volk, de mensen die leven onder de bijzondere openbaring Gods, door het Woord gegeven.

Er zijn miljoenen mensen, mijn hoorder, die vreemdeling van dit Woord zijn. Die hun stelsels opbouwen uit allerlei filosofieën. Ze kennen de Bijbel niet. Dat Woord geeft ons de juiste en rechte tekening van het leven op aarde. Waarom? Om kort te zijn, komt Mozes tot deze oprechte bede: *Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.*

U merkt, het is een gebed. Het is een eenvoudig gebed. Een gebed tot de grote Goddelijke Leermeester, tot bewijs dat onze natuur dit als vanzelf niet leert. Wanneer Mozes zich wendt tot de grote Leraar der gerechtigheid, opdat Hij hem en ons (dus niet alleen persoonlijk; hij drukt uit het gemeenschappelijke: het ons) leert aangaande het tellen van onze levenstijd; onze levensdagen op aarde. Hij zegt in deze eenvoudige bede: 'Heere, leer ons alzo onze levensweken tellen.' Hij zegt niet: 'Heere, leer ons alzo onze levensmaanden of levensjaren tellen.' Nee, hij bepaalt het tot dagen, om reden: Wij zijn van gisteren en weten niet. Daarom beperkt hij het door middel van de juiste beperking, namelijk onze levensdagen. Daar willen wij het zo kort als doenlijk over hebben.

Allereerst, namelijk dat het een bepaalde levenstijd is. Het is een korte levenstijd; het is een moeitevolle levenstijd; het is een beslissende levenstijd. Daarvan zegt Mozes hier: Een getelde levenstijd. Het is een bepaalde levenstijd. Ja, mijn hoorders, want Gods Woord leert en zegt het ons – en daar houden wij ons aan vast – namelijk: ‘De mens van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust’ (Job 14:1).

Dat komt later wel. Eerst die korte levenstijd. Hier spreekt Mozes van zeventig jaar. We behoren dan tot de sterken. Als we tachtig jaar zijn, behoren wij tot de zeer sterken. Wat betekent dat in het licht van de tijdloze eeuwigheid, waar wij naartoe reizen? Waar geen klok en kalender meer is; waar het eeuwigheid geworden is? Wat betekenen dan die zeventig of tachtig jaren? De meesten van ons halen deze leeftijd niet. Nee, mijn hoorders, wat wordt het bevestigd, wat zijn we er heel gauw. Wanneer we jong zijn en het idealisme werkt dan het krachtigst in het zich uitstrekken naar begeerde zaken (zeker, zo ligt het toch in onze jeugd?) dan kan het zijn of de tijd maar niet opschiet. Er is een innerlijke haast, een bepaalde drang om datgene, wat we wensen te bezitten of bereiken, snel komt. Dan is het alsof de dagen langer duren. Maar later, wanneer het leven zich heeft gereguleerd door levensteleurstelling, tot levenswerkelijkheid, zijn de jaren wat geklommen.

Zie, we vliegen daarheen. Wees maar eerlijk. Kijk het leven maar eens na, vanaf het ogenblik dat we in het huwelijk traden. Ziedaar, waar zijn de jaren gebleven? De tien, twintig, vijfentwintig, dertig of veertig jaren? Enkelen die de vijftig jaren mochten bereiken dat ze samen mochten leven als man en vrouw. Hoor uit de levenswerkelijkheid hoe kort van duur we zijn, wat we met elkander uit Psalm 89 zongen. Het is een korte en bepaalde levenstijd. Immers, alles hier op aarde heeft een bestemde tijd. Zó kort – een handbreed hebt U mijn dagen gesteld – schreef David in Psalm 39. Het wordt gedurig in ons leven bevestigd. In Psalm 103 wordt de korthed van het leven vergeleken, wat we ook bij tijden uit het achtste vers zingen: ‘Gelijk het gras is ons kortstondig leven.’ De dichter van Psalm 144, eveneens David, zong in het tweede vers:

*Zijn tijd is kort, en al zijn levensdagen,
Hoe groot, hoe sterk hij op deez' aarde zij,
Gaan snel, gelijk een schaduwe, voorbij.*

Welnu, het is een bepaalde levenstijd. Het is een korte levenstijd.

Ook is het een moeitevolle levenstijd. Wie is er vrij van moeite en verdriet? Laat de maat daarvan verschillend zijn en de duur eveneens. Door Goddelijke bepalingen, wat nooit na te rekenen is, opgelegd. Wie van de mensenkinderen – beken het eens eerlijk – wie is er vrij van moeite geweest? Wie was er vrij van verdriet? Wie schreide niet zijn tranen? Elk huisgezin kent tijden van overvloedige moeite, maar ook tijden van verdriet, rouw en tranen. Zeg het maar. Ja, het is een moeitevolle levenstijd. De mens is tot moeite geboren, zo heeft Job uitgedrukt. De feiten worden gedurig bevestigd. Zelfs in de wereld proberen wereldse mensen hun moeite en verdriet te verbergen achter verschillende dingen in hun uitleving. Toch kun je in alles merken dat er aan hun zogenaamde uitbundigheid en vreugde de angel van onvernoegdheid en teleurstelling knaagt. Het is het moeitevolle leven, waar elk zijn deel van krijgt.

Nu ga ik verder. Wanneer Jakob gevraagd wordt door Farao naar zijn levenstijd, heeft hij geantwoord: ‘... weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaders in de dagen hunner vreemdelingschappen’ (Gen. 47:9b).

De predikers, of wie het dan ook zijn, bepalen ons bij de korte tijd, die beslissende en moeitevolle tijd: het heden der genade. ‘Heden zo gij Zijn stem hoort.’ Niet morgen, maar nu. Het is een beslissende tijd. Dit leven beslist, wanneer we de grens overschrijden en de doodsrivier ingaan. Het is beslist. Daarom het laatste: *Leer ons alzo onze dagen tellen*. Daarom de nadruk op het woordje ‘alzo’. Zoals het dus waarlijk is. Zoals Mozes ze hier tekent, dat de mens wederkeert tot verbrijzeling. Dat ze overstroomd worden als een nachtwake. ‘Gij overstroomt hen als een slaap.’ Dat hij het vergelijkt bij het gras, dat verandert. Hij tekent het als een vergankelijk leven, want wij vergaan door Uw toorn. Al onze dagen gaan heen door Uw verbolgenheid en aangaande de dagen van onze jaren, daarin zijn zeventig of tachtig jaren.

‘Alzo.’ Leer ons dus alzo onze dagen tellen. Zeg eens eerlijk: ‘Wie telt ze zo?’ In het tellen van onze bezittingen zijn we buitengewoon vaardig. In het tellen van hetgeen onze belangen betreft, in het rekenen, we zijn uitstekende rekenmeesters. In het tellen van onze dagen – wie is ermee begonnen? Wie heeft zijn leven erdoor voort mogen zetten? Mijn hoorders, dat zijn de lessen die op de hoge school, de allerhoogste school, geleerd worden. Dat zijn de lessen die we krijgen te leren, wanneer onze ogen, die van nature gesloten zijn, geopend worden. Wanneer ons hart, dat eveneens hermetisch gesloten is, gelijk bij Lydia geopend wordt. Wanneer ons verstand wordt verlicht, wanneer de Heilige Geest in ons binnenste het stenen hart wegneemt en een vlezen hart geeft. Dan zien we onze korte levenstijd. Dan hebben we geen tijd meer te verliezen; dan zien we onze verbeuzelde tijd; dan zien we onze tijd als een verbeurde tijd; dan zien we de dagen, wanneer we terug gaan tellen naar het prille van onze jeugd, in het licht van Gods aanschijn als dagen, waarin de Almachtige ons verdroeg. Als dagen, waarin Hij Zijn lankmoedigheid bewees. Als dagen, waarin Hij ons nog spaarde, bewaarde. Nu, overtuigd zijnde van de korthed der dagen, is er in het binnenste een haast, een haasten geboren. We hebben geen tijd meer te verliezen. De doodslager zit dan op onze hielen. Wie of wat ons dan tracht tegen te houden of te belemmeren, het is gelijk Bunyan schrijft in zijn *Christenreis naar de eeuwigheid*. De Stad des verderfs kan elk ogenblik in vlammen opgaan. Daar vinden we dan zulken, mensen als met afgeknipte vleugels, buigen in het verborgen. Met een innerlijk weedom, doorlevende en doorvoelende de onbekeerde staat, de dood heel dichtbij, en achter de dood ligt het ontmoeten van God, Die in Zijn richterlijke bediening harten vervaart en beroert. Er is een haasten, een tellen.

Waarlijk, dan gebeurt het, wanneer zij de nachtwake uit grote vrees hebben doorgebracht, dat ze in slaap zouden vallen en niet meer ontwaken. Nee, dat de slaap van hun ogen geweken is. Ze woelden en schreiden. ‘k Bracht de nachten door met klagen.’

Het zijn de lessen die geleerd worden van de hemelse Leermeester. Mensen, die hun dagen gaan tellen. Enkele zaken hebben wij hierbij aangetekend. U gevoelt: al breken de dagen aan dat het licht der verlossing in hun zielen doorbreekt, welk een voorrecht als het tellen niet ophoudt. Naar welke genadeweldaden God die verheerlijkt in de harten van de ware tellers, dat ze maar blijven tellen. Nee, niet een onverenigd tellen, niet met een bepaalde ongeloofhaast, maar toch een tellen, namelijk gelijk als David daarvan zong:

*Want beter dan dit tijd'lijk leven
Is Uwe goedertierenheid;
Och, wierd ik derwaarts weer geleid,
Dan zou mijn mond U d' ere geven.*

Het tellen van de dagen der verdrukking. Ze lopen ten einde. Weet u, dat deze verdrukking een verdrukking van tien dagen is? Het getal tien wordt hier genoemd. Het zekere voor het onzekere gesteld, naar de verklaring in de kanttekenaren. Het wil dus zeggen: Alzo tellen zij dan af de dagen hier op aarde, en ze reizen voort naar de stad waar geen dagen meer zijn. Geen maanden en ook geen jaren. ‘Leer ons alzo onze dagen tellen.’

Wanneer dat tellen tijdelijk kan stilstaan, omdat ze wel tellen, maar op een andere wijze, nu, dan zendt God Zijn kinderen weer dagen; dagen van weedom; dagen van verdrukking; dagen van verberging. Dagen van strijd, dagen dat de sterke doorn steekt, opdat ze weer door het geloof zullen gaan tellen. Leren tellen dat hier het land der ruste niet is. Dat ze hier zijn als een vreemdeling, verwachtende de stad die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

Kom, hebt u ooit zo leren tellen? Zijn er die aanvankelijk geschud worden, gelijk een oude boom? Jongere bomen of oudere bomen, er is verschil dat God ze grijpt. De oudere bomen kraken soms van innerlijk verzet. Zijn er soms die alzo weken en maanden tegen al deze dingen zich met bijtend verzet hebben begeven, en uiteindelijk straks zullen gaan tellen? De dagen zullen tellen, om een wijs hart te bekomen? Dat is onze tweede gedachte:

2. Een nuttig levensoogmerk

Opdat wij een wijs hart bekomen. Wat houdt dat eigenlijk in? Wat bedoelt Mozes, wanneer hij hier spreekt van een hart? Nee, geen bloot hart, maar een wijs hart. Een wijs hart bekomen, zegt hij. Wat bedoelt Mozes toch? Volgens de Engelse overzetting staat het enigszins anders uitgedrukt: ‘Opdat wij ons hart mogen worden tot wijsheid.’ Wat houdt dat in? Ik zal het trachten zo eenvoudig mogelijk duidelijk te maken. Wat is ware wijsheid? David zingt: ‘En dat Uw Geest mij ware wijsheid leer’.

Calvijn schreef een – onder ons overbekend – kostelijk en theologisch werk: *De Institutie*. Het betekent: ‘Onderwijzing in de christelijke religie of godsdienst.’ Calvijn schrijft: Waarachtige en grondige wijsheid. Dus let op: waarachtige wijsheid en grondige wijsheid. Het bestaat dus in twee zaken of stukken. Eigenlijk staat er: het bestaat ongeveer in twee stukken, omdat er natuurlijk nog wel andere zijden zijn. Hoofdzakelijk dan in twee stukken. Dat is het rechte kennen van God en het kennen van onszelf. Daar ligt nu alles in uitgedrukt en in begrepen.

Het is immers onmogelijk God te beminnen, Hem aan te kleven en te dienen in de vreze van Zijn Naam, zonder dat we Hem zouden kennen. Welnu dan, wanneer wij God beginnen te kennen door de openbaring des Heeren in Christus aan en in ons, dan krijgt zo iemand ook zelfkennis. Het tweede vloeit uit het eerste voort. Calvijn noemt dit: De waarachtige en grondige kennis. Daarmee geeft hij geen streep door alle andere wetenschappelijke dingen en zaken die dit leven betreffen. Calvijn belemmert de rechte ontwikkeling in verstandelijk opzicht, niet. Dit is het allerhoogste, het allerbelangrijkste: Wie heeft lust den HEER’ te vrezen?

Welnu, we moeten dus op deze wijsheid even ingaan. *Opdat wij een wijs hart bekomen.* Dat wil zeggen: Een hart, waarin deze wijsheid geworteld wordt. Dat is een geestelijke wortel, want het betreft het kennen van God en onszelf. Een hart, waarin deze wijsheid woont, is een vlezen hart. Nu weten we het. *Opdat wij een wijs hart bekomen.* Een hart dus, dat geestelijk vruchtbaar en vatbaar gemaakt is voor de Goddelijke lessen, namelijk voor die lessen, die ons alleen wijs maken tot zaligheid. In zulk een hart verheerlijkt Hij Zich, zoals de Heere Jezus Zich in Spreuken

openbaart. 'Ik, Wijsheid, woon bij de kloekzinnigheid en vind de kennis van alle bedachtzaamheid' (Spr. 8:12).

Om kort te zijn – dat is een hart, een nieuw hart, een vlezen hart, waarin door het licht en de werking van de Heilige Geest plaats bereid is voor de Heere Jezus. Plaats bereid voor de hoogste Profeet en Leraar der gerechtigheid. Plaats bereid voor Zijn priesterlijke bediening aangaande de verzoening van de zonde voor Zijn Koninklijke heerlijkheid in het verbreken van de banden en in het wonen op de troon van onze harten. Daarover gaat het. Dus het is een hart waarin de Opperste Wijsheid door plaatsbereiding op de troon gekomen is. Of, zoals Paulus het uitdrukt, namelijk een hart waar Christus door het geloof in woont en alzo dit leven zich wortelt in de liefde. Of, zoals Paulus het in Galaten uitdrukt in verschillende woorden, waar de zaken verschillend worden belicht, aangaande dit allerhoogste. Een hart waarin de wijsheid woont. *Opdat wij een wijs hart bekomen.* Hij drukt het zo uit: 'Christus leeft in mij.' Ziedaar, dat is dus een hart dat hier door de oefeningen van het geestelijk leven toeneemt in Godskennis. Toeneemt in Christuskennis. Toeneemt in zelfkennis. Daar moeten al deze wegen nu dienstbaar voor zijn. Waardoor men opwast in de kennis en genade van de Heere Jezus Christus.

Dat bedoelt Mozes hier in de uitdrukking: *Opdat wij een wijs hart bekomen.* Immers, wie heeft er van nature een wijs hart? We weten het toch? Het hart is van nature beeldloos en zonder kennis, zonder geestelijke wijsheid. Welnu, een hart waarin de wijsheid is gaan wonen, al was men nog zo onontwikkeld aangaande de dingen van dit tijdelijk leven, deze mensen zijn wijzer dan wie ook. Ze bezitten die wijsheid, waardoor ze God hebben leren kennen in Christus als de God des eeds en des verbonds. Als de God van hun volkomen zaligheid. Daarover gaat het. Een hart waarin dus de wijsheid woont. Het is een wijs hart. Een hart dat zich door het geloof naar Christus wendt. Met alle bezwaren, met alles wat drukt, met alles wat steekt naar Christus. Een hart dat zich naar Christus wendt in de duisternis om licht. In zwakheid om kracht, in naaktheid om bedekking, in honger om gevoed te worden. In dorst om gedrenkt te worden. Een hart dat zich gedurig kwelt, gelijk een naald van een kompas, die altijd naar het noorden wijst, waar men het ook heen draait; hij blijft naar het noorden. Het hart, waarin door het geloof dus deze zaken wonen.

U moet er maar eens op letten: het gaat naar Christus heen. Daar voert altijd de Geest van Christus Zijn kinderen heen. Aan Zijn voeten, om geleerd, onderwezen, geleid, gesterkt en bemoedigd te worden. *Leer ons alzo onze dagen tellen.* Een hart dat dus langs deze wegen trekt, krijgt een levensuitzicht; een levenstoevoorzicht op Hem, Die het zei: 'Wees getrouw tot den dood en Ik zal u geven de kroon des levens.'

Een hart, waarin die wijsheid woont, als een vrucht van de zoete en zalige vreze des Heeren, die het beginsel der wijsheid is. Dat is in de eerste plaats wat Mozes hier bedoelt: Een noodzakelijke levensles: *Leer ons alzo onze dagen tellen.* Maar ook een nuttig levensoogmerk. Gemeente, dat is de hoofdinhoud van de tekst. Dat we met deze waarheid kort tot onszelf inkeren en ervan zingen uit Psalm 144 vers 2:

*Wat is de mens? Wat is in hem te prijzen?
Dat Gij, o HEER', hem gunsten wilt bewijzen,
Dat Gij hem kent? Wat is des mensen kind,
Dat Gij het acht, en zo getrouw bemint?
Hij mag den naam van ijdelheid wel dragen;
Zijn tijd is kort, en al zijn levensdagen,
Hoe groot, hoe sterk hij op deez' aarde zij,
Gaan snel, gelijk een schaduwe, voorbij.*

Welnu, geliefden, dat dan dit Godswoord in onze harten gegraveerd mag worden: 'Heere, leer ons tellen. Heere, leer ons onze dagen tellen, opdat wij een wijs hart bekomen.' Een nieuw, een vlezen hart. Een hart waar Christus in woont door het geloof. Een hart, waarin de vreze des Heeren zich verheft. Welnu, onze dagen tellen. Ik denk aan hetgeen er eeuwen geleden gebeurd is in die feestzaal, waar ze de dagen niet telden. Integendeel. Ze spotten met God, Zijn Woord, Zijn dienst en Zijn volk. Waar de vaten van het huis des Heeren gebracht moesten worden om des te meer in deze geheiligde dingen de God van Israël te honen en te beledigen. Het was een zaal vol feestgedruis. Ze aten, dronken en joelden. De goddeloosheid vierde hoogtij. De geschiedenis kan u bekend zijn van Daniël. Op die witte muur verscheen een hand, ja, zo geleek het. God schreef deze betekenisvolle woorden: 'Gewogen, maar te licht bevonden.'

Hoe is het met ons? Ook onze levenstijd gaat snel voorbij. Elk einde van het jaar is er een prediking van. Maken wij er nog ernst mee? Is het alleen maar in de vorm, of uit een bepaalde vrees dat we juist op oudejaarsavond ons onder het Woord van God willen scharen? Omdat er toch iets in het binnenste ons naar het Woord des Heeren dreef? Of we een idee in ons hart koesteren om het dan nog trachten in orde te maken met een enkele kerkgang, zoals het in andere gemeenten en kerken de gewoonte is? We herinneren ons nog wel: die men in een heel jaar niet onder het Woord des Heeren zag, zag men eenmaal per jaar op oudejaarsavond. Wij vergaderen sabbat op sabbat. Nu, is dit de vrucht op de bediening van Gods Woord in het achterliggende jaar geweest? Het zaad is gestrooid. Zijn we onze dagen gaan tellen? Met deze vrucht: een wijs hart bekomen? Of zijn we er ver vanaf? Doen we het op een andere wijze? Stellen we de dood ver van ons? Heeft de ouderdom ons niets te zeggen? We merken dat een mens door de zonde zo verblind en verhard is. In het aanschouwen van de dood, die anderen neervelt.

We denken aan die oude man die van hetzelfde eiland kwam, waar ook wij hebben gewoond, geboren en opgevoed zijn. Een man die de leeftijd van 104 jaar bereikte. Het was een landeigenaar die het land verpachtte. Van tijd tot tijd moesten vanzelf de pachters komen als de tijd afgelopen was om het opnieuw te pachten. Hij was al zo oud dat er een van die pachters kwam om het land bij vernieuwing te pachten. Hij vroeg voor hoelang, net als anders. De man antwoordde: 'Voor een jaar of vijf. Dan zullen we weer zien.' Hij was 104 jaar. Dus vijf jaar, dan zullen we weer zien. Het andere jaar ging hij de eeuwigheid in; verhard en onbekeerd. Een zondaar, honderd jaar oud zijnde, zal vervloekt worden. Ingrijpend. Het is ook gebeurd op datzelfde eiland, van een ruim tachtigjarige, die in geen jaar naar de kerk ging. Hij had een Godzalige vader die reeds in de hemel was. Vier broers waren ook de strijd al te boven. Hij was nog alleen op aarde. Zijn vader had voor al die jongens geloofswerkzaamheid van God ontvangen, dat hij samen met zijn jongens God verheerlijken zou. Uit de gulheid van zijn geloofsleven had hij dat megedeeld. Anderen, door overlevering, zeiden: 'Daar is hij toch mis in geweest. In die ene heeft hij zich zeker vergist.' Die zoon leefde zonder God, buiten Zijn Woord, ja, buiten alles. Het was oudejaarsavond dat er een oude buurman zei: 'Willem, je bent al zo oud, zou je vanavond nu eens een keer meegaan naar de kerk? Eén keer.' Hij lachte verachtelijk en spotte. Toch, die buurman kreeg hem zover dat hij zich kledde en, zoals het de gewoonte was, onder klokgelui naar de kerk ging. Het volk keek verwonderd. Het was het uur van het welbehagen. God schoot een pijl. Zie, als we die oude vriend ontmoetten en hoorden gewagen van het wonder van vrije genade, aan

zulk een verdoemelijk en walgelijk schepsel verheerlijkt. Kort daarna is hij gestorven in de ruimte van het Evangelie van Christus.

U merkt dat de ouderdom God niet in de weg staat. De grootheid van de goddeloosheid vormt voor de Heere geen beletsel. Wat ik u bidden mag, oud en jong, op deze laatste ure van het voorbijgevlagen jaar: O bedenk, dat het wel uw laatste kerkgang kan zijn. De laatste roepstem; de laatste waarschuwing door middel van het Woord van God. Daarom, haast u om uws levens wil. Neem het ter harte, jong en oud. *Leer ons also onze dagen tellen.* Gemeente, u mocht het in acht nemen. Het Woord des Heeren is onder u in deze laatste ure van het jaar ontvouwd, gepredikt en gebracht. Kinderen des Heeren, ik ga eindigen. De ure, de dag nadert, het ogenblik waarnaar Paulus in onderwerping heeft uitgezien en waarvan hij geschreven heeft dat de tijd zijner ontbinding aanstaande was. Dat is het uur van volkomen verlossing. Geen weedoende distel kan ons meer treffen. Geen stekende doorn kan ons pijn doen. Hij, Die het goede werk in u begonnen heeft, voleindigt het, tot op de Dag van de Heere Jezus Christus. Hij geeft in de oefeningen van het geloofsleven dit biddende te betrachten: *Heere, leer ons also onze dagen tellen.*

Daarvoor dienen teleurstellingen en pijnlijke wegen. Wegen, die we aan anderen niet mee kunnen delen. Wegen, die God zal heiligen, opdat we onze dagen tellen. De Opperste Wijsheid, die dierbare Heere Jezus mag door het geloof in onze harten wonen. Om in Hem opgebouwd te worden, geworteld in de liefde en kracht van Zijn eeuwig heil, van Zijn eeuwig Zoonschap en van Zijn dierbaar Middelaarschap in onze harten te kennen. Hij is gisteren en heden en tot in der eeuwigheid Dezelfde.

Amen.

Dankgebed

Zingen wij tot slot Psalm 111 vers 6:

*Zijn Naam is heilig en geducht;
De vijand beeft op Zijn gerucht;
Maar 's HEEREN vrees zal altoos wezen
't Begin der wijsheid; wien Gods hand
Die doet betrachten, heeft verstand;
Zijn Naam blijft eeuwiglijk geprezen.*

8. Een ontzettende oordeelsaankondiging

Dankdagpredikatie over Zefánja 1 vers 17

Zingen: Psalm 32:?

Lezen: Zefánja 1

Zingen: Psalm 97:5 en 7

Zingen: Psalm 119:69

Zingen: Psalm 89:8

Geliefden,

Moet het ons niet een weinig tot nadenken stemmen, wanneer wij vooral het vijfde vers van Psalm 97 gezongen hebben? Het is immers een geloofsgetuigenis van een der godzaligen. Wanneer wij bijzonder letten op de inhoud van het vijfde vers – wat is het onberijmd een rijke Psalm. ‘Sion heeft gehoord en het heeft zich verblijd, en de dochteren van Juda hebben zich verheugd vanwege Uw oordelen, o HEERE’ (vs.8). Of, zoals we het zongen:

*Gans Sion was verheugd,
En juicht', o HEER', van vreugd,
Met Juda's docht'renscharen,
Wanneer 't de blijde maren
Uws oordeels had gehoord;*

Sion is immers de Kerk, zowel van het Oude als het Nieuwe Testament. Ze kwamen samen in de tempel, ook bijzonder op de hoogtijdagen. We zien dat ze verheugd zijn, want immers hun blijdschap wordt uitgedrukt in juichen. De Heere heeft Zijn volk bezocht met zegeningen van vee en veld. Het gezaaide heeft zijn vruchten gegeven. Ze zijn bevrijd uit de handen der verdrukkers, zodat ze optrokken naar Sion om te getuigen van de Goddelijke daden, aan hen bewezen. Zo was Israël ook, waarvan Jesaja gewaagd: ‘Er zal een lofzang bij ulieden zijn, gelijk in den nacht, wanneer het feest geheiligd wordt; en blijdschap des harten, gelijk van een, die met pijpen wandelt, om te komen tot den berg des HEEREN, tot den Rotssteen Israëls’ (Jes. 30:29).

Vinden wij die blijdschap niet vreemd? Want waarover zijn zij verheugd? ‘Vanwege Uw oordelen, o HEERE.’ Dan moet men toch geen rekening meer houden met eigen vlees en bloed? Dan moeten we toch geen rekening meer houden met alles wat op aarde het onze is? Het geloof moet zich toch verheugen in de glans van de majesteitelijke God, Die betoont, dat Hij de zonde haat en straft? Dat de Heere betonen zal dat Hij God is en niemand meer? O, als de oordelen ons treffen ... Ook bij de zangers, want ze gaan mee onder de gerichtens Gods die het volk nationaal treffen. Te dien opzichte is ook geldende: enerlei wedervaart de rechtvaardige en de goddeloze.

Hier spreekt een kind van God, dat op aarde zich in zijn Vader verheugt, Die naar Zijn rechterhand betonen zal dat Hij God is. Hij laat niet met Zich spotten en doet ondervinden dat, wat een mens zaait, hij ook maaien zal.

Welnu, mijn hoorders, wij hadden gedacht in deze ure uw aandacht te bepalen bij een boodschap door middel van Zijn dienstknecht Zefánja, een wachter op Sions muren, die zijn plicht vervulde, wanneer hij op de muur staat en wacht, gelijk Habakuk de wacht waarnam en zo de grimmigheden des Heeren ziet naderen als een onweer dat

uitbarst. Dan moet hij de bazuin blazen. De profeten hebben immers dagen en jaren van tevoren aangekondigd, wat de Heere doende was. Hij zal een oordeel brengen over stad, land en volk. Hij heeft dit geopenbaard aan Zijn knechten en profeten.

Jeremía heeft in zijn bediening ondervonden wat de Heere tot hem sprak, toen hij aan het begin van zijn ambtelijke bediening stond. ‘Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende: Wat ziet gij, Jeremía? En ik zeide: Ik zie een amandelroede’ (Jer. 1:11). Welnu, hij wist als Oosterling wat dit betekende. Een amandelboom of roede is een wakkere boom. ‘En de HEERE zeide tot mij: Gij hebt wel gezien; want Ik zal wakker zijn over Mijn Woord, om dat te doen’ (Jer. 1:12).

Het heeft vele jaren geduurd, maar zijn ogen hebben aanschouwd wat zijn volk en natie trof. Toen ging Jeruzalem in vlammen op en werd vervuld wat de Heere door middel van Jeremía gesproken had. Welnu, laten wij uw aandacht daar wat nader bij bepalen als wij de boodschap brengen zullen, die u vindt in de profeet Zefánja, daarvan het 1^e hoofdstuk, het 17^e vers:

En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden, want zij hebben tegen den HEERE gezondigd; en hun bloed zal vergoten worden als stof, en hun vlees zal worden als drek.

In deze tekst is sprake van: **Een ontzettende oordeelsaankondiging.**

- 1. De oorzaak van het oordeel;**
- 2. De benauwdheid in het oordeel;**
- 3. De smaadheid door het oordeel.**

1. De oorzaak van het oordeel, want God zal nooit een oordeel brengen of daar is recht op. Hij sprak nimmer willekeurig. Alle straffen zijn persoonlijk, alsook het land, naar het richtsnoer van Zijn altoos heilig recht. Een rechter kan op aarde te veel of te weinig straf opleggen. Wanneer wij dan ten eerste de oorzaak van het oordeel u voor ogen trachten te stellen, vindt u in onze tekst: ... *want zij hebben tegen den HEERE gezondigd.*

2. De benauwdheid in het oordeel: *En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden.*

3. De smaadheid door het oordeel. Kan het nog smadelijker, mijn geliefden? We lezen: ... *en hun bloed zal vergoten worden als stof, en hun vlees zal worden als drek.*

1. De oorzaak van het oordeel

Deze profeet heet Zefánja. Zijn naam betekent: De Heere verbergt. De betekenis van zijn naam heeft hij door genade mogen ondervinden in zijn leven. Het is in hem bevestigd: ‘Die roemt, roeme in den Heere.’ Dat heeft Zefánja ook mogen doen. Het is in hem bevestigd, wat we bij de aanvang van ons samenzijn zongen:

*Gij zijt mij, HEER’, ter schuilplaats in gevaren;
Gij zult mij voor benauwdheid trouw bewaren.*

Deze profeet heeft in de Naam des Heeren gesproken ten tijde van – we behoeven er niet naar te raden – Josía, koning van Juda. Het wordt ons meegedeeld in het eerste vers: ‘Het woord des HEEREN, hetwelk geschied is door Zefánja, den zoon van

Cuschi, den zoon van Gedálja, den zoon van Amárja, den zoon van Hizkía; in de dagen van Josía, den zoon van Amon, den koning van Juda.’

Zeker, deze koning Josía heeft zoveel als in zijn vermogen was reformaties in het land begonnen, hoewel het volk er helemaal niet voor was. Enkelingen zagen ernaar uit, maar het merendeel heeft de reformaties grimmig aanvaard. In het volk kon het nooit doorgevoerd worden. Echter, het oordeel kon opgeschort worden. Dat kon en zou ook voortvloeien uit de lankmoedigheid des Heeren. Uitstel is echter geen afstel. Zo is het wel bij de mensen. Meestal komt van uitstel afstel. Wanneer er hier sprake is van Gods lankmoedigheid, is dit geen zwakheid in God, maar een deugd. Een heilige deugd, waardoor Hij de welverdiende straf uitstelt, om Zijn volk te vergaderen, maar ook anderzijds degenen die door eigen schuld verloren gaan – in de Schrift ‘verworpenen genoemd – te overtuigen.

Bedenk dat het een heilige deugd is, waardoor Hij de welverdiende straf uitstelt om de uitverkorenen tot bekering te brengen en ver worpenen te overtuigen. Mijn hoorders, als we verloren gaan, gaan we om eigen schuld verloren. Houd dat altijd vast, want we zijn verantwoordelijk voor onze zaligheid. Aan de andere zijde, als we zalig worden, vloeit het alleen voort uit de vrijheid van Gods eeuwige genade. Zijn voornemen is gegrondvest in Christus, met behoud van Zijn deugden. Laten deze twee zaken de gemeente toch altijd voorgesteld worden. Opdat we niet in het spoor van de verkeerde lijdelijkheid zouden vallen. Ten eerste wordt God dan beledigd, en tweede wordt Zijn gerechtigheid niet gehandhaafd.

Welnu, dat is Gods lankmoedigheid, maar de oordelen gaan door. Het is immers vastbesloten; het is onherroepelijk. Wanneer we nu letten op de grote oorzaak van het oordeel weten we gelijk hoe het gesteld was, ook in die dagen, en in het bijzonder daarna. Hier wordt de zonde van het volk getekend. Ik zal ze maar kort noemen, mijn hoorders. We kunnen het lezen in het vijfde en zesde vers van ons teksthoofdstuk: *En die zich nederbuigen op de daken voor het heir des hemels, en die zich nederbuigende zweren bij den HEERE, en zweren bij Malcam; en die terugkeren van achter den HEERE, en die den HEERE niet zoeken, en vragen naar Hem niet.*

Ze hielden er dus twee goden op na. Wat een belediging voor de enige en ware God. Die goden mogen Malcam of Baäl heten, of noem maar op. Het zijn geen goden. Zij hebben een mond, maar spreken zij? Wanneer onze ziel in raadselen is, in smart en moeilijkheden, kunnen zij antwoord geven? Ze hebben oren, maar kunnen zij het klaaglijk geroep van het volk horen? Ze hebben een mond, maar kunnen zij troostrijk spreken? Ze hebben handen, maar kunnen zij verlossen? Immers, nee.

Elía heeft de Baälpriesters uitgenodigd en gezegd: ‘Mensen, roep toch eens wat harder. Die god van jullie slaapt en sluimert. Probeer de aandacht toch eens te trekken. Roep toch harder. Misschien wordt hij wakker, dan zal hij door vuur antwoord geven.’ Een god, die antwoord geeft door vuur, is de enige en ware God. Mijn hoorders, alles zweeg. De Heere heeft geantwoord door vuur. Het was maar een opwelling. Het volk Israël heeft beneden aan de Karmel moeten erkennen: De Heere is God.

Dat de heidenen de afgoden naliepen is niet vreemd, want zij hadden de Schrift niet. Maar dat Israël dat deed ... Daarom staat de Naam HEERE in kapitale letters. Ze hebben tegen de God des verbonds gezondigd, Die Zich in een bijzondere openbaring aan dat volk geopenbaard had. Verschrikkelijk, mijn geliefden. De afgod, waarvan in het vijfde vers van ons teksthoofdstuk gesproken wordt – Malcam – stelden zij gelijk met de Heere. Zij deden godsdienst, zowel bij Malcam als bij de Heere. Wat een belediging. U weet dat God een jaloers God op Zijn eer is. Het moest Hem tot toorn verwekken, wat lijnrecht in strijd is met het tweede gebod dat Hij afgekondigd heeft. Die zich neerbuigen voor het heir des hemels, dat wil zeggen, de zon, maan en sterren.

Aan die hemellichamen werd goddelijke kracht toegeschreven. Zo ook hier Malcam, die ze met de enige en ware God gelijk stelden. Zij, die de Heere niet zoeken; ze vroegen niet naar Hem. Dat is het allerergste en allereerste wat de profeet laat volgen. De profeet gaat weer verder om de gruwelijkheid van de zonden voor ogen te stellen. We lezen in Zefánja 1 vers 8 en 9: *En het zal geschieden in den dag van het slachtoffer des HEEREN, dat Ik bezoeking zal doen over de vorsten en over de kinderen des konings, en over allen die zich kleden met vreemde kleding. Ook zal Ik ten zelve dage bezoeking doen over al wie over den dorpel springt; die het huis hunner heren vervullen met geweld en bedrog.*

Het vorstenhuis kan er dus op rekenen. Ze kunnen er hun boontjes – om het zo eenvoudig mogelijk te zeggen – op in de week leggen. Ze zullen niet gespaard worden. Het koninklijk huis mocht enkele eeuwen geregeerd hebben, maar nu is het afgelopen. God doet niet alleen bezoeking over de vorsten, maar ook over het zaad.

Ziedaar, en over allen die zich kleden met vreemde kleding. Wat is dat? Dat is heel eenvoudig gezegd, namelijk dit, dat ze Joden heten. Ze zouden niet graag die naam voor heidenen verwisselen. Denk eens in dat ze van u en ons zouden maken: daar zitten allemaal heidenen in dat kerkgebouw. Heidenen? We zouden van boosheid opspringen. We zijn christenen; we zijn gedoopt. Wanneer de Joden, die ook gedoopt of besneden zijn, precies hetzelfde doen als de heidenen, wat dan? Als een christen op een heidense manier leeft, dat er geen onderscheid meer is tussen heidenen en christenen, ook niet in hun gewaad. Dat is de vreemde kleding, die niet aan een christen komen mag. Dat is het onderscheid dat gezien moet worden, mijn hoorders. Nee, geen aangeklede farizeeër. Dat bedoelt de Schrift er niet mee, maar de uitdagende kleding van de heidenen. Vooral het vrouwelijk geslacht, dat zich in zulk een kleding kleden, waardoor allerlei zonden het gevolg zijn. Zich kleden met vreemde kleding die de heidenen dragen, die God niet kennen, dat wil zeggen naar Zijn Woord. Die niet weten van bepaalde vormen.

Wanneer u Joden of heidenen zag, was er geen onderscheid. Ze deden precies hetzelfde. Wanneer dat in de zichtbare kerk wordt uitgewist, welnu, dan maakt zulk een kerk zich rijp voor het oordeel. Dan zal de Heere het onderscheid eens laten zien dat Hij de heidenen eens even met rust zal laten en de Joden eens even raken zal. Dus ook de christenen. Denk eens hoe het ging bij de zeven gemeenten in Klein-Azië. Ook zij zijn gewaarschuwd en het werd maar opgevat als kwaaddoenerij en gewichtigheid. Nee, we mogen de gemeente nooit leiden in zulk een hoek, dat men als het ware zijn grondslag zoekt in zijn levensopenbaring en zegt: ‘Heere, nu ben ik toch wel eenvoudig.’ Zo is het niet, maar het onderscheid wordt wel gesteld. De profeet Zefánja zegt in de Naam des Heeren: ... *en over allen die zich kleden met vreemde kleding.*

Zo wordt het door hem aangezegd. ‘Ook zal Ik ten zelve dage bezoeking doen over al wie over den dorpel springt; die het huis hunnen heren vervullen met geweld en bedrog.’

Diefstal, moord en geweldpleging; het land werd vervuld met gruwelijke afgoderij en hoererij, en wat dies meer zij. Het ene is het gevolg van het andere. En dat van een volk dat leefde onder het zonlicht der bijzondere openbaring Gods. Onder dit alles, hoewel de profeet het meerdere malen had gezegd, waren ze totaal ongevoelig. Dat is immers de verharding die daarin openbaar kwam.

Ook laat de profeet het hier vervolgens duidelijk horen. Lees het maar in het twaalfde vers van ons teksthoofdstuk: ‘En het zal geschieden te dien tijde, Ik zal Jeruzalem met lantaarnen doorzoeken; en Ik zal bezoeking doen over de mannen die stijf geworden zijn op hun droesem, die in hun hart zeggen: De HEERE doet geen goed en Hij doet geen kwaad.’ Dit is ook weer een Oosterse manier van spreken. De Heere zal het tot

het uiterste naspeuren en bezoeking doen over die mannen die daar in hun zorgeloosheid neerliggen. Daarin wordt dus aangetoond dat het volk totaal niet gevoelig was, noch voor het een en noch voor het ander. Ze waren stijf geworden. Stijf wil zeggen: Ze waren niet te bewegen. Nee, niet stijf van reuma, maar stijf van ongevoeligheid. Of de profeet nu op de fluit van het Evangelie speelde, of hij verkondigde de klaagliederen in de Naam des Heeren, ze trokken zich nergens wat van aan. Het was een toenemende onverschilligheid en koelheid, in alle opzichten. Men spotte met de heilige dingen en ontzag de ambten niet om ze aan te raken en te tasten, wat de Heere op Zijn tijd zeker bezoeken zal. De profeten werden uitgescholden. Door de grote volkmassa werd als het ware geroepen: ‘Zet die kerel over de grens. Wat doet hij hier?’

God zou bezoeking over die mannen doen; over die mensen, betekent het. Die het in hun hart zeggen en niet met hun mond, want ze zeiden dan nog wel: ‘Ach lieve Heere, help me toch’, wanneer het ging over een belangrijke zaak. De Heere ziet de mond niet aan, maar het hart. In hun hart zeiden ze – o, wat gruwelijk: Wat hebt u eigenlijk aan die God van ons? Hij doet geen goed. Je krijgt er niets van. Nee, kijk dan naar Baäl. Hij doet ten slotte ook geen kwaad, want alle dreigementen die uitgesproken zijn, worden toch niet uitgevoerd. Dat is nu die God van Israël. Hij doet geen goed en kwaad. Evenmin, hoe vreselijk moet het zijn voor het heilig en aanbeddelijk Wezen Gods. Die niet anders doet dan dagelijks de zon op doen gaan over bozen en goeden. Elke dag bewijst Hij goedertierenheid. Hij geeft regen en vruchtbare tijden.

Keek het volk maar eens terug naar wat er gebeurd was in de achterliggende eeuwen. Of de Heere de zonde straft? Denk maar eens aan de tijd der Richteren en ook aan de achterliggende koningen die geregeerd hebben. Hoe is het met Saul afgelopen? Ze zeiden het dan toch maar. Net zo gemakkelijk of het de gewoonste zaak van de wereld was. ‘De Heere doet geen goed en de Heere doet geen kwaad. Wij hebben onze goden en daar verwachten wij het van; zij betalen best, we hebben het er goed bij. Laten die dreigende profeten hun mond maar houden.’

Verder zal ik maar niet gaan, gemeente. Laten wij de toepassing maken. Dat geldt ook in het bijzonder in deze tijd. Hoe leefde de Kerk eronder? Degenen, in wie God Zijn genade verheerlijkte? Och, ook zo zorgeloos, liefdeloos en lusteloos. Er ging weinig geur en glans van uit. Er werd meer getwist dan gebeden. Er werd meer verbroken dan verbonden. Zeker, en men praatte het van alle kanten goed. De één was contra en de ander pro. En maar vechten, jongens. Wat dacht u? Dat zijn nu schapen. De schapen Zijner weide. Ook dat volk zal ondervinden dat Zijn oordelen scherp zijn. Ze zullen beginnen van het huis Gods. Nu, zo kort als doenlijk hebben wij de gruwel van de zonde en de oorzaak van het oordeel getekend. Nu volgt onze tweede gedachte:

2. De benauwdheid in het oordeel

Wanneer de Heere dit oordeel uitvoert, zoals Zefánja boodschap, wat zal er dan gebeuren? De Heere spreekt: *En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden, want zij hebben tegen den HEERE gezondigd.* Merkt u het? De Heere maakt bang. Mensen kunnen elkaar ook bang maken en de dood in jagen. Wie er vatbaar voor is, heeft het er maar kwaad mee. Ze kunnen nachten niet slapen, o, ze zijn zo bang. Het is ook weer begrijpelijk. Nee, mensen moeten elkaar niet bang maken. Wat laat dit na? Nee, dat is niet de taak van een profeet. Hij moet het Woord brengen en de rest zal God doen.

Dat boodschappen doet de Heere. Profeten spreken soms of zij het doen. Ook de profeten die gezalfd zijn. Denk eens aan Jona. Hij ontliet zijn opdracht. Een storm is

ervoor gewekt, totdat de muren van de stad de dood over Ninevé verkondigden. Zeker, profeten kunnen ook profaan zijn. Ze zijn mensen van vlees en bloed. We zouden achteraf kunnen bezien dat het wel profijtelijk is als profeten en dominees eens overboord duikelen. Dan zouden zij profijtelijker zijn, ook in hun bediening. Werkelijk gebroken en overboord. Ze zullen ook niet zo razen, tekeergaan en schelden. Gemeente, neem dit nu maar eens ter harte.

We gaan verder. Welnu, profeten moeten het niet doen, maar als de Heere het doet, gemeente, als de Heere bang maakt, dus dan komt het van de Heere af. Dan wordt de mens bang ook. Hij neemt alle vrees uit uw leven en uit uw hart weg. Er ontstaat benauwdheid; een grote benauwdheid.

De Heere kan ons op tweeërlei manier bang maken. Hij kan ons bang maken met een zaligmakend oogmerk. Er is nog nooit iemand bekeerd – daar willen wij de benauwdheid niet mee afmeten – of hij kent benauwdheid. Heus, een aantal jaren geleden zei er eens een dominee, ten opzichte van benauwdheid en tranen: ‘Daar weet ik helemaal niet van. Ik ben toch ook bekeerd, maar ik weet niet dat ik tranen geschreid heb.’ Wij hebben tegen deze man gezegd: ‘Dan mag u die bekering wel eens nazien. U bent geheel on-Bijbels, want als God een mens bekeert, is er benauwdheid, droefheid gebed en tranen. Daar kunt u het mee doen.’

Was Manasse in de kerker bang toen het oordeel Gods op zijn ziel gedrukt werd? Toen hij tot zichzelf kwam? Wat mankeert er toch aan Manasse? Manasse sprak dat hij zwaar gezondigd had. Het oordeel kon elk ogenblik voltrokken worden. Bij die benauwdheid had Manasse nog wat anders. Er zijn mensen die ook wel eens bang gemaakt zijn. Ontzettend bang. Soms wel zó bang dat aan elke haar een zweetdruppel hing, maar verder niets. Ze hebben gebeden, geschreeuwd en lawaai gemaakt; een grote consciëntieberoering en angst. Wat is er gebeurd? Er is een of andere tekst voor hun aandacht gekomen. Ze hebben die op zichzelf toegepast. De benauwdheid is geweken en ze zijn tot rust gekomen. Een rust zonder fundament; een rust buiten de Heere Jezus; een rust buiten de orde des heils.

Wat merkt men op in de benauwdheid, die de Heere Zijn volk doet ondervinden, en dat ook weer naar de mate, zoals Hij het belieft? David zingt ervan: ‘Ik vond benauwdheid en droefenis.’ Daaruit vloeit nu het gebedsleven. De geest des gebeds verwekt in zulk een benauwde ziel innerlijke smekingen. ‘Lieve Heere, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?’

David kent ook ten opzichte van de tijden die hij voorzag: ‘Mij is bange.’ Wanneer de oordelen over het volk gebracht werden – om zijn schuld vanwege zijn goddeloze hoogmoed en volkstelling – heeft hij gezegd, toen de engel zijn hand uitstreckte om Jeruzalem te slaan: ‘Ach Heere, laat dat zwaard mij treffen, want ik heb gezondigd, maar wat hebben deze schapen gedaan?’ Toen was het David bange. Het was hem bang, toen de Heere hem drie oordelen voorstelde, waaruit hij kiezen mocht. ‘Mij is bange. Laat mij in de hand des Heeren vallen.’

Als een mens bekeerd wordt, leert hij daar iets van. Benauwdheid en droefenis. Daaruit vloeien de oefeningen van het geestelijke leven, dat ze een oog buiten zich krijgen in de mogelijkheid om en door God zalig te worden, en verder geleid te worden. Zij zien de benauwdheid van de Middelaar, aangaande de weg van het recht, om verlost te worden op gronden van recht door Hem, Die in de benauwdheid der ziel in verbaasdheid heeft uitgeroepen: ‘Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt’ (Matth. 26:39b).

De profeet Hábakuk zag de oordelen naderen. Hij sprak: ‘Als ik het hoorde, zo werd mijn buik beroerd; voor de stem hebben mijn lippen gebeefd; verrotting kwam in mijn

gebeenten, en ik werd beroerd in mijn plaats. Zekerlijk, ik zal rusten ten dage der benauwdheid, als hij optrekken zal tegen het volk, dat hij het met benden aanvalle' (Hab. 3:16).

Dit is ook weer een Oosterse wijze van spreken. Het is een bangheid waar vruchten uit voortkomen, die heilzaam zijn voor onze ziel. Hier is een benauwdheid – we zouden zeggen: een wanhopige benauwdheid – een vreselijke benauwdheid.

Als God een mens bang maakt, weet u wat dan ook het gevolg is? De mensen gaan voort als de blinden. Wat is dat? Dan neemt de Heere al onze inzichten weg. Wij weten geen raad meer. Hij slaat de richters van het land met dolheid. Teleurstelling op teleurstelling zal ons dan treffen. We zien de nameloze verwarring bij de volkeren der wereld. We zien dat het vastloopt. Immers, daar is ook weer verschil tussen een blinde die geleid wordt en een blinde zonder geleiding. Wat een natuurlijke blinde is, weet u. Ach, iemand is inderdaad ongelukkig, die het licht der ogen mist. Zeker, want wij hebben nog ogen waar het licht in is. We mogen nog waarnemen en zien. Hetzij blind geboren, hetzij blind geworden, zij moeten veel missen. Stapvoets gaan ze hun weg. Ze hebben een geleide nodig. Welgelukzalig als in de harten van zulke blinden het licht mag opgaan. Dat ze geestelijk mogen kennen en zien wat geestelijk in hun leven vervuld mag zijn:

*'t Is de HEER', Wiens mededogen
Blinden schenkt het lieflijk licht;
Wie in 't stof lag neergebogen,
Wordt door Hem weer opgericht.*

Wanneer een blinde een bepaalde weg dikwijls gelopen heeft, dan kan hij zulk een weg tastende gaan. Hij vergist zich niet. Immers, hij mist een van de zintuigen. De andere zintuigen worden erdoor versterkt. Denkt u eens in: hij wandelt op een weg die hij misschien wel honderd keer tastend wandelde. Zet een blinde op een weg, waarop hij nog nooit geweest is. Zonder leiding, zonder geleidehond, zonder een mens die hem leidt. Zet een blinde, bij wijze van spreken, op het strand der zee. Dan gaat die blinde vast en zeker recht toe, recht aan de dood tegemoet. *En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden, want zij hebben tegen den HEERE gezondigd.*

Het wil dus dit zeggen: dat men zoekt en tracht en dat men zich al een weg heeft voorgesteld. Dat men zulk een weg heeft ingedacht, en zei: Als er wat gebeurt, dan ga ik die weg op. De Heere zegt: Men gaat die weg, maar als een blinde. De weg, waarin men dacht veilig te zijn, wordt de weg van de dood. Ziedaar, dat betekent het. *En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden.* Wat is dat erg. Dat we geen stuur meer hebben, dat we dus niet meer geleid worden. Alleen geleid door onze benauwdheid. Geleid door wanhoop. Wat doet een wanhopig mens? Hij doet in zijn blindheid dwaze dingen. Hij is de controle over zichzelf verloren.

Dat is nu alles van God gezonden als straf op de zonde. Dat is de benauwdheid in het oordeel. Dat heeft de profeet Zefánja verkondigd, mijn hoorders. Dan zullen de huichelaars te Sion met grote verschrikking vervuld worden. Ze zullen een ontkoming zoeken. Waar dan ook, maar het zal zijn als een blinde. Geloof dat van deze profeet, toen hij de boodschap bracht, het hart beroerd is geweest, maar toch verenigd. In zijn hart heeft er iets geleefd:

*Gans Sion was verheugd,
En juicht', o HEER', van vreugd,*

*Met Juda's docht'renscharen,
Wanneer de blijde maren
Uws oordeels had gehoord;
Want Gij heerst ongestoord,
En toont Uw macht alom,
Ver boven 't godendom,
't Welk siddert voor Uw Woord.*

Het is zo wonderlijk, er is een volk dat door genade verwaardigd wordt aan de zijde Gods te vallen. Al is het dat het oordeel hen treffen zal ten opzichte van het tijdelijk leven. Maar dat ze toch niet langer meer kunnen dragen, dat hun ziel pijn doet vanwege de beledigingen van hun aanbidelijke Verbondsgod. Hij, Die toch eenmaal komen zal en Zich zal openbaren, namelijk als die God, Die toch, wat betreft Zijn lankmoedigheid, het einde doet zien. Dat is nu het alleringrijpendste. Probeer het een weinig in te denken, wat dat zeggen wil. Dan moet men de toevlucht maar nemen tot Malcam. Dan moet men de toevlucht nemen tot het heir des hemels. Dan moet men maar roepen tot de zon, maan en sterren.

Hier wordt geboodschapt: *En Ik zal de mensen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden, want zij hebben tegen den HEERE gezondigd.* Deze profeet heeft geen leedvermaak gehad, want denk erom: hij was een Jood. Bedenk dat in het hart van elke Jood een nationale trots was. Hij beminde zijn volk. Zefánja had gebeden, gestreden en gezucht. Toen heeft de Heere hem, naar het richtsnoer van Zijn recht, de vreselijke goddeloosheid getoond. Hij heeft gezwegen; hij heeft gebogen. In zijn hart is deze taal onherroepelijk geweest:

*Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, HEER';
Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten;
Uw loon, Uw straf beantwoordt aan Uw eer.*

Zie, dat is een benauwdheid in het oordeel. Dan volgt onze laatste gedachte:

3. De smaadheid door het oordeel

Deze laatste gedachte wordt in de tekst genoemd: *... en hun bloed zal vergoten worden als stof, en hun vlees zal worden als drek.* Ook dat zullen wij trachten in het licht van de tekst te behandelen. Een kind kan het begrijpen: bloed vergieten wordt sterven. U weet, in een tijd van vrede, o, wat wordt er veel gedaan voor het leven van een mens. De dokter wordt erbij gehaald. Immers, vader en moeder liggen met een angstige ziel gebogen over het bed van hun enige lieveling. Wat het kost, kost het. Ze zouden als het ware de dokter aangrijpen en zeggen: 'O, is er nog een middel dat ons kind toch niet sterft? We kunnen het niet missen.' Alles wordt eraan gedaan in het ziekenhuis. Verplegend personeel staat dag en nacht klaar om te helpen en uiteindelijk, als alle middelen eraan ten koste zijn gelegd, zie, het kind blaast de laatste adem uit. Het is tevergeefs. Het is waar, daarmee worden de middelen niet uitgesloten. God gebruikt ze voor de een na de ander. Dan kunt u zien hoe kostbaar een mensenleven is. Alles wordt er nu eenmaal aan gedaan, en die het ondervonden heeft in het gezinsleven, weet wat dat betekent, wanneer een van hun dierbaren het tijdelijke met het eeuwige verwisselen moest. Hij wil zijn eigen bloed, zijn laatste geld wel geven. Ja, men zou er desnoods enkele duizenden schuld voor maken. Als het kind toch eens genezen mocht.

In zulk een tijd, gemeente, heeft het leven geen waarde meer. Wel voor de persoon die het ondergaat, maar voor degenen die het vergieten niet. ... *en hun bloed zal vergoten worden als stof*. Dat is een beeld; een gelijkenis. Ook wij kennen ons spraakgebruik. Wij zeggen bijvoorbeeld: Het is zo hard als een steen; zo hard als een diamant, of noem maar op. In het Oosten vergelijken ze de veelheid van bloed vergieten, en ook van andere dingen wel met stof. Trouwens, in stof zitten nog meer betekenissen. Kunt u stof tellen? Welnu, het wil hier dus zeggen: veelheid. Wat zullen er ontzaglijk veel mensen ten onder gaan, omkomen in het oordeel. Bij tientallen, bij honderdtallen, bij duizendtallen.

Wat heeft het nog meer voor betekenis? Ik heb het eigenlijk al duidelijk gemaakt. Stof heeft geen waarde voor ons. De huisvrouw probeert het zoveel mogelijk te verwijderen uit haar woning. Stof is waardeloos en hinderlijk. Nu, zo is het ook met het leven van een mens. Het is alsof het geen waarde meer heeft.

Heeft het soms nog meer betekenis? Ik denk aan het stof der veroordeling. Wanneer de Heere Zijn profeten en gezanten uitzond, naar welk dorp, stad of huis, zoals Christus de grote Profeet het heeft gezegd – en we hebben ze ontvangen in vrede – welnu, dan zou die vrede daar vernachten wanneer ze het Woord aanvaardden, wanneer ze aflieten van de zonde, wanneer ze zich keerden, al was het uitwendig gelijk Ninevé, naar de weg van Gods gerechtigheid. Maar wanneer ze binnenkwamen, was er tegenstand. Tegenstand tegen het Woord van God kan uitwendig op allerlei wijze geschieden. Ook kan het inwendig geschieden. Denk maar aan Nazareth. Hij kon daar geen kracht doen, vanwege hun ongeloof. Hier is het ongeloof getekend in haar felheid en vreselijkheid. Ook in het ongeloof zijn er trappen van verzet. In Nazareth was het wel vreselijk, want Hij verwonderde Zich erover.

Gemeente, het is wel een uitdrukking om een ogenblik bij stil te staan. Is het zo bij ons? Dan mogen wij wel vrezen; ernstig vrezen, wanneer het Woord der waarheid geen plaats meer in u heeft. Dat het Woord der waarheid dagelijks beantwoord wordt door een innerlijke verbetering; door innerlijke kritiek. Laat ons daar verder niet op doorgaan.

Gemeente, neem het ernstig ter harte. Wat heeft de grote Zender van Zijn dienaren gezegd, in welks huis, dorp of stad u zult ingaan, doet niet ter zake, en u brengt de boodschap door de geest der liefde en ernst. Wat dan? U zult dit ondervinden: Gaat heen. Voordat u door de stadspoort uitgaat, voordat u de deur sluit, schud eerst uw klederen af. Het stof zelfs van uw klederen zal zijn tot eeuwige veroordeling in de dag der bezoeking. ... *en hun bloed zal vergoten worden als stof*.

Het tweede gedeelte luidt: ... *en hun vlees zal worden als drek*. Hun vlees, dat is het lichaam. Ze hebben een ziel en lichaam. Als een mens sterft, gaat de ziel naar de hemel of naar de hel. En het lichaam? Wij stellen prijs op een eervolle begrafenis. Al zijn we nog zo arm, we proberen alles bij elkaar te brengen om zo iemand zoveel mogelijk een eervolle begrafenis te bezorgen. Wat kan er minder zijn dan een eenvoudige doodskist? Als er nog een enkel woord gesproken wordt aan het sterfhuis en aan de geopende groeve? Dat er belangstelling van familie en vrienden is; dat er nog getreurd wordt. Het is toch zo? Wat is een ezelsbegravenis een schande, wanneer dit ons deel moet zijn.

Wat is drek? Ons eigen vuil. U weet, een lichaam, vooral in het Oosten, werd meestal dezelfde dag begraven. Het is er niet bij uit te houden. Van Lázarus staat geschreven dat hij al riekte. Zou u een lijk willen zien dat twee weken gelegen heeft, en waar de zon op geschenen had? Geschenen in haar felheid? Na enkele weken zouden we niet meer dan een drek hoop aanschouwen. Het lichaam van mij en u, al zal het een graf krijgen, is na een week niet anders meer dan vergaan. Hoe gelukkig als het in een kist

en graf ligt. Nee, zegt de Heere, dat gebeurt niet, want hun vlees zal worden als drek. Dus onbegraven. Ook kinderen zullen erbij zijn. O, en dan geen graf meer te hebben. Probeer u zich dat in te denken.

God is getrouw in de vervulling van Zijn dreigementen. God is ook getrouw in de vervulling van Zijn beloften aan Zijn volk. Als het oordeel over ons gebracht wordt, gaat de glans van Gods gerechtigheid blinken. Ziedaar, en hun vlees zal worden als drek. Welk een treffende boodschap, die Zefánja gebracht heeft.

Gemeente, wanneer het oordeel over ons zal moeten komen – waar zoveel volken mee getroffen, gepijnigd en uitgemoord zijn – wie zal het zeggen? Ons land is er nog van verschoond. Hebben wij het verdiend? Nee, ach, dat dit in onze zielen leefde – het is de enige ademtocht – het vallen aan de zijde Gods. Laat ons er met eerbied en onderwerping in onze harten van mogen zingen uit Psalm 119 vers 69:

*Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, HEER';
Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten;
Uw loon, Uw straf beantwoordt aan Uw eer.
Gij eist van ons, dat w' op Uw waarheid letten;
Dat wij altoos op hogen prijs Uw leer
En 't heilig recht van Uw getuig'nis zetten.*

Geliefden, we hebben kort gesproken over de oorzaak van het rechtvaardig oordeel, maar ook over de benauwdheid in, alsook de smaadheid door het oordeel. Nog een enkel woord. Deze dag is een dag van afzondering. We mogen zeggen dat we met eenvoudigheid en blijmoedigheid in uw midden het Woord mochten bedienen. Het heeft onze ziel een weinig verkwikt en versterkt. Och, dat we begerig werden. Begerig naar het Brood des levens, naar het Manna, Dat verborgen is. Dat we met een geestelijke mond de zoetheid mogen proeven en de kracht van het Brood des levens ondervinden, de spijs die Gods kinderen in hun leven leerden kennen. U weet, op die spijs heeft Elía veertig dagen geleefd. Gods kinderen kennen de kracht, maar ook de smaak en zoetheid.

Mijn hoorders, wanneer de Almachtige Zich als het brood in Zijn gemeenschap doet proeven en smaken dat Hij goedertieren is, het is zo uitnemend. Die er iets van geproefd heeft, is voorgoed bedorven voor de wereld.

Mijn hoorders, dat ik het u kon laten proeven. Dat heeft de Heere aan Zichzelf behouden, maar konden we het Manna eens proeven, Dat verborgen is. Het Brood des levens kan de harten en zinnen strelen. Een blijkje van Zijn gunst, en een moedeloze ziel is wederom verheven. Bedenk en overdenk dit woord. Dat straks de vogels het zaad niet wegnemen.

In deze ure hebben wij kort stilgestaan bij deze ingrijpende tekst en de boodschap die gebracht is. Dat we het overwegen en overdenken. Daarom, het mocht wederom dienstbaar zijn in de hand des Heeren. Opdat ook jonge mensen en kinderen naar hun Schepper zouden vragen. Hij, Die de psalmen geeft in de nacht.

O jongens en meisjes, bij Hem is ontkoming. Wat een groot voorrecht, wanneer de dagen eens bang gaan worden. Wanneer vrees en benauwdheid je vervult. Dat je een Toevlucht kent en weet: de Heere, de God der legerscharen. Ziedaar, vaders en moeders, wederom vanaf deze plaats een enkel woord. We hebben meerdere malen, naar Goddelijke opdracht, met u gesproken. Het woord mocht vallen in een weltoebereide aarde van uw ziel. Deze dankdag mocht door de Heilige Geest in het binnenste een biddag worden. Immers, stel het niet uit. Het kan zo spoedig te laat zijn.

Ouden van dagen, verdraag het, nog een enkel woord. U bent oud en grijs. De Heere heeft u gedragen tot op de huidige dag, u verzorgd en onderhouden. Straks moet u de stap doen en dat zonder Borg voor uw ziel? Geen Borg voor uw schuld en geen God voor uw hart? We gevoelen het wat in nauw verband met de ambtelijke bediening staat; de liefde van onze ziel. Opdat we enigen behouden mochten. Niet dat wij mensen behouden kunnen, maar het is mensvormig uitgedrukt, ook door de apostel Paulus. Wie zal het zeggen? De laatste boodschap? Ik weet het niet. God heeft geen tijd bepaald. Hij behoudt het in Zijn hand, maar komen doet het. Zo blijft het niet. Nu dan, nogmaals, wij bidden u in de Naam van die gezegende Heere Jezus, het waarachtige Brood des levens: Laat u met God verzoenen.

Het is een groot voorrecht, wanneer u te midden van alle beroeringen die stilte kent. Het hart van Gods volk kan met zoveel vrees bezet zijn. Dit dierbare Woord is tot onze sterkte geweest. Daarom hebben wij erover gesproken door de drang van ons gemoed. Het hart is in de hand des Konings als waterbeken. We hebben omhoog geblikt, tot boven de sterren. Hij heeft gezegend, verzorgd en bewaard. Niet de groten der aarde.

Kinderen van God, ik eindig. Wat over ons komen zal, och, het moet zijn, maar het is in onze harten levend, het buigen onder de volmaakte gerechtigheden. Ik weet dat Jeremía ook een tijd gemurmureerd heeft op de puinhopen.

Nog een enkel woord en ik eindig. Toen Jeremía's ziel overwon door de goedertierenheden Gods en hij alles terugkreeg, heeft hij ootmoedig beleden: 'Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben' (Klaagl. 3:22). Dáár ligt de ademtucht. Ach, zeg het maar. Dan is het alles een zalige vanzelfsheid. Dan vindt Hij ons in het stof. Rechtelooos en waardeloos. Dan vinden we onze verblijdingen in een goedertieren God, Die wel Zijn volk kastijden zal, maar nooit handelt met ons naar onze zonden.

Ik eindig nu. Achter de oordelen ligt wat voor Gods Kerk. Het is een wenkend paradijs. De Almachtige bereidt een woonplaats voor Zijn kinderen. Mijn hoorders, een rijk waar een zoogkind zich vermaken zal in het hol van een adder; denkbeeldig gesproken. Daar zijn twist en wrok voor eeuwig tenietgedaan. Eeuwige gerechtigheid in het Fundament en de daaruit voortvloeiende vrede. O, wat staat er straks voor de Kerk te wachten.

Johannes kwam tot zichzelf, toen hij dat hartvertroostende gezicht heeft aanschouwd. Hij kwam weer tot zichzelf en sprak: 'Ik stond op het zand der zee.' Wij staan hier nog op aarde, volk. Wij zijn hier nog in het strijdperk, maar het einde is begrensd en bepaald. Straks zal vervuld worden:

*En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in Uw heerlijkheid.*

Amen.

Dankgebed

Zingen wij tot slot uit Psalm 89 vers 8:

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;*

*Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.*